seria de autor

ALEXANDRU LASCAROV-MOLDOVANU

7

Puterea Crucii

Povestiri creştine

Seria de autor Alexandru Lascarov-Moldovanu este îngrijită de prof. Livia Ciupercă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LASCAROV-MOLDOVANU, ALEXANDRU
Puterea crucii: povestiri creştine / Alexandru Lascarov-Moldovanu. - Iaşi: Doxologia, 2016
ISBN 978-606-666-467-7

821.135.1-97-32

ISBN 978-606-666-467-7

seria de autor

ALEXANDRU
LASCAROV-MOLDOVANU

7

Puterea Crucii

Povestiri creştine

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iaşi, 2016

Mulțumiri pentru sprijinul acordat în publicarea operei scriitorului Alexandru Lascarov-Moldovanu:

Doamnei Alexandrina Athanasiu şi Domnului Profesor Liviu Franga.

Părintelui Arhimandrit Policarp Chițulescu, Director al Bibliotecii Sfântului Sinod şi întregului colectiv al Bibliotecii Sfântului Sinod, pentru sprijinul acordat în consultarea bogatei Arhive „Al. Lascarov-Moldovanu”.

Muzeului Național al Literaturii Române, respectiv Domnului Director Lucian Chişu, precum şi distinsei Doamne conservator Eugenia Oprescu, pentru înlesnirea consultării Arhivei „Al. Lascarov-Moldovanu”.

Tuturor acelora care au păstrat, cu evlavie, manuscrisele scriitorului şi le-au dăruit B.S.S., M.N.L.R., B.A.R., B.C.U. Iaşi sau Bibliotecii Metropolitane Bucureşti.

Prinos de recunoştință maicii stareţe Daniela, de la mănăstirea Vladimireşti, tuturor măicuţelor care-şi amintesc de Tătunu, de fiul întru Hristos, Alexandru, pe care ele îl consideră un „înger”.

Recunoştința noastră, tuturor acelora care se vor alătura demersului pentru a completa cu manuscrise, scrisori, fotografii sau alte informații, biografia omului evlavios, a scriitorului creştin Alexandru Lascarov-Moldovanu.

CUPRINS

PREFAȚĂ

Crucea, „simbol atotcuprinzător al cosmosului”, reprezintă „momentul suprem al iubirii divine” (Părintele Constantin Galeriu), „apărătoare şi liman” deopotrivă, împlinitoarea „legii celei vechi”. Atotputerniciei şi tăriei ei duhovniceşti, îi va dedica scriitorul Alexandru Lascarov-Moldovanu (1885-1971) un buchet de povestiri, adevărate poveţe creştine, îndreptar şi stavilă firii noastre rebele.

Cum prea bine se ştie[1], după 1944, cărţile lui Al. Lascarov-Moldovanu nu doar au fost interzise şi transferate la „fondul secret” (sinistră stigmatizare, totuşi, salvatoare), ci majoritatea au fost arse sau distruse. De aceea, greu îi găsim cărţile şi unele dintre manuscrise. Astfel, volumul *Puterea Crucii. Povestiri creştine*, nu îl regăsim decât în Biblioteca Sfântului Sinod (unicul exemplar). *Precuvântarea*, semnată de Prea Sfinţitul Părinte Episcop Grigorie[2], explică împrejurările publicării acestui volum:

---

[1] Detalii, în monografia *Alexandru Lascarov-Moldovanu. Încorsetările unei vieţi*, Editura Doxologia, Iaşi, 2013.

[2] Pentru iubitorii de istorie creştină, e bine a ne aminti că preasfinţitul Grigorie Leu s-a născut pe 2 mai 1881, în comuna Ţuţcani, judeţul Covurlui, dintr-o familie care „a dat Bisericii mai mulţi slujitori destoinici”. A studiat mai întâi, în satul natal, apoi la Bârlad. Seminarul – la Roman, Facultatea de Teologie – la Bucureşti. Preot şi învăţător – la Oancea, Covurlui. În perioada 1918/1919-1924 – director al Seminarului Teologic Ismail. Arhiereu Vicar. Egumen al

„Domnul Al. Lascarov-Moldovanu, cunoscutul scriitor român şi propoveduitor creştin, a venit la chemarea noastră şi a grăit Huşenilor ca un apostol. Sărbătoarea a răscolit sufletele şi prin corul artistic al intelectualilor locali. La plecare, domnia sa ne-a lăsat manuscrisul intitulat *Puterea Crucii*, ca să-l dăm la lumină la tiparniţa noastră episcopală".

Manuscrisul va fi tipărit la Editura „Sfintei Episcopii a Huşilor", în anul 1943, în plin război, dar în puţine exemplare. Poate din acest motiv, această lucrare este o raritate.

Privind acest exemplar tipărit (în format 15,2 x 20, 119 pagini), constatăm că lipseşte cuprinsul. Cele patruzeci de parabole extrem de interesante, pilduitoare, au ca punct de plecare învăţătura creştin-ortodoxă. Multe dintre aceste pilde au fost auzite, şi-apoi cizelate, pe când scriitorul se afla în preajma unor preoţi sau sihaştri trăitori pe culmi singuratice, „în apropierea hultanilor şi a vântului înalt" (*Cele două întrebări*).

Titlul cărţii, pentru care scriitorul a primit „arhierească binecuvântare" este, deopotrivă, metaforă şi încrustare a jertfei unui păstor al credinţei, „al turmei ce i-a fost încredinţată întru păşunare", pe numele său (posibil, real), Casian, care a consimţit că nimic nu este mai presus decât puterea Crucii, „sfântul semn al tăriei dumnezeieşti".

Dulceaţa vorbirii se cere, precum mâncarea, uşor înmiresmată cu „un praf uşurel de piper" (*O capră şi un*

Bisericii „Sf. Spiridon" (Iaşi). Episcop de Argeş. În perioada 1940-1949: Episcop de Huşi. „Lupta cu regimul comunist l-a măcinat". În exil, la Mănăstirea Neamţ. Considerat „un pericol", sfârşeşte „tragic", la 1 martie 1949, „ca un martir pe altarul credinţei străbune".

surdo-mut). Micile întâmplări rostite de o voce a duhovnicirii devin pilduitoare îndemnuri de a fi cu băgare de seamă, de a pune *Strajă gurii* („micul mădular", care, uneori, „aprinde un codru de nelegiuire"), de a ne smeri – ascunzând harul (*Taina*) ce ni s-a dat „în chiar taina inimii noastre", să fim buni şi blânzi, că multe şi necuprinse sunt *Minunile răbdării*.

De asemenea, reținem că de mare folos este a afla cum să procedăm ca ajunşi în *„ceasul căderii"* în păcat, să găsim acele mijloace de a ne „reaprinde în duh", cu şi mai multă speranță, precum o face pustnicul din povestirea *Uneltirile cele diavoleşti*. Demn este a nu uita că *Dumnezeu ne cercetează*... cu nemăsurată iubire. După cum dăruieşte belşug, deopotrivă, El „pogoară" şi „pedeapsă asupra poporului Său...". Şi „norodul este îndatorat a fi cu băgare de seamă...".

Tonul relatării are acea dulceață a smereniei, a bunului simț şi a modestiei, în speranța că aceste istorisiri „poate vor fi de folos cuiva la cine ştie ce cotitură a vieții sale..." (*Este mila lui Dumnezeu*?). Acesta a fost şi motivul pentru care le-a aşternut pe hârtie şi le-a dat formă de carte, tocmai pentru a fi de folos celor care ajung în impas şi aşteaptă „mila lui Dumnezeu". Bine-ar fi să ascultăm mai mult sau să luăm model chiar şi de la Leonte Tăcutu, înțeleptul, din povestirea *De-ai şti să taci...*, să înțelegem că nimic nu este întâmplător într-această viață, să nu îmbrățişăm *Dorințele unui ne-mintos*, fiind mereu nemulțumiți de ceea ce avem. Important este să aflăm *Minunile răbdării*... şi-n acest fel ne vom „apropia de limanul mântuirii". Dar să nu facem, precum Vasilache Încremenitu, cel care şi-a dat seama prea târziu de „încremenirile" sufletului său şi de sfatul biblic: *„Veni-va clipa... în care*

vei dori o zi, măcar un ceas, ca să-ți curățești sufletul – și nu știu de le vei (mai) *căpăta...*”.

De asemenea, povestirea *Fariseul și Vameșul* este un bun exemplu pentru a înțelege ce glas au falsitatea și smerenia. Şi-oricât vom formula păreri pro și contra, să nu uităm: doar „Domnul Dumnezeu cunoaște și umbra gândului făpturii zidite de El”.

Şi cum neprețuite sunt faptele „ne mintoase ale omului”, s-avem grijă cum și ce vorbim, să ne înfrânăm „vorba zavistioasă” (*Povestea codobaturei...*), să punem „strajă gurii”, încercând – nu numai la ceas de „umbră și clătinare”, ci întotdeauna, a trăi în armonie cu noi, cu semenii și cu Prea Bunul Dumnezeu (*Pacea*). Mereu, în pace, în „ne-temere de oameni, de răutatea lor și de loviturile vieții”. Şi numai astfel, Pacea va deveni „trăire în Domnul Hristos”, „neclintire de pe stânca nădejdii lui. Pacea!” Acesta este mesajul bunului creștin, care a fost (și va rămâne) Alexandru Lascarov-Moldovanu.

Livia Ciupercă

PRECUVÂNTARE*

Domnul Al. Lascarov Moldovanu, cunoscutul scriitor român şi propovăduitor creştin, a venit la chemarea noastră şi a grăit huşenilor ca un apostol. Sărbătoarea a răscolit sufletele şi prin corul artistic al intelectualilor locali.

La plecare, domnia sa ne-a lăsat manuscrisul intitulat „Puterea Crucii" ca să-l dăm la lumină în tiparnița noastră episcopală.

Începând cu mişcătoarea istorisire, cum părintele Casian rămâne între poporanii săi la venirea bolşevicilor în Basarabia, suferind toate umilirile cu ruga: „Fie voia Ta, Doamne" şi terminând cu frumoasa alegorie a neamului românesc, intitulată „Dumnezeu ne cercetează", autorul se străduieşte să înalțe, să însuflețească şi să întărească pe cititori. Cele 32 de istorioare, cu titluri şi cuprins care mai de care mai atrăgătoare, toate arată puterea credinței creştine, Puterea Crucii.

Şi Doamne! Ce poate fi mai izbăvitor în aceste vremuri grele dacă nu nădejdea creştină în puterea Sfintei Cruci?

Cine poate să ne dea pacea sufletească cu nădejdea păcii obşteşti, dacă nu Sfânta Cruce în numele căreia luptă şi-şi dau viața ostaşii noştri?

Neamul românesc cu ajutorul Sfintei Cruci a biruit în trecut şi tot cu ajutorul ei va birui şi acum.

Pentru aceasta tipărim cărticica „Puterea Crucii" cu toată arhiereasca noastră binecuvântare.

---

* Cuvânt înainte al Episcopului Grigorie Leu la ediția din 1943.

O tipărim cu încredințarea că va însufleți, va întări şi va linişti pe oricare cititor.

Vremurile grele, cu lipsa hârtiei, nu ne îngăduie să tipărim cât mai multe cărticele de acestea. Deocamdată trimitem numai un număr redus la întărirea creştinească pentru izbândirea românească. Cu vrerea Domnului vom mai tipări şi altele după biruința creştinească şi împăciuirea obştească.

Episcop GRIGORIE

PUTEREA CRUCII

„Când păgânii s-au apropiat de marginea aşezării în care păstorea părintele Casian, el şi-a întărit inima zicând mai întâi şi întâi: «Fie voia Ta, Doamne», iar, după aceea a stătut să cugete ce are de făcut.

Acest părinte Casian era un om înalt, mai mult slab, cu o barbă mică, rară, cu nişte ochi ageri dar buni, şi cu o vorbire domoală dar destul de cu putere, mai osebit când grăia în numele Domnului Hristos. Totdeauna sfinția sa purta pe piept crucea de argint alb, uşor încenuşat de trecerea vremii. Era crucea de care nu se despărțise nici o clipă de când îmbrăcase haina de ucenic şi slujitor al Bisericii Domnului-Mântuitorul.

Simțise el mai de mult că se apropie de hotar ticălosul păgân dinspre răsărit, băgase de seamă că unii din locul acela se pregătesc să plece, întru a se apăra de primejdie, şi acestea văzând, s-a întrebat, cu asprime şi pe sine: «Tu, Casiane, păcătosule, ce vei face?». Şi şi-a dat sie-şi astfel răspuns: «Eu, Casian, robul de bună voie al Domnului Hristos, rămânea-voi aici, mai înainte, precum şi până acum, paznic al turmei ce mi s-a încredințat întru păşunare şi voi duce-o mai departe înspre păşunea cea aleasă...». Glas diavolesc a auzit Casian atunci zicându-i: «Dar dacă te vor bate şi te vor scuipa?». Iar Casian a dat degrabă răspuns: «Voi suferi şi mă voi apăra cu crucea». Mai departe, diavolul a dat spre el cuvânt de înfricoşare:

«Dar de te vor ucide, Casiane?». Şi Casian încă mai grabnic a răspuns: «Fie voia Celui Prea Înalt».

Pe urmă, cele bănuite de smeritul Casian s-au petrecut întocmai. Unii au plecat în grabă mare, alții au rămas, şi la curândă vreme s-a auzit puhoiul care se apropia.

Atunci, cucernicul Casian a luat hotărârea cea din urmă, zicându-şi: «Voi păstra crucea pe pieptul meu fără întrerupere, orice s-ar întâmpla, chiar amenințare de moarte, că în ea cred, şi ea fi-va mie apărătoare şi liman. Iar de nu voi face aşa, anatema să cadă asupra capului meu!».

Şi iată că păgânii s-au arătat peste puțin şi şi-au început lucrarea lor de stricare a toată frumusețea lui Dumnezeu pe pământ. Au strigat către toți că nu se mai cade nici ruşinarea de oameni şi nici teama de Dumnezeu, care, toate acestea, nimicuri şi înşelări sunt. Că de aici înainte, oamenii sunt slobozi întru a trăi cum îi taie capul şi că, mai cu cătare sunt acei care trăiesc precum vitele.

Părintele Casian auzea şi vedea acestea, dar nu dădea semn de tulburare, ci el, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îşi căuta de treaba sa, mergând la biserică şi chemând pe credincioşi la împlinirea legii cele vechi, după care, dimpotrivă, traiul cel cuviincios şi cu teame de Dumnezeu, este acela care deosebeşte pe om de toata celelalte făpturi.

Păgânii s-au arătat atunci în fața lui şi au început a-l supăra din ce în ce mai tare.

Mai întâi au început a râde de semnul de argint pe care părintele îl purta pe piept, spunându-i să-l prefacă în bani şi cu banii să bea la crâşmă.

Părintele Casian a tăcut şi a mers mai departe, cu pace şi pas aşezat, ca şi cum nimic nu ar fi auzit, ruşinând astfel pe păgâni.

Văzând acestea, păgânii au scuipat asupra părintelui şi l-au batjocorit. Părintele s-a şters de scuipatul păgânesc, s-a uitat la ei cu milă, şi a dat din cap. După care a mers mai departe, în treaba lui. Şi şi-a păstrat crucea pe piept.

Într-o zi unul din fiii săi duhovniceşti l-a întrebat:

– Părinte Casiane, ce tare străluceşte crucea sfinției tale!

Dar părintele l-a încredințat pe acela:

– Ți se pare fiule, ochiul tău vede mai bine ca înainte.

Păgânii însă cugetau a-l îndoi pe Casian din a sa purtare şi au tăbărât cu prigoană din ce în ce mai mare asupra lui. L-au luat şi l-au bătut. Părintele a răbdat şi a tăcut, şoptindu-şi: «Fie mie acestea, Doamne, pentru păcatele mele – ci numele Tău fie binecuvântat în veci». Şi crucea de argint strălucea necontenit pe pieptul său, nici un păgân îndrăznind a pune mâna pe ea.

Numai într-o zi unul din ei a întins mâna spre ea, zicând lui Casian:

– Ia să văd, părinte, ce-i cu asta?

Atunci Casian i-a răspuns:

– Să nu te atingi de ea, că voi chema asupra ta puterea pedepsitoare a lui Dumnezeu. Şi acela n-a mai avut tăria să ducă mâna mai departe. Din ochii lui Casian se slobozea spre el o văpaie care îi ardea aceluia şi sufletul şi mâna.

L-au închis atunci în temniță întunecoasă, să trăiască cu şobolanii şi să mănânce numai un sfert de pâine şi să bea o cană de apă. Şi părintele Casian a stătut în pace

acolo şi a mâncat sfertul de pâine şi a băut cana cu apă, păstrându-şi pe piept Crucea Domnului Hristos şi nădăjduind foarte în puterea ei.

Şi aşa dragii mei, s-au ținut lanț asupririle vreme de un an întreg, de capul părintelui Casian, până ce într-o zi, s-au arătat semnele dimpotrivă, că adică vin cei care să curețe ținutul de păgâni, gonindu-i în pustietățile din care se sloboziseră încoace. Atunci, prigoana, încă mai primejdioasă s-a arătat asupra cucernicului Casian. Dar el, încă mai tare a stătut pe picioarele sale, având pe piept sfântul semn al tăriei dumnezeieşti.

Şi sfântul semn l-a acoperit pe smeritul Casian, făcându-l nevăzut de la ochii păgânilor. Treceau vasăzică pe lângă el, vedeau, dar nu-l vedeau. Li se părea lor că în loc de Casian acela, văd o cruce mare, mare cât un om, plină de lumină şi de foc, şi nu îndrăzneau să pună mâna. Întindeau spre ea brațul, dar degrabă îl trăgeau îndărăt, căci dintr-acolo venea ca un fel de înfricoşare fără nume.

Şi puhoiul a trecut, iar cucernicul Casian a rămas pe loc, cu crucea pe piept, tot aşa: înalt, uscat, cu ființa sa cea veche, dar cu tâmplele mai albe, tot mai albe ca şi albul curat al crucii de pe piept, şi cu privirea încă mai limpede, ca şi cum în ea s-ar fi răsfrânt încă mai deplin lumina din cerul bun al lui Dumnezeu.

Aşa l-am întâlnit şi eu într-o zi de-a lungul drumului vieții, şi i-am aflat întâmplările prin care a trecut pe vremea păgânului şi, iată, vi le-am povestit şi dumneavoastră, prea cinstiți cititori ai acestor rânduri."

FEMEIA ÎNDRĂCITĂ

„Era, vasăzică, în satul acela o pereche de oameni, bărbat şi nevastă, care, bine ar fi dus-o ei împreună de n-ar fi fost la mijloc o grea nepotrivire. Şi anume: bărbatul era om credincios, pe când femeia, ca o năroadă, tăgăduia Biserica şi pe Domnul, cu toate că era şi ea părtaşă botezului.

Zădarnic bărbatu-so o ruga frumos să iasă dintr-o asemenea grea rătăcire, arătându-i că o paşte osândă de moarte, femeia nici nu voia a şti, ba dimpotrivă, mai tare se semeţea în necredinţa ei, suduind pe bărbaţi, ba chiar, Doamne iartă-mă că trebuie să spun, pe însuşi bunul Dumnezeu.

Din astă pricină era mare năcaz în casa lor, dar bărbatul, credincios fiind cu adevărat, stăruia în rugăciune, cerând cu foc lui Dumnezeu să întoarcă la adevăr şi pe biata nevastă-sa.

Dar până să aibă această bucurie, a trebuit să treacă multă vreme. Femeia când e credincioasă aprinde, precum Samariteanca, un sat întreg în flacăra credinţei, dar vai, când e necredincioasă încă foc mai mare aprinde, dar bineînţeles, foc de iad şi de pierzare, aşa-i duhul femeii, să fie aprig şi fără hotare, fie că-i bine, fie că-i rău. Aşa că bietul bărbatul ei, mare foc avea în casă. Pe cine nu-i trimisese pe cap?! Ba pe naşu, ba pe vecinul, ba pe mai ştiu eu cine, să-i spună să se lase de-ale bisericii, că râde lumea de el, că-l sburătuiesc copiii cu pietre, că a înnebunit. Se-nţelege,

bărbatul şi-a căutat de treabă şi a mers mai departe pe drumul crucii, cunoscând că în tot ceea ce făcea femeia se ascundea necuratul diavol, cel potrivnic binelui şi adevărului. Ci cunoscând acestea, el se ruga necontenit, nădăjduind.

Nemaiştiind ce să-i facă, femeia îşi puse în gând să-i cerce credinţa, să vadă cât îl ţine răbdarea pe om, pentru ca apoi de va cădea, să-şi bată joc de el, zicându-i: «Ei, unde ţi-i credinţa, dacă şi tu, ca şi mine, te mânii şi sudui?».

Aşa, într-o zi, l-a lăsat flămând să vadă ce va zice. Bărbatul, în loc s-o dojenească i-a zis:

– Ai şi tu dreptate, femeie, vei fi ostenit de atâta treabă..., şi lăsând-o în pace, şi-a căutat de treabă, mergând spre săltarul dulapului şi luând un colţ de pâine uscată, ca să-l mănânce. Apoi zise tare:

– Pentru păcatele mele, mi se cade încă mai des a nu mânca.

Femeia a tăcut şi încă mai tare s-a îndărătnicit.

În altă zi i-a turnat apă în aşternut, că bietul om s-a udat tot când a fost să se culce. Dar în loc de a se mânia, el s-a pornit pe râs, şi-a râs, şi-a râs cu atâta voie bună, că femeia şi-a zis: «Şi eu care credeam c-are să mă ia la bătaie?». După ce s-a oprit din râs, bărbatul a spus femeii:

– Chiar bine mi-ai făcut, că de mult nu mai râsesem cu atâta poftă..., şi i-a mulţumit, după care şi-a schimbat patul şi a adormit.

Femeia n-a dormit toată noaptea, cugetând ce i-ar putea face mai afurisit, ca să-l scoată din răbdare.

A doua zi bărbatul a plecat la câmp pentru a-şi face lucrarea zilei sale, rugând pe femeie ca la ceasul potrivit să-i aducă mâncarea.

Şi cu adevărat, la ceasul potrivit, femeia i-a adus mâncarea, dar, vai, ce mâncare!... La asta se gândise ea toată noaptea: să-i aducă a doua zi mâncare stricată, rău mirositoare ca doar-doar aşa să-l scoată din răbdare, ca apoi să-l lovească în moalele capului cu vorbele: „Ei, unde îţi este credinţa?”.

Bărbatul a dat să ia din mâncare, dar când i s-a suit spre nas răul miros, s-a oprit, a pus la loc lingura, a tăcut, a acoperit vasul cu ştergarul, şi s-a tras deoparte, pe un dâmb uşor de pământ. Apoi, ca şi cum ar fi fost singur sub bolta cerului a început a cânta:

Iată Domnul cel prea sfânt,
Pogorât-a pe pământ.
Ca să ierte pe cel rău
Ce vine spre Dumnezeu.
Iată Doamne ruga mea:
Iartă pe nevasta mea,
Şi trimite-i a ta pace
Că nu mai ştie ce face...

Femeia a stat puţintel în cumpene, a clipit din ochi, s-a uitat împrejur, şi dintr-odată, ca şi cum ar fi plesnit ceva în ea, s-a prăbuşit în genunchi înaintea bărbatului ei şi a început a striga:

– Cu adevărat nu ştiu ce fac, bărbate. Iartă-mă, şi nu-mi ţine de rău păcatul... N-am ştiut ce fac.

Şi a început a plânge ca un copil, aplecându-şi fruntea în ţărna câmpiei. Bărbatul a ridicat-o de jos şi i-a zis:

– Nu eşti tu de vină, femeie, ci diavolul care oploşise în tine... El e duşmanul. Haide vino să-l gonim!

Şi trăgându-se deoparte, amândoi îngenunchiară acolo cu cerul deasupra, şi bărbatul începu să se roage cu foc Domnului Hristos, mulţumindu-i că gonise diavolul din

trupul femeii lui, curățind-o ca odinioară pe Maria Magdalena.

Femeia stătea îngenuncheată şi tăcea, lăsând să-i curgă pe obraji lacrimile părerii de rău, care-i spălau sufletul de toată întinăciunea păcatului.

Şi de-atunci este pace şi lumină, înțelegere şi voie bună în casa lor, de vreme ce amândoi slujesc aceluiaşi Stăpân bun, iertător şi puternic.”

STRAJĂ GURII

„Mult mai greşim noi cu limba aceasta a noastră, care, fi-va ea mădular mic, dar aprinde un codru de nelegiuire, când o învârteşte diavolul, precum este scris la carte. Că, nu vedeți? De ajuns este ca să fie într-un sat o singură femeie cu gură rea, că se aprinde tot satul de la gura ei. Întinde gâtul peste gard şi spune vecinei o veste, pe care cică a auzit-o şi ea de la nu ştiu cine şi-i spune să nu mai spună la nimeni. Dar vezi bine, aceea spune şi ea la alta, că aşa-i gura femeii, să trăncănească. Şi până seara tot satul ştie ce-a vrut să spună femeia aceea cu gură rea, şi de aici să te ții, nenicule, ce de-a vrăjbi, ce de-a sudălmi, şi ferească Dumnezeu, şi vreo înjunghiere. Aşa-i gura rea fraților. Cu ea putem lăuda pe Dumnezeu, cu ea putem fi în slujba celui rău, după cum este voia noastră. De aceea mare virtute este la sufletul omului stăpânirea gurii, mai ceva decât ținerea de la băutură sau înfrângerea lăcomiei".

Aşa grăia bătrânul înțelept al nostru, care obişnuia adesea a sta de vorbă cu cei care voiau să-l asculte, ba despre una, ba despre alta, după vreme şi după putință.

Apoi, fiindcă simțise bătrânul că ascultătorii săi gata sunt a mai sorbi şi alte povestiri, purcese, cu aleasă dibăcie, a le spune precum urmează:

„Venit-a la un stareț bătrân un om din lume şi i-a spus:

– Voiesc, bătrâne stareț, să fac lucrarea mântuirii mele şi am venit a mă pune sub a ta desăvârşită ascultare. Spune-mi ce trebuie să fac.

Şi bătrânul stareț i-a zis:

– Mergi mai întâi de toate şi vinde tot ce ai, iar ce vei căpăta, împarte până la ultimul ban săracilor şi apoi vino la mine.

Acela a mers şi-a făcut întocmai precum i-a poruncit bătrânul strareț, după care s-a întors şi-a zis:

– Bătrâne stareț, iată am făcut precum mi-ai spus...

Starețul i-a zis:

– Bine, frate, foarte bine ai făcut...

Fratele a dat întrebare din nou, zicând:

– Acum ce trebuie să fac? şi starețul i-a zis:

– Să faci tot ce-ți voi spune, şi mai osebit să nu dai nici un cuvânt din gura ta orice-ar fi...

– Bine, a spus fratele, aşa voi face.

Şi vreme de trei ani de zile el a săvârşit tot ceea ce i-a spus bătrânul stareț, iar cuvânt din gura sa, nimeni nu a auzit. Rugăciunile chiar, tot în tăcere le făcea, şi orice s-ar fi petrecut, gura lui n-a spus nici un cuvânt.

A început atunci a merge vestea înaintea lui şi-au venit oameni să-l vadă, dar el mereu îşi căuta de ascultarea sa, tăcând, precum mut ar fi fost.

La o vreme bătrânul stareț spre a-l feri de slăvirea lumii, şi ca încă mai mult să-i cerce ascultarea l-a chemat la sine şi i-a zis:

– Nu-ți este de folos să stai aici. Vei merge la mănăstirea aceea şi vei trăi acolo viața de obşte...

Şi fratele, de îndată, aşa precum era, neluând cu sine nimic, a plecat la mănăstirea aceea, şi aflând pe stareț, i-a făcut semne că el a venit acolo să facă ascultare.

Stareţul, care nu ştia bine de este mut sau numai tace fiindcă aceasta-i ascultarea lui, l-a primit aşa precum se înfăţişase. Şi a început fratele a-şi duce şi acolo ascultarea sa.

Dar voind a-l cerca într-o zi, l-a trimis pe el la un râu mare, ca să-l treacă, zicându-şi că neputând să-l treacă fiind mare, va da glas spunând aceasta, că nu l-a putut trece. Fratele a primit porunca şi a plecat la acel râu. Pe de altă parte stareţul a trimis pe nişte alţi fraţi după el, ca să-l ispitească, şi să-i aducă răspuns ce a făcut.

Şi fratele a mers la râul cel mare, şi văzând că nu-l poate trece, ce-a făcut? A căzut în rugăciune acolo, la mal şi s-a rugat cu putere, până ce, iată, Dumnezeu, cel care ascultă rugăciunea credinciosului, i-a trimis lui un crocodil, care i s-a pus la îndemână. Fratele s-a aşezat pe spinarea vietăţii, care, ca şi cum ar fi avut simţire, l-a purtat până la malul celălalt. Fratele s-a dat jos atingând malul, după care, încălecând iarăşi pe spinarea animalului s-a întors la malul de unde plecase.

Pe urmă s-a întors la mănăstire şi şi-a căutat de ascultare mai departe. Şi s-au întors şi ceilalţi fraţi trimişi întru ispitire, şi i-au povestit cum acela a călătorit pe spinarea unui crocodil, pe care, fără îndoială, bunul Dumnezeu i l-a trimis înainte.

Şi toţi au căzut în uimire, căpătând pentru fratele acela o şi mai mare dragoste.

Şi iată că fratele acela, după ce o vreme îndelungată a petrecut întru necontenită tăcere, s-a apropiat de pragul vieţii celei veşnice, trebuind a pleca din aceste meleaguri ale lumii. Şi a plecat. Iar stareţul a trimis atunci răspuns bătrânului, celălalt stareţ, şi i-a zis: «Fie că fratele acela a avut graiul, fie că el mut a fost vei afla iubite

frate în Domnul, că el însuşi îngerul Domnului a fost, asemenea de curată i-a fost ascultarea. Iar când a plecat din viața aceasta, o lumină bună a căzut pe chipul său, iar gura lui cea tăcătoare, se părea a fi de aur strălucitor. Noi toți ne-am aplecat pe racla lui – şi ne-am rugat lui Dumnezeu mulțumindu-i că ne-a îngăduit a trăi în preajma unui asemenea om sfânt...».

Bătrânul înțelept se opri din povestit, după care zise către ascultătorii săi:

„Văzuta-ți, dragilor, care este răsplata unei guri tăcute? Luați pildă şi chiar de nu veți putea fi întru totul asemenea acestuia, dar bine este a pune strajă gurii noastre, căci «toate păcatele prin gură vin», aşa precum rosteşte în cartea sfântă însuşi prea slăvitul apostol Pavel, şi noi, datori suntem a-l crede şi a-l urma."

FIȚI CU BĂGARE DE SEAMĂ!

„Cel ce duce o viață curată, dragii mei, încă mai îndatorat ca alții este de a rămâne în smerenie, ca nu cumva nesmerindu-se, să piardă toată curăția, cea căpătată cu atâta trudă. Se cade aşadar să fim cu mare băgare de seamă, că diavolul atâta aşteaptă, să ne răpească duhul cel ce veghează şi să ne prindă în mreaja lui cea înşelătoare."

Astfel grăia prietenul nostru, dând bun sfat ascultătorilor săi, care, la ceasuri anumite, veneau spre el întru aflarea de sfat bun şi prielnic în lupta cea grea împotriva diavolului neadormit.

Şi bătrânul înțelept îmbrânci grăirea mai departe, zicând:

„Că nu doar de cel ce lâncezeşte în somnul nepăsării se îngrijeşte domnul diavol, de vreme ce acela şi aşa tot în mâna lui se află... Ci de cel veghetor, de cel treaz care luptă cu ispitele, se apropie şiretul prieten al oamenilor, adică zisul domn diavol. Şi fiindcă îşi dă seama că dacă va veni de-a dreptul cu poftirea spre cele neîngăduite, omul n-are să-l urmeze, el vine cu prefăcut chip, cugetând că astfel lesne se va apropia şi va cuprinde sufletul omenesc. Diavolul ştie toate că doar el înger căzut este, aşa că o începe mai osebit cu ale credinței până ce băgându-se pe sub pielea omului îi aduce pierzarea. De aceea zic: pază mare, mai osebit pentru cei cu viață curată şi de câte ori aude pornindu-se spre el glas de laudă, să se ferească, întrucât acela glas diavolesc este. Ci mai degrabă

să se bucure cât e defăimat, dar şi atunci se cere pază, ca nu cumva să fie cuprins de întristare. Şi la întâmplarea dintâi şi la asta de pe urmă, omul trebuie să se acopere cu semnul Sfintei Cruci şi să zică, cu putere adevărată şi cu duh slobod: «Doamne fie voia ta şi slăvit fii Tu, Doamne, pentru toate!».

Şi acum, fiindcă văd că doriţi a afla şi o povestire din parte-mi cu privire la acestea, iată că am să vă povestesc ceva din cartea cea mare a întâmplărilor creştineşti. Iată, deschidem şi citim:

Într-o cetate se afla un tânăr care, în anii lui, făcut-a multe răutăţi şi grele păcate. Pe urmă, de frica lui Dumnezeu şi-a venit în simţire şi în umilinţă şi a mers la nişte morminte şi a căzut cu faţa la pământ, neîndrăznind să cheme pe Dumnezeu, socotindu-se că nu mai e vrednic să trăiască. Şi s-a închis în acel mormânt şi petrecea acolo în tânguiri şi în rugăciuni.

Dar diavolii nu l-au lăsat şi au venit să-l ispitească. Dar oricum l-ar fi ispitit, el nu se lăsa biruit, căci era smerit. Pe urmă s-a făcut monah şi a început a trăi în mari nevoinţe petrecând zilele şi nopţile în vegheri şi rugăciuni. A mers apoi în pustie, lepădându-se de cele lumeşti şi având drept hrană o pâine curată, pe care o mână nevăzută i-o aducea în fiecare zi în peşteră.

Crezându-se însă în neînstare de a cădea, a fost ispitit a se crede mai mare decât alţii, şi că are de la Dumnezeu mai multe dăruiri; socotindu-se astfel, nu după multă vreme s-a născut într-însul puţină trândăvie, apoi fu cuprins de lenevie. Şi fiind cuprins de lenevie, a început a cugeta lucruri necuviincioase. După obişnuitele rugăciuni intrând în peşteră, a găsit pâinea trimisă de Dumnezeu, dar acum nu mai era atât de curată ca înainte, ci

murdară pe ici, pe colo. În loc să vadă în aceasta semn de la Dumnezeu, el a stat mai departe în dulceața cea înşelătoare a gândurilor ce-i veneau din lenevie, iar când a intrat din nou în peşteră a aflat pâinea, dar era necurată peste tot. Şi nici atunci monahul n-a înțeles, ci mintea şi-a înmulțit-o cu gândurile cele necurate, şi era atâta de turbat de desfrânata poftă, că i se părea în mintea lui că săvârşeşte stricăciune. După ce a înserat şi a mers în peşteră, a aflat pâinea ca şi cum ar fi fost mâncată de şoareci. Atunci a suspinat şi a lăcrimat, iar când s-a culcat să doarmă a năvălit asupra lui un nor de gânduri deşarte, care l-au făcut să se scoale şi să iasă din pustie.

Şi mergând prin zăduf şi prin praf, a aflat după rânduiala lui Dumnezeu, în drum o mănăstire în care intrând, a fost primit cu dragoste de frați. După ce i-au dat să mănânce, frații l-au rugat să le spună cuvânt de mântuire, cum vor putea să scape de cursele diavolilor, şi cum vor putea birui gândurile cele necurate. Şi el i-a învățat pe dânşii că mai osebit prin smerenie vor putea birui puterea cea întunecată.

Iar când a stătut deoparte, singur, odihnindu-se, îşi zicea: «Pe alții îi povățuiesc la calea mântuirii, iar eu singur mă păgubesc şi merg la pierzare».

Atunci, monahul acela a plecat, fugind, la locul lui din pustie şi de atunci s-a îndreptat el. Şi s-a închis în peşteră şi s-a rugat şi a plâns, şi până n-a primit încredințarea de la înger că i-a primit pocăința, el nu s-a sculat de jos din tânguire şi din rugăciune.

Şi iată, dragii mei, aşa s-a întâmplat cu acel tânăr, care după cum vedeți, viață curată ducând, din această pricină a primit grea ispită, căreia, gata a stat a cădea.

De aceea smeriți să fiți şi în cele mici şi în cele mari lucruri, pentru că aceasta este cea dintâi mare poruncă a Mântuitorului, care a zis: «Fericiți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor», pentru că sărac cu duhul acesta înseamnă a fi smerit. Iar de veți avea smerenie, toate uneltirile diavoleşti le veți înfrânge."

PAŞTEREA PORCILOR

„Niciodată nu se cade a vorbi, cu lăudare de sine, despre cele ce vom fi făcut şi noi, şi încă mai bine este a nu vorbi deloc despre ele. Căci, dragii mei, cu cât mai de laudă ar fi cele ce facem, cu atât mai mult se cade a tăcea asupra lor. Facem aceste lucruri pentru a le face, că aşa se cade a le face, ci nu pentru laudă, că dacă le-am făcut pentru laudă, atunci ne-minte înseamnă aceasta şi fapta se strică, nefolosind nici altuia, nici ţie însuţi."

Aşa vorbea bătrânul înţelept al nostru, având în preajmă-i câţiva ascultători, care, pe faţă, de aceiaşi părere cu bătrânul ziceau că sunt, dar care, unii din ei, cârteau în sine, zicându-şi: „E! mai la urma urmei şi lauda de sine îşi are rost în viaţa aceasta tălăzuită a oamenilor, că de n-ar avea, nu s-ar şti nimic de ea.

Şi bătrânul, ghicindu-le gândul de pe faţă, surâdea uşurel şi le zicea: „De ce ispitiţi în gândurile voastre, fraţilor, tocmai ca şi fariseii?". Aceia surâdeau şi ei, şi nu prea dădeau cuvânt de împotrivire, adeverind astfel că bănuiala bătrânului era întemeiată.

Bătrânul, iertător, înţelegător şi bun fiind, le trecea lesne purtarea, şi luând cuvânt mai departe, le spunea cine ştie ce minunată întâmplare, din care ei puteau trage bun folos.

Iată ce le povesti:

„Era, vasăzică, un sihastru bătrân, care de multă vreme trăia în pustie. Traiul lui era numai şi numai după placul lui Dumnezeu. Şi trăind el astfel de viață, iată că s-a urcat gând în inima sa cum că el a săvârşit toate bunătățile şi poruncile lui Dumnezeu. Şi cugetând acestea, a început a se ruga cu mare osârdie lui Dumnezeu, zicând: «Doamne Dumnezeul meu, arată-mi mie de mi-a mai rămas ceva nesăvârşit din faptele bune ca să le săvârşesc pe toate!». Dar vedeți fraților, acesta era gând străin şi pizmaş, venit de la diavolul, care până şi în cele mai curate cugete aruncă sămânța mândriei, ca să piardă pe acela ce duce o viață curată. Că de ce nu-şi caută de treabă acest sihastru bătrân, şi de ce n-a depărtat de la sine un asemenea gând? Nu o ducea el bine acolo, în sihăstria sa şi fără asemenea gând? Iar dacă s-a arătat acest gând, de ce nu i-a spus, precum Domnul: «Înapoia mea satano!». Atunci, Dumnezeu vrând ca să-i smerească acel gând înalt, i-a descoperit lui în duh voia sa, zicându-i cu vedenie: «Mergi la mănăstirea unde arhimandrit este Iosif cel preacredincios şi ce-ți va zice ție, aşa să faci...».

Iar el, deşteptându-se din vedenie, foarte s-a bucurat de aceste vorbe şi, mulțumind lui Dumnezeu, a plecat să meargă la acel arhimandrit Iosif.

Dumnezeu a făcut atunci descoperire şi arhimandritului Iosif zicându-i: «Veni-va la tine un sihastru bătrân ca să te întrebe de cuvânt mântuitor de suflet, şi tu să-i dai o prăjină, să-i încredințezi porcii mănăstirii în seama lui, şi să-i porunceşti ca să-i păzească pe ei».

Şi iată că bătrânul sihastru s-a înfățişat arhimandritului Iosif, şi închinându-se lui, şi-au dat îmbrățişare după obicei şi au stătut.

Şi l-a întrebat arhimandritul:

– Părinte, de unde vii şi pentru ce este osteneala venirii tale la noi?

Răspuns-a acela:

– Eu părinte auzit-am de înțeleapta viață a cuvioşiei tale şi am venit să iau cuvânt de mântuire sufletească...

Zis-a arhimandritul:

– Blagoslovită să-ți fie osteneala ce ți-ai dat, dar, oare, vei face după cuvântul ce-ți voi zice ție?

Şi bătrânul sihastru a dat răspuns, zicând:

– Făgăduiesc înaintea lui Dumnezeu că orice-mi vei zice, cu bucurie voi face după cuvântul ce-mi vei spune...

Atunci, arhimandritul Iosif sculându-se de pe scaunul său, şi luând o prăjină pe care mai înainte de venirea bătrânului i-o gătise lui pentru acea treabă, i-a dat-o cu mâinile lui şi i-a zis:

– Iată, frate, acesta este cuvântul pe care voiesc să ți-l spun pentru mântuirea sufletului tău. Primeşte acest toiag în mâna ta şi mergi de paşte porcii acestei sfinte mănăstiri! Mergi dară, şi fă precum ți-am spus!...

Şi acestea zicând, arhimandritul Iosif a poruncit de-au adus toți porcii mănăstirii şi i-a dat în seama lui şi l-a trimis pe el pe câmp, să-i pască pe ei.

Bătrânul sihastru, acel ce zisese precum că toate faptele cele bune săvârşise, n-a îndrăznit a ridica cuvânt de împotrivire, mai osebit că făgăduise înaintea lui Dumnezeu că va face după cuvântul arhimandritului, ci supunându-se, a primit porcii în seama sa, şi ieşind cu dânşii la câmp, a început a-i paşte pe ei.

Acest bătrân sihastru fiind foarte vestit prin partea aceea din pricina vieții îmbunătățite ce dusese, cei ce-l cunoşteau, auzind că acum paşte porcii mănăstirii arhimandritului Iosif, au început să spună că a înnebunit. Şi

vorbele acestea veneau până la urechea lui şi el, auzindu-le, punea la suflet începătură bună de smerenie, zicând: «Mi se cade, Doamne, că nu acum sunt nebun, ci atunci când grăiam ca un ne-mintos că am săvârşit toate faptele cele bune».

Ba veneau unii care nu ştiau de el şi grăiau despre el zicând: «Ştiţi că sihastrul cel mare s-a îndrăcit şi umblă pe câmp împreună cu porcii?». Şi el le răspundea: «Da, ştiu, şi aşa i se cade...».

Şi, dragii mei, vreme de trei ani de zile, bătrânul sihastru a păscut porcii mănăstirii şi a auzit vorbe de acestea despre nebunia lui şi neîncetat tot mai smerit se făcea, rugându-se mereu şi grăind lui Dumnezeu: «Adevăr, Doamne, adevăr este că nimica n-am făcut până n-am intrat în smerenie»; şi-şi dădea osteneala ca încă mai smerit să fie în fiecare zi.

Şi după ce-au trecut trei ani, Dumnezeu a poruncit arhimandritului Iosif să înceteze paşterea porcilor pentru bătrânul sihastru, drept pentru care arhimandritul l-a chemat şi i-a zis:

– Poruncă am primit de la Dumnezeu ca să-ţi iau porcii din seama ta, şi să te slobod că să mergi la locul şi la chilia ta, şi să-ţi păzeşti iarăşi rânduiala ta...

Atunci a răspuns bătrânul cu multă umilinţă şi lacrimi, şi a zis:

– Eu, părinte, greşit-am înaintea lui Dumnezeu, pentru care pe dreptate mi s-a făcut mie aceasta. Merge-voi din nou la ale mele, şi osteneală îmi voi da a nu mai greşi. Mulţumesc prea cuvioşiei tale pentru toate...

Şi din nou sărutându-se frăţeşte, s-au despărţit, arhimandritul rămânând acolo, iar bătrânul sihastru mergând întru ale sale.

Ajungând la chilia sa, bătrânul a găsit-o curată, ca şi cum ar fi îngrijit-o cineva în lipsa-i, neavând mucezeală sau mirosind a pustie, de care lucru foarte tare se minuna."

Sfârşind povestirea, bătrânul înțelept zise:

„Iată, fraților, ne trebuie tuturor paşterea porcilor ca să putem învăța smerenia. Luați, aşadar, aminte."

TAINA

„O, dragii mei, frumoasă este cântarea care începe cu cuvintele acestea: «Mare este taina creştinătăţii!». Iar cuvintele acestea drepte sunt.”

Aşa glăsuia bătrânul nostru înţelept către cei câţiva prieteni care-l ascultau în tăcere, stând cu toţii sub clopotniţa bisericii, pe băncile cele lustruite de trecerea anilor.

Era ceas potolit de început de vară. Munca se isprăvise, înserarea se pogora blajină peste cuprinderi – şi vântul se frământa încetişor prin frunzarul bogat al copacilor. La o vreme ca aceasta, bine este să stai sub o clopotniţă, pe nişte bănci lustruite şi să asculţi glasul înţelept spunând că mare-i taina creştinătăţii.

Şi aceste cuvinte erau numai un început, de vreme ce bătrânul grăi mai departe zicând:

„Adevărate şi mari sunt aceste vorbe dragii mei prieteni... Ele se adeveresc în orice prilej şi cu privire la oricine şi la orice. Iaca, spre pildă, eu am să vă povestesc, şi domniile voastre de veţi vrea, aveţi să mă ascultaţi...”.

Aceia dădură grabnică încuviinţare acestor vorbe, şi stătură încă mai cu băgare de seamă spre bătrân, întru a-i sorbi graiul.

Bătrânul începu a povesti astfel:

„Cunoscut-am eu, vasăzică, pe vremuri, un preot foarte mult îmbunătăţit, care avea trecere mare la Dumnezeu. Felurimi de bunătăţi făcea el, dar mai osebit, slujea la sfânta

biserică cu atâta dulceață, că toți poporanii se aflau în lacrimi. Glasul lui era aşa de mângâios, iar vorbele îi ieşeau din gura cu aşa foc, că era adevărată minune, nu altceva. Toată vremea, cât ținea sfânta slujbă, era în biserică un freamăt şi-o cutremurare de parcă nu mai erau oamenii pe pământ, ci în ceruri. Părintele parcă plângea, aşa-i era glasul, iar dinspre altar, venea ca un fel de pâlpâială de foc nevăzut... Spunea odată dascălul că i s-a părut că părintele când slujea, slobozea din ochi lacrimi mari, cât unghia, şi că odată chiar l-a întrebat ce-i cu aceasta, şi părintele l-a gonit şi l-a dojenit, spunându-i că aceasta numai o părere i-a fost şi că asemenea părere, bine este s-o gonească de la sine, ispitire diavolească fiind. Băgam de seamă şi noi câte ceva, când părintele ieşea cu sfintele daruri, ni se părea că ochii părintelui ar fi fost ca după plâns, iar repede ne trăgeam îndărăt, presupunând că, cine ştie ce pricină va fi având, de are ochii aşa. Şi-apoi, nu se cade a ispiti asemenea lucruri, tocmai fiindcă... nu se cade. Nouă ne plăcea foarte aşa cum era, aşa că la ce bun să punem înainte întrebare, care, oarecum, îndoială este, sau deşartă ispitire... Acum, să vedeți ce s-a întâmplat..."

Ascultătorii se traseră din tăcere şi unul din ei dădu glas uşurel şoptind:

– Ce s-a întâmplat?

Bătrânul înțelept urmă:

„S-a întâmplat că, aşa, dintr-odată, toată frumusețea despre care spusei, s-a stins. Cum ai sufla într-o lumânare, aşa s-a petrecut dintr-odată, toată mângâierea aceea... Fireşte toți au rămas în nedumerire, întrebându-ne: «Ce-i cu părintele nostru?». Era vasăzică, întreg şi nevătămat, nimica rău nu i se întâmplase, boală nu avea, acasă

preoteasă şi copii teferi, şi cu toate astea, în biserică nu mai era cutremurare şi nici nu mai venea dinspre altar focul acela dulce, care ne mângâia sufletele până atunci. Ce să fie? se întreba fieştecare în sine şi răspuns nu-şi putea da. Slujba era întreagă, făcută cu rost şi fără sminteală, şi cu toate acestea, nu mai era întreagă... Precum o floare care nu mai miroase după ce mai înainte te îmbăta cu a ei mireasmă!”.

Ascultătorii îşi aţineau mai aproape urechile şi ţăcăneau neauzit din limbă, în semn de nedumerire.

Bătrânul înţelept luă din nou vorba, şi zise:

„Era, fireşte o pricină, şi încă una de seamă. Că iată, într-o bună zi, mi-am luat inima şi am purces la părintele şi l-am întrebat:

– Ce este, părinte, de nu-i ca mai înainte?

Părintele, la început a plecat fruntea în jos, ca un vinovat şi a tăcut. Dar pe urmă, a ridicat-o spre mine şi mi-a zis:

– Vasăzică, aţi băgat de seamă!

– Da părinte, am băgat..., i-am răspuns eu, cu mâhnire. Şi... ce mai vorbă lungă, ştiţi domniile voastre care era pricina?”

Ascultătorii dădură din umeri că adică nu ştiau.

Bătrânul zise atunci:

„N-aş fi spus astea, dacă părintele de mult n-ar fi plecat de pe aceste meleaguri. El însuşi m-a legat să nu spun câtă vreme va trăi. Dar acum, iată, am să vă spun. Părintele mi-a spus cu glas tremurat, şi cu lacrimi pe obraz aşa: «Atât de mult îmi era drag de sfânta slujbă, că nu puteam s-o fac altfel decât în lacrimi. Mai osebit când mă rugam în altar, lacrimile curgeau pe obrazul meu. Lacrimile de bucurie negrăită, lacrimile Domnului

Hristos. Şi îndelungată vreme, nimeni n-a ştiut lucrul acesta nici preoteasa, nici dascălul, nimeni. Dar ispititorul nu s-a lăsat, că, iată într-o zi venind la mine un prieten pe care nu-l mai văzusem de mult, după ce stăturăm de vorbă despre multe, m-a prins aşa un fel de păcătoasă plăcere, şi i-am spus că eu când slujesc, plâng. Vai, dragul meu, tot din clipa aceea, mi s-a luat acest dar. N-a mai curs nici o picătură de lacrimă din ochii mei. Iată, asta-i pricina, dar rogu-te n-o mai spune la nimeni. Mi s-a luat darul, fiindcă nu i-am păstrat taina...».

Aşa mi-a mărturisit părintele, şi eu ce puteam să-i spun? Decât că şedeam în odaia lui şi tăceam cuprins de mâhnire şi de amărăciune".

Ascultătorii tăceau şi ei, iar bătrânul înţelept dând uşurel din cap, adaugă:

„Pe urmă, Dumnezeu s-a milostivit de părintele şi văzându-i pocăinţa, i-a dat darul din nou şi aşa sfânta slujbă s-a arătat iarăşi plină de dulceaţă şi de mângâiere, de vreme ce, în altar, părintele plângea ca mai înainte..."

Şi sfârşind, bătrânul înţelept zise:

„Ei, dragii mei, ce vreţi? Taina creştinătăţii este mare, necuprinsă de mintea noastră, dar mult simţită de inima noastră... Pentru aceasta însă, se cade să fim smeriţi şi să ascundem taina chiar în taina inimii noastre... Da da, dragilor, mare este taina creştinătăţii şi neştiute şi minunate sunt căile lui Dumnezeu, căruia slavă se cuvine totdeauna..."

OMUL CEL BUN ŞI BLÂND

„Mari sunt minunile, o frate al meu, pe care le pot săvârşi bunătatea şi blândeţea în viaţa aceasta omenească, clătinată de atâtea răutăţi şi de atâtea pidosnicii.

Că iată, îngăduiţi-mi să vă povestesc despre un om bătrân care era bun şi blând, şi care având asemenea împodobiri, frumoasă viaţă a săvârşit pe acest pământ. Că el aşa fiind, ca şi cum cu Dumnezeu însuşi ar fi grăit, şi de la El puteri ar fi luat, şi se cade să zicem că lua.

Dar să vedeţi... Acest om bătrân se trăsese spre sfârşirea zilelor sale într-un loc singuratic lângă o chinovie, în care îşi duceau viaţa câţiva fraţi călugări; şi fără a fi şi el frate, dar şi traiul său asemeni acelora era. Mergea la chiliile fraţilor, stătea cu ei la sfat şi se mângâia cu învăţăturile ce de la ei căpăta fără vreo plată. Drept avuţie, în locuinţa în care-şi petrecea zilele acest bătrân bun şi blând, avea nişte vase, şi nişte veşminte trebuitoare nevoilor sale. Încolo, toată avuţia sa era bunătatea şi blândeţea sa, pe care lacom era a le cheltui cu amândouă mâinile. Întru care, era foarte iubit de acei fraţi din chinovie.

Dar iată că într-o zi, diavolul fiind foarte tulburat de un asemenea trai care depărta pe aceia de întunecata sa împărăţie, dădu gând rău unui frate care locuia aproape de bătrân, îndemnându-l a-i fura acele vase şi acele veşminte. Şi fratele a intrat în locuinţa bătrânului – şi a furat acele vase şi acele veşminte şi le-a dus deodată în

chilia sa, ca, pe urmă, să le treacă mai departe, cine ştie cui, şi a luat ceva arginţi pe ele.

După puţin, întorcându-se bătrânul la locuinţa sa şi văzând că-i lipsesc vasele şi veşmintele, a dat mirare, dar nu s-a tulburat. Ci şi-a zis în sine: «Merge-voi la fratele de alături şi-l voi întreba, că sigur el ar fi putut să vadă pe fur, de se va fi putut...». Şi astfel zicându-şi, a purces către fratele vecin şi stând în ogradă l-a chemat pe el. Bătrânul atunci, fără să fi ispitit şi-a văzut vasele şi hainele pe fereastră, că fratele n-avusese timp să le pitească, şi nici nu s-aştepta la cercetare din partea bătrânului.

Dar bătrânul fiind blând şi bun, şi nevoind a da de ruşine pe fratele, s-a prefăcut că nu bagă de seamă nimic, şi zâmbind către el, i-a spus:

– Iată, frate, venisem la tine să te văd, şi nu-mi este cu putinţă să intru în chilia ta, de vreme ce m-a apucat o grea nevoinţă a trupului şi trebuie să mă duc la stareţ să-i cer un leac...

Şi fără să mai aştepte vorbă de la fratele, s-a prefăcut că se duce la stareţ, încolo, unde stătea acela. Dar n-a mers acolo, ci s-a dus acasă la el şi s-a rugat lui Dumnezeu pentru fratele care căzuse în greşală, nepărându-i rău de vase şi de veşminte.

Dar iată că fratele acela a fost dat pe faţă de altcineva şi dus fiind la judecată, a fost osândit, lucrare despre care bătrânul n-a aflat, de vreme ce nu aceasta era treaba sa de a iscodi din ce pricini sunt judecaţi şi osândiţi oamenii. Ci el, atât ştia: să fie bun şi blând, şi să-i pară rău de necazurile şi de încercările altora, căutând a le uşura.

Aşa că, aflând că fratele-vecin este osândit pentru cine ştie ce faptă, a mers şi a cumpărat nişte pâini şi nişte ouă, şi a mers a cerceta în temniță pe fratele acela, osânditul.

Ajungând acolo, voie şi-a cerut la cei mai mari să vadă pe osândit.

Când fratele a văzut pe bătrân, îndată a alergat la el şi cu lacrimi i-a căzut în genunchi, zicându-i:

– Iartă-mă, bătrânule bun şi blând, greu am păcătuit!

Şi bătrânul nu ştia pentru ce fratele îi cerea iertare; iar fratele crezând că bătrânul se preface, încă mai cu multe lacrimi i-a zis:

– Eu sunt aici din pricina ta, bătrânule, că eu sunt acela care, de diavol îndemnat, am intrat la tine şi ți-am luat vasele şi veşmintele..., şi-i cerea iar iertare.

Dar bătrânul îl încredință zicându-i:

– Vai, fiule, nu pentru aceasta am venit aici la tine, ci numai să-ți aduc aceste pâini şi aceste ouă şi să te mângâi în numele Domnului Hristos...

Fratele însă nu mai contesta, zicându-i:

– Iată, mergi, şi vasele le vei găsi la acela şi veşmintele le vei găsi la celălalt..., şi-i dădea numele acelora la care el, nevrednicul, vânduse lucrurile furate.

Dar bătrânul, şi mai vârtos nu voia să audă vorbele fratelui, ci căuta prin fel şi chip să-i poarte alinare duhului cuprins de pocăință şi de tulburare.

Pe urmă îi spuse:

– Fiindcă zici că din pricina mea eşti aici, apoi aceasta înseamnă că vină grea am eu, pe care voi căuta s-o ispăşesc.

Şi fratele nu înțelegea ce vrea să zică bătrânul prin aceste cuvinte, ci, mai degrabă credea că el se învinovățeşte pe nedrept.

Şi când bătrânul s-a despărţit de fratele cel osândit, i-a spus lui din nou:

– Voi merge să-mi ispăşesc greşeala... Că dacă eram mai bun şi mai blând cu tine, tu nu-mi luai vasele şi veşmintele...

Şi plecând de-acolo, bătrânul a mers la mai-marele judecăţilor care osândise pe fratele şi cu mare rugare l-a rugat zicându-i:

– Pe nedrept aţi osândit pe fratele acela, de vreme ce vinovat întru aceasta mai mult sunt eu decât el...

Şi judecătorul a dat mirare, spunându-i:

– Dar cum eşti vinovat tu, când lucrurile acelea ale tale erau?

Dar bătrânul s-a împotrivit, zicând:

– Ale mele sunt, dar, oare m-a întrebat cineva dacă eu n-aş fi vrut a i le da lui?

– Cum aşa, bătrânule? îl întrebă mai marele judecăţilor.

Şi bătrânul i-a răspuns:

– Precum îţi spun... Nimeni nu m-a chemat la judecată şi nimeni nu m-a întrebat, că de m-ar fi întrebat, degrabă i-aş fi spus că cu voia mea a fost ca acela să-mi ia lucrurile...

Mai-marele judecătorilor s-a mirat de vorbele bătrânului, iar bătrânul se gândea în sine, cu părere de rău: «Greşeala e a mea, că trebuia să mă duc la fratele când am văzut lucrurile mele la el şi să-l iert, ca astfel să-l dezleg de legătura diavolească. Şi iată, aceasta n-am făcut...».

Văzând că bătrânul are dreptate în vorbirea sa, mai marele judecăţilor a chemat pe paznici şi le-a dat poruncă să sloboade din osândă pe fratele.

Şi aşa, bătrânul cel bun şi blând, împreună cu fratele ce din pricina lui fusese osândit, plecară spre locul lor, ca să înceapă din nou viața lor cea prea plăcută, în posturi şi în rugăciuni, făcând astfel mare ciudă şi amară scârbă diavolului, răpus de bunătatea şi de blândețea bătrânului.”

ESTE SAU NU ESTE DIAVOL?

„Oameni buni, nu vă lăsaţi înşelaţi, precum copiii care cred toate câte li se spun. Căci sunt copii, şi de aceea se lasă înşelaţi, dar noi, oamenii aceştia mari cum ne zicem, nu se cade să fim asemenea lor, că, pe lângă faptul că-i lucru ruşinos, dar putem şi pătimi multe din astă pricină.

De pildă, azi eu am să vă povestesc cum ticălosul diavol, văzând că nu-i merg bine afacerile la morişca sa, el însuşi a pus la cale o asemenea înşelătorie, cu care să prindă pe bieţii oameni nemintoşi.

Iată cum s-a întâmplat.

Acum, vedeţi bine dumneavoastră, cine nu ştie că din străveche vreme diavolul a fost pe lume, el fiind acela care trage pe oameni în păcate?

Şi treaba mergea minunat. Oamenii se puneau frumuşel la îndemâna lui şi el îi căra pe toţi la pierzare.

Dar la o vreme, iată că s-a arătat deasupra vieţii oamenilor, lumina Crucii Domnului Hristos, venit pe lume în chiar trup la fel cu al nostru, tocmai ca să ajute pe oameni pentru a scăpa de cursele cele diavoleşti.

Şi aşa, au început oamenii a se feri de diavol cu ajutorul semnului Sfintei Cruci. Cum se ivea chemarea cea diavolească, omul îşi acoperea trupul cu pavăza crucii şi, fireşte, diavolul se trăgea deoparte, neputincios şi ruşinat.

Aşa o dată, aşa de două ori, aşa de nouă ori, diavolul a intrat la grijă zicându-şi: «De merge treaba aşa, eu

nu mai am nimic de făcut pe lumea asta». Şi a intrat în mare supărare.

Atunci, mai-marele Scaraoschi a adunat soborul cel mare, pe care numai la o mie de ani îl adună, şi luând cuvânt a zis:

– Suntem pierduți... Treburile noastre merg prost... Crucea ne-a prăpădit... Ce este de făcut? Vă întreb pe toți...

Au început atunci toți diavolii, mari şi mici să se vânzolească şi să guițe, dându-şi cu părerea. Dar pe niciuna n-o găsea bună bulibaşa lor.

Atunci, de undeva din fund, se ridică un drac bătrân, cu ochii cât cepele, cu pielea ca scoarța de copac crăpată şi cu coada râioasă. Era o vechitură de diavol, care multe ştia şi multe făcuse.

Şi zise mai-marelui diavolesc aşa:

– Întunecate stăpâne... Eu mă dau cu părerea că trebuie să purcedem la înşelarea oamenilor. Că doar îi ştim noi cum le place să fie înşelați... Frați ai minciunii şi-ai înşelării sunt ei... De aceea, iată ce chibzuiesc eu să facem... Să ne ducem toți pe pământ şi să dăm de veste tuturora că este neadevărat cum că ar fi diavol în lume, că asta este o scornitură şi că să-şi caute oamenii de treaba lor, că diavolul nu există şi nici rai şi nici iad, nimic...

Toată adunarea drăcească găsi foarte potrivită înşelătoria, aşa că de îndată, poruncă fu dată de Scaraoschi să pornească toți la trebuşoara asta.

Şi plecară. Îmbrăcând diferite chipuri de oameni începură să împrăştie în lume această veste nouă: «Nu vă potriviți, oameni buni! Nu este diavol!».

Se văzură atunci, oameni de toate felurile, unii cu mare ştiință de carte, alții cu prostime, unii plini de îngâmfare, alții cu prefăcută umilință, unii bogați, alții săraci, arătând

şi strigând pe toate drumurile: «Oameni buni, nu vă potriviți!... Nu este nici un diavol... Asta-i o poveste care trebuie gonită dintre noi... E un semn de slăbiciune, de înapoiere... Unde mai vedeți pe un om cu scaun la cap zicând că este diavol? Şi apoi, dacă este, să ni-l arate şi nouă! Ce? Suntem copii să mai credem că diavolul este ființa aceea cu chip negru, cu coarne şi cu coadă?... Unde e? L-a văzut cineva vreodată?». Şi vorbele acestea erau adeseori însoțite de ocară şi de hohote de râs.

Vezi bine, diavolii şi diavolaşii lucrau de zor şi cu mare dobândă.

Aşa azi, aşa mâine, oamenii prinseră la sine această înşelare dulce şi începură a duce un trai... fără diavol. Îşi ziseră aşadar: «Dacă nu este diavol, hai să bem şi să petrecem că nu ne aşteaptă nici o pedeapsă!». Şi începură să se lepede bețiilor şi petrecerilor. Fireşte, de aici îşi traseră ființă mii şi mii de isprăvi, una mai... drăcească decât cealaltă.

Unii începură să se lase traşi de frumusețe străină, şi-şi lepădară nevestele şi copiii. Alții întinseră mâna şi luară ceea ce nu era a lor, iar unii, cugetând că nicăieri nu se aflã osândă, înfipseră cuțitul în carnea fratelui, sau îi înmuiară oasele capului cu măciuca.

Şi aşa începu a veni din nou mare dever la moara cea ticăloasă a meşterului diavol, care mult se bucura de nătângia omenească, cea atât de mare şi fără isprăvire.

Dar iată că Dumnezeu nevoind cu nici un chip moartea păcătoşilor, ci, mai vârtos, să se întoarcă să fie iarăşi vii, puse îndemn bun în sufletul unui pustnic mult îmbunătățit, care se coborî din piscul de munte unde îşi ducea singurătatea şi rugăciunea, şi poposi între aceşti oameni care căzuseră pradă de voie bună în mrejele cele diavoleşti.

Şi poposind, le zise:

– Bine, oameni buni, dumneavoastră nu vedeţi şireata alcătuire a diavolului? Nu băgaţi de seamă că însuşi el este acela care v-a şoptit la ureche cum că diavolul nu se află?... Şi oare, cum de-a fost cu putinţă să credeţi o asemenea mare înşelătorie?

Şi bieţii oameni dădură mirare întrebând:

– Cuvioase pustnice, credem cuvintele tale, dar nu vei putea zice că vei fi văzut dumneata pe diavol aşa cum se spune, cu coarne, cu coadă şi cu piele râioasă?

Pustnicul dădu din cap şi cu blajinătate răspunse oamenilor:

– Dar fireşte, dragii mei, acela nu se află, e numai o vorbire omenească pentru a ne da o închipuire despre diavol... Dar diavolul este..., şi pustnicul tăcu puţin.

Pe urmă, zise mai departe:

– Diavolul, dragii mei, este duh rău, ascuns în dulceaţa rachiului, diavolul este dosit în pofta cea trupească, diavolul stă pitit în strălucirea aurului, diavolul se află bine învăluit în mantia trufiei, diavolul este peste tot locul unde este minciună, zavistie, neînţelegere, mânie, nerăbdare, lovire şi ucidere... El este duh ascuns pe care cu ochii nu putem vedea, dar care este mai adevărat decât toate cele văzute... Pe el îl vedem în isprăvile pe care le face cu noi...

Oamenii ascultau cu băgare de seamă, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un somn adânc.

Şi bătrânul pustnic zise mai departe:

– Şi vreţi dovadă? Iată, vă dau dovadă... Rogu-vă, unde duc cărările acelora care ascultă de chemările despre care vă grăii? Duc la vreun bine? Vă rog răspundeţi!

Şi oamenii răspunseră:

– Duc numai la rău!

Bătrânul întrebă:

– Atunci, dragii mei, este sau nu este diavol?

Şi oamenii, toți ca unul, răspunseră:

– Este.

– Dacă este, urmă pustnicul, mai poate fi dreaptă vorbirea acelora cum că nu este diavol în lume? Vă rog răspundeți!

Şi oamenii răspunseră:

– Nu-i dreaptă vorba acelora!...

Şi atunci, bătrânul pustnic prinse prilejul de a ține de rău pe oameni că urmând sfaturile potrivnicului diavol, uitaseră de puterea Sfintei Cruci a Domnului Hristos.

Oamenii, aduşi la adevăr, făgăduiră că nu vor mai crede pe viitor cum că nu este diavol, şi aşa, cu ajutorul Sfintei Cruci, se vor feri de el.”

MINUNILE RĂBDĂRII

„Ci stăm şi vedem... Ce anume? Vedem, dragilor, cum nerăbdarea macină toate puterile unor oameni, care, nebăgând de seamă că aceasta este lucrarea diavolului, se lasă prinşi de valul ei plin de otravă şi de amărăciune.

Ci numai răbdarea este de la Dumnezeu, şi pe ea având-o cu noi, lesne vom birui toate, chiar de ni s-ar părea la început că nu vom putea.

De aceea, bine este, iubiților frați, să nu ne lăsăm amăgiți de chemarea cea diavolească, ci ținându-ne întru tăria răbdării să ieşim la limanul cel dulce al păcii şi al împăcării.

Multe aş vrea să vă povestesc cu privire la acestea, dar nu voiesc nici eu la rându-mi, a vă pune răbdarea la prea grea încercare.

Veți şti însă, dragii mei, că pe cel ce se dă de partea răbdării îl ajută Dumnezeu în aşa fel, încât îl scoate din tot impasul.

Aş vrea să vă povestesc o întâmplare minunată, cu un monah mult îmbunătățit, care trăia departe, într-o adâncă pustietate, petrecându-şi ceasurile vieții în rugăciuni şi post.

Dar tocmai fiindcă o asemenea viață trăia s-a ridicat asupra lui demonul tulburării, care nu vedea cu plăcere o purtare ca aceasta. Că vedeți dumneavoastră, mai osebit

în jurul unor oameni ca aceştia se strânge puterea diavolească, voind a aduce clătinare şi chiar risipire.

Aşa şi cu acest prea îmbunătăţit monah.

Dar el, simţind această otrăvită adiere de duh diavolesc, a priceput de îndată cu cine are a face şi s-a pus în pază. Şi anume: a căzut mai cu putere la picioarele lui Dumnezeu, Domnului Hristos, şi i-a cerut învrednicire multă întru alungarea răului.

Apropiindu-se marele paznic al Sfintei Învieri a Domnului Hristos, monahul nostru a luat legământ cu cuvânt greu, pornit din jarul rugăciunii, zicând: «Doamne, iată, ca să pot frânge cerbicia diavolului care mă tulbură, mă leg ca tot timpul Sfântului Post să nu ies din chilia mea, ci stând mereu în ea să mă rog ţie cu necontenire. Fii bun, Doamne, şi ajutând nevredniciei mele, fă ca să pot izbuti întru aceasta...».

Şi a început a sta în chilia sa, neieşind din ea decât doar numai cât era nevoie pentru a-şi împlini unele datorii către lutul fiinţei sale şi degrabă se întorcea înlăuntru şi cădea în cetanii şi în rugăciuni fierbinţi.

Dar tot de-atunci şi diavolul a început a-şi pune la bătaie multe din uneltele sale spurcate. Aşa a început a-i trimite somn greu ca să-l adoarmă, dar monahul, întrarmându-se cu rugăciune mai fierbinte, gonea plumbul de pe gene şi scăpa de ispită. Nelăsându-se biruit, diavolul a trimis asupra monahului grea mâncărime peste tot trupul, ca astfel să-l răpească din răbdarea în care se afla înveşmântat. Dar şi pe aceasta monahul a alungat-o cu ajutorul răbdării, căpătată tot prin arzătoare rugăciune, făcută în genunchi şi cu mult duh de adâncime.

Şi aşa, în fiecare zi, tot o astfel de ispită trimitea diavolul asupra monahului, dar nu izbutea a face ceva.

Văzând o asemenea înfrângere şi ruşinându-se foarte în sine, diavolul a născocit o ispită de-un alt soi. Şi anume: a trimis în chilia monahului mulțime neisprăvită de gângănii mici, care se furişau peste tot locul, aducând mâncărime şi pişcături foarte grele. Aceste gângănii în număr fără sfârşire, au început a merge peste tot locul, dar mai osebit au tăbărât asupra monahului, făcându-i un fel de strai foşnitor şi rău mirositor.

Lesne îşi poate orişicare închipui ce canon îndură sărmanul monah, care, necontenit se gândea la legământul ce făcuse, şi se temea ca nu cumva să fie ispita mai tare ca el şi să-l împingă a rupe acest legământ. Că doar bine ştim că dacă măcar o gânganie ca aceasta începe să se plimbe pe pielea noastră, apoi îndată intrăm în grea tulburare, şi degrabă prăpădim şi bruma de răbdare pe care o avem. Dară-mi-te când ar veni asupră-ne mulțime fără număr din asemenea ticăloase gângănii!?

Dar monahul nostru, cu cât mai multe năpădeau peste el, cu atât mai cu putere se ruga lui Dumnezeu zicând: «Multe, ca şi păcatele mele sunt aceste gângănii... Aşa că, se cade ca pentru fiecare păcat al meu, să sufăr, să mă supere o gânganie, ca astfel să mă scape de toate păcatele mele...». Şi răbda, şi răbda, şi iar răbda. Şi cu cât răbda, cu atât mai multe gângănii veneau asupra lui chinuindu-l.

Dumnezeu văzând atunci o asemenea prea frumoasă răbdare, plină de bunăvoie şi lipsită de orice cuvânt de împotrivire sau de scârbă, a trimis uşurare asupra robului său şi anume: a poruncit unei armii nesfârşite de furnici harnice şi înțelepte zicându-le: «Mergeți şi curățiți de gângănii chilia şi trupul monahului meu cel atâta de răbdător!». Şi, de îndată oştirile de furnici au pornit, şi pătrunzând

în chilie, şi-au început lucrarea cea poruncită de Dumnezeu. Furnica şi gângania, gângania şi furnica, iar unde era nevoie, harnicele furnici tăbărau mai multe asupra unei gângănii mai îndărătnice.

Şi aşa, cât ai număra până la o sută, nici picior de gânganie nu s-a mai aflat în cuprinsul chiliei sau pe trupul monahului răbdător. Şi s-a făcut o linişte şi o bună pace, iar monahul a stat întru prea plăcută uimire pentru minunata lucrare a lui Dumnezeu, care vede şi ştie toate şi care are la sine nesfârşire de întocmiri cu care ajută pe cei bine credincioşi.

Aşa că, vedeți, dragii mei, ce minuni alese poate face răbdarea când ea purcede din dragostea lui Dumnezeu şi foloseşte uneltele cele prea frumoase ale rugăciunii.

Acum, nu zic ca toți să fim oameni întru totul ca monahul din povestire, că aceasta nu se poate, dar putem cerca, dragii mei a ne asemăna lui cât de cât dându-ne osteneală ca Dumnezeu să-şi adaoge puterea la vrednicia noastră.

Şi-aşa făcând, scăpa-vom de toate gângăniile cele ticăloase ale păcatelor."

PACEA

„Şi am stat cu bătrânul meu prieten, cel care vieţuia în preajma hultanilor şi-a norilor, şi care avea la sine toată cheia vieţii, adică pacea.

Cunoşteam de mult pe acest om tăcut, îl cercetasem în multe dăţi, fie la vreme de vară cu soare senin, fie pe zile viforoase şi întunecate, şi totdeauna, acelaşi l-am aflat: paşnic şi tăcut, bun şi cu zâmbet slab pe faţa-i palidă.

Şi-n toate aceste dăţi, minunate cuvinte de mângâiere şi îmbărbătare îmi dăduse, cu un glas moale şi blajin, parcă ivit cald din adâncul sufletului lui paşnic.

El de nimica nu da mirare, orice ar fi fost acel lucru, bun sau rău, obişnuit sau neobişnuit, frumos sau urât. Ci în faţa a-toate, zâmbea uşor şi zicea cu jumătate de glas: «Doamne-Doamne, fii cu noi!».

Şi Domnul, fireşte, era cu el, deoarece chemarea aceasta era atât de dulce şi de adevărată!... «Chema-voi pe Domnul meu şi El veni-ca în ajutorul meu!».

Iar când încercările tristeţii se abăteau asupra apei sufletului său, cercând a-i aduce umbre şi clătinări, el bătrânul şi înţeleptul meu prieten ridica privirea sa plină de rugăminte către înalt – şi buzele sale şopteau abia auzit: «Goneşte, Doamne, tristeţea din preajma locuinţei mele!», şi Dumnezeu, fireşte, gonea degrabă tristeţea din preajma locuinţei robului Său...

Când oamenii, auzind de bunătăţile lui, îl cercetau întru a afla de la el cuvintele de mântuire, el îi primea cu atâta pace şi cu nesfârşită voie bună, încât aceia, de îndată se simţeau cuprinşi ca într-o baie de aburi calzi, nevăzuţi, dar mângâioşi şi alintători. Şi vorbirea curgea pe urmă, ca un pârâu de munte, în şopote înviorătoare şi limpede-limpede de nu se putea mai mult.

Până şi vietăţile aflau liniştire în preajma lui. Veneau frământate de cine ştie ce urgie dinlăuntru şi când dădeau cu privirea de el, de faţa lui înrourată de zâmbet şi de pace, de toată a sa făptură blajină şi potolitoare, se îmblâzeau dintr-odată şi veneau, de erau păsări i se aşezau pe umeri, de erau lighioane mai mari i se tupilau la picioare, şi unele şi altele ridicându-şi privirea cu supunere spre ochii lui.

Cuprins de-un val mâlos şi amar, în aceste din urmă zile ale vieţuirii mele, şi amărât de nedreptatea unor oameni aspri, am purces din nou spre bătrânul meu prieten şi, după drum lung am ajuns la el.

De cum l-am zărit, am şi simţit că mă liniştesc. Numai apropierea de el, numai ajungerea în preajma lui, şi parcă o mireasmă minunată mă şi înveşmântă de jur împrejur, aducându-mi o nespusă răcoare în duhul meu înfierbântat de nelinişte şi o mângâiere pe faţa sufletului meu, umbrit de întristare.

Şi ne-am surâs cu bunătate şi fără surprindere, ca şi cum abia de-un ceas ne-am fi despărţit.

Dându-ne mâna, ne-am zis:

– Te sărut pe dreapta ta, bunule prieten..., la care el mi-a răspuns:

– Cu buzele dragostei mele îţi ating fruntea, fiul meu...

Şi am făcut fiecare precum ne era vorbirea: i-am sărutat dreapta, şi el, fruntea.

Ne-am aşezat şi ne-am întrebat despre sănătate şi despre mersul zilelor din urmă. Şi parcă pe toate le ştiam bine şi lămurit, ca şi cum nu ne-am fi despărţit niciodată. El vedea în duhul meu, eu într-al lui.

– Eşti mâhnit, dragul meu, mi-a zis el, şi privindu-mă drept în faţă cu bunătate, adăugă mai departe: Ştiu, copilul meu, ştiu de ce eşti mâhnit...

– Da, tată bun al meu, sunt mâhnit, şi cred că ştiţi şi de ce sunt mâhnit... Şi am lăsat privirea în jos, desprinzând-o dintr-a lui, care mă urmărea cu dragoste.

Şi zise el:

– Te-a tulburat iarăşi viaţa, te-au cuprins din nou umbrele îndoielii şi-ale neliniştii... O, dragul meu, trebuie să fii nepăsător la acestea...

Tăcu puţin, după care îmi atinse, diafan, mâna, cu palma lui ca de abur, cald şi abia simţit.

Zise mai departe:

– Puterea vieţii, copilul meu drag, este pacea, este pacea duhului...

Cuvântul acesta *pacea* părea că nu vine din gura lui, ci părea că se coboară de undeva din înalturi, pe nesimţită scară de duh şi că el, bătrânul meu prieten mi-o aduce în căuşul palmelor lui bune, ca pe o apă vie, pe care s-o sorb cu grăbire: Pacea, pacea, copilul meu drag, de parcă ar fi zis: «Ia şi bea, ia şi-ţi ostoieşte setea, ia şi te mângâie cu îndestulare».

Am plecat atunci fruntea mea neliniştită, încet, ca atrasă de-o putere din adânc, pe palmele lui, care mă aşteptau. Simţii o căldură bună şi o mireasmă prea plăcută, şoptii: «Da, părinte al meu, pacea, pacea...

Pe urmă, stăturăm pe prispa simplă a locuinței sale umile şi grăirăm. Adică el grăia şi eu ascultam, răspunzându-i numai prin duh.

Ținându-mi mâna în mâinile sale, ca pentru a nu mă smulge de lângă el vreun vânt de rău, bătrânul meu îmi vorbi încet, rar, ca şi cum ar fi vorbit la mii şi mii de ascultători, ascunşi în văzduhuri:

– Pacea, dragul meu înseamnă că ne-am apropiat foarte tare de inima Domnului Hristos şi că ne luăm viață din chiar această comoară a lumii: inima cea fără-sfârşit-iubitoare şi cea fără-de-margini-mângâietoare. Pacea, dragul meu, vasăzică nădejdea pe care o căpătăm iubind necontenit pe Domnul, aşteptând trecerea vremii şi ascultând şoaptele ce vin dinspre ținuturile veşniciei. Pacea înseamnă netemere de oameni, de răutatea lor şi de lovirile vieții... Pacea este trăire cu Domnul Hristos, este neclintire de pe stânca nădejdii lui... Pacea, dragul meu...

Nu mai auzeam glasul bătrânului meu prieten, în vorbele lui, ci le auzeam pe toate ca pe un zvon venind de sus, un zvon moale, ca o ploaie nevăzută de mângâieri, căzând din belşug peste sufletul meu, peste toată ființa mea.

Iar din toate se țesea, precum o ființă de duh, un singur cuvânt mare şi cuprinzător cât lumea toată: «Pacea, pacea, pacea...»”.

CIOARĂ SAU PORUMBEL?

„Ci când vezi pe fratele tău zicând că lui i se pare că se ridică nori de ploaie, iar tu zici că, dimpotrivă, are să fie senin toată ziua, nu te apuca la ceartă de cuvinte cu el, că se poate să ajungeți la cine știe ce grele cuvinte, sau, Domne ferește, chiar la bătaie. Şi toate acestea, nu numai că nu vor aduce ploaie sau senin, ci, mai osebit, vor fi spre marea rușinare a amândurora. Ci mai bine este atunci ca tu să-i spui fratelui tău: «Bine frate al meu, dacă tu vezi că se ridică nori de ploaie acolo unde eu nu văd asemenea lucru, aceasta este din pricina proastei mele vederi – așa că e astfel precum zici tu...». Şi atunci, vei vedea cum pacea cu fratele tău rămâne netulburată, și de aici se mărește și dragostea, care este și trebuie să rămână legea dintre frați."

Aşa spunea într-o zi senină bătrânul nostru înțelept, și spunând, avea pe chip și o prăfuire de zâmbet de îngăduință, care parcă ar fi zis fără vorbe: «Şi-apoi, ploaie sau senin, nu tot trece și așa ziua? Iar o zi trecută trebuie să adauge înțelepciune la sufletul creștinului, întrucât s-a apropiat astfel mai tare de șanțul morții...».

Şi fiindcă ziua era senină, și fiindcă bătrânul avea gust de vorbă, iar ceilalți erau dornici să asculte, el împinse mai departe căruța vorbei și zise:

„Rogu-vă, eu am să vă povestesc o minunată întâmplare, petrecută de mult, tot așa cu doi frați și păstrată

în foile cele fără trecere ale cărții zilelor de demult, întru a noastră învățare de minte.

Iată, erau, vasăzică doi frați care vor fi fost ei chiar frați de sânge sau numai cât aşa se simțeau ei între ei, dar au dat amândoi hotărâre fără ştirbire că vor trăi împreună, tot restul vieții lor, într-o unire fără încetare.

Şi drept regulă mai osebită a acestei uniri, ei au statornicit pe aceasta:

– Frate, tu să voieşti ceea ce voiesc eu, iar eu să voiesc ceea ce voieşti tu...

Şi celălalt a răspuns lui:

– Da, frate dragă, aşa să fie: ceea ce voieşti tu să voiesc şi eu şi ceea ce voiesc eu, să voieşti şi tu...

Şi chiar din clipa aceea ei au început a-şi săvârşi această hotărâre luată de bună voie de amândoi.

Şi minunat îşi duceau traiul în felul acesta. Că mare dar de la Dumnezeu este această îngăduință a unui om pentru fratele său. Spune de altfel, răspicat, şi în cartea noastră de temelie că: «Îngăduiți-vă unii pe alții şi purtați-vă unii altora sarcinile...». Că viața voastră, dragilor, nu-i alcătuită, la o adică, din cine ştie ce vitejii la tot pasul, acelea se fac când vin cumpene şi vijelii mari. Ci viața noastră cea de obicei, a mai tuturor zilelor, se alcătuieşte din lucruri mărunte şi fapte fără însemnătate. «Zi şi tu cum zice semenul tău şi nu-l mai tot dosădi», iată: vei fi făcut o oarecare vitejie mică asupra ta însuți. Sau: «Zice el negru şi ție ți se pare alb, lasă-l în pace zicându-ți că poate tu eşti cel aflat în greşală». Sau: «Mi se pare că fratele meu nu mă iubeşte, hai să merg eu spre el şi să-l iubesc eu mai tare», o adevărată vitejie vei fi făcut cugetând şi făptuind asemenea lucru...

Dar m-am întins cu vorba şi iată, m-am îndepărtat mult de la ceea ce voiam să vă povestesc cu privire la cele grăite la început.

Să mă întorc, aşadar, la făgaş.

Şi aceşti doi fraţi, trăind într-o astfel de unire, chiar ca în rai trăiau, bucurându-se laolaltă de pace şi de dragoste.

Dar vedeţi, era cineva căruia deloc nu-i plăcea această unire şi acest bine. Era urâtorul lui Dumnezeu, care făcea râie nu altceva, din astă pricină.

Şi atunci, el îşi puse în gând să se puie la mijloc între cei doi fraţi, ca, vezi bine, să le strice bunătate de unire şi de frumuseţe.

Şi nu s-a dus spre ei cumva cu cine ştie ce lucruri mari şi arătoase, că atunci, fireşte, ar fi dat de bănuit şi meşteşugirea lui n-ar fi ajuns la capăt. Ci, s-a dus cu un lucru de nimica, aşa cum bine ştia el că-s treburile între oameni. S-a dus, cum se zice, c-o părere.

A pândit aşadar, ceas potrivit şi s-a aşezat în tinda casei celor doi fraţi, luând un trup de pasăre oarecare. Şi a aşteptat.

A ieşit unul din fraţi, şi i-a zis celuilalt:

– Uite, frate dragă, o cioară s-a aşezat în tinda noastră...

Celălalt privi, dar dădu repede glas de răspuns zicând:

– Nu-i cioară, frate dragă, ci-i porumbel...

Ce făcuse ticălosul diavol? Se arăta unuia drept cioară, iar celuilalt drept porumbel, iar amândurora strecurându-le venin de împotrivire.

O clipă, fratele cel cu cioara stătu în cumpene: să tacă sau să spună ceva? Celălalt frate, cu porumbelul, şi el, tot aşa: să mai zică, oare, că-i porumbel, sau să-i spună şi el că-i cioară, călcându-şi pe inimă?

Totul a ținut o clipă, dar, vai, frații, de data aceasta, nu-şi ținură duhul în linişte, ci şi-l lăsară în valul drăcesc al mânierii. Ceea ce fu foarte rău. Toți anii cei trecuți în înțelegere şi în bine se risipiră ca nimica, mai lesne ca aburul la bătaia soarelui.

– Ce porumbel, măi frate?

– Ce cioară, măi frate?

– Nu vezi bine!

– Ba tu nu vezi bine!

– Eşti nebun!

– Ba tu eşti nebun!

Şi ce mai vorbă multă: trosc-pleosc! bătaie, nu şagă. Iar cioara-porumbel stătea în tindă şi mult se bucura.

Mai mare ruşinea! S-au bătut ca chiorii. Ce chiori? Ca orbii! Căci la drept vorbind, orbi şi erau. Nu vedeau ei că toată această întrolocare era meşteşugita alcătuire a diavolului, vrăjmaşul păcii şi-al mântuirii sufletului omenesc? Nu vedeau, asta-i!

Adică au văzut ei, dar au văzut după ce făcuseră trăsnaia.

După câteva zile, îndrăzniră a privi unul spre celălalt, şi, vai, ce tare se ruşinară!

Dar din ruşinea asta, ieşi şi binele: văzură toată nebunia la care-i împinsese diavolul şi descoperindu-l, îi luară şi toată puterea.

Şi, de atunci, trăiră foarte bine, ca mai înainte, şi încă mai bine...

Şi iată, acestea voiam să vă povestesc..."

DE VEI CREDE...

Stăteam la ceas de popas în casa unui vrednic slujitor al altarului Domnului Hristos şi grăiam împreună despre nestatornicia mare a sufletului omenesc, care în loc de a merge pe căile cele arătate de degetul lui Dumnezeu, cată mereu a se duce după arătarea pe care i-o dă boldul trufiei din ființa omenească.

Şi grăia părintele, zicând:

„O, dragă tată, ce aproape de noi este puterea cea mare, de oțel duhovnicesc, şi noi, nemintoşii, n-o luăm în seamă şi ne ducem spre toate hleaburile pe care Doamna Trufie ni le ține la îndemână din belşug. Acum, drept este că această şireată cucoană e mare meşteră întru a înveli minunat aceste fiare ruginite în înşelătoare haină de hârtie aurită, aşa că ochiul nostru este lesne înşelat... Dar dacă am fi înțelepți, tot aşa de lesne am putea să dăm deoparte aureala şi văzând rugina, să ne dăm în lături de la o asemenea proastă ispravă."

Şi iată părintele, cel plin de înțelepciune evanghelicească, porni de aici sa-mi povestească lucruri bune şi dulci de-ale duhului, aşa că, iată, am să le înşir şi eu aici, pe această hârtie care aşteaptă să fie folosită în vreun fel oareşcare.

Zicea, cu pace şi cu uşor zâmbet, părintele:

„Să vezi... Acum vreo zece ani, aveam şi eu nişte gologani, strânşi din prisosul credincioşilor mei, pentru slujbele pe care, cu dragoste, le săvârşisem lor, la deosebite prilejuri. Ce-au vrut ei a-mi da, căci eu nu le-am

cerut, dimpotrivă... Şi având aceşti puţini gologani, am îndrăznit a crede că voi putea face cu ei un acoperământ pentru mine şi pentru preoteasa şi copiii mei. Şi am căzut la rugăciune şi i-am cerut încuviinţare Stăpânului ceresc şi am auzit limpede: «Tu, sluga mea, atât fă: să crezi şi să te rogi, şi Eu te voi ajuta...». Şi eu am crezut şi m-am rugat. Şi am găsit un loc gata de vânzare, dar cu cât îmi cerea omul acela pe el, trebuia să cheltuiesc aproape tot cât aveam. Şi iată că stând astfel în cumpene, într-o zi a venit spre mine un credincios al bisericii mele şi mi-a spus că a aflat şi el că eu voiesc a cumpăra un loc de casă şi ştie el unul... Şi ce să mai lungesc vorba, tată dragă, am cumpărat acel loc cu un sfert şi încă mai puţin de cât m-ar fi costat celălalt. Am văzut atunci degetul lui Dumnezeu şi m-am încrezut şi mai tare şi m-am rugat şi mai cu foc eu şi casa mea. Şi am început a înălţa casa... Credincioşii mei văzând aceasta, au venit şi ei spre mine şi au început a-mi găsi rosturi mai potrivite ca să pot cu bani mai puţintei să cumpăr cele de trebuinţă. Unii din ei neavând altfel cum a mă ajuta, s-au pus să-mi facă o slujbă oareşcare, să-mi care nisip sau apă, să-mi amestece varul sau să-mi dea vreun sfat de folos. Văzând acestea m-am smerit foarte şi nu mai găseam vorbe potrivite cu care să aduc mulţumiri şi laude lui Dumnezeu, nu atât cât vedeam cum se înalţă casa, ci mai osebit, fiindcă mă învăţam mai bine să cred şi să mă rog, să mă rog şi să cred... Să iau, cu alte vorbe, armele cele duhovniceşti în lupta cu cele materialnice şi întru supunerea lor duhului. Că vezi! Tocmai aici era toată chestia: care pe care duce: duhul sau materia? În valea aceasta a plângerii omeneşti, care-i puterea care poartă toate, cele duhovniceşti sau cele trupeşti? Să fie, cumva, adevărat că lemnul şi fierul sunt cele care poruncesc şi orânduiesc, sau duhul?

Şi Dumnezeu îmi dădea astfel deplină încredinţare, dojenindu-mă pentru unele aplecări spre îndoială şi zicându-mi precum lui Petru pe apele Tiberiadei: «De ce te îndoieşti, puţin-credinciosule?». Da, din apă, tată dragă, vedeam cum se ridică zidirea, şi zi de zi ca într-o poveste, băgam de seamă cum toate se împlinesc, se umplu, se desăvârşesc şi, minune, toate erau aşa de bine socotite, că n-a fost nevoie nici de cinci parale mai mult decât aveam eu, pentru ca să fie gata de tot, casa.

Mărturisesc că atunci când am văzut-o stând, albă şi frumoasă, în bătaia soarelui, am stat în uimire prea plăcută, şi îngenunchind am grăit: «Mari şi nepătrunse sunt minunile tale, Doamne şi slabi şi neputincioşi, îndoielnici şi trândavi suntem noi, robii tăi... Ajută, Doamne, necredinţei mele şi nu întoarce faţa Ta de la mine, păcătosul!». Şi cu mâna pe inimă, îţi voi spune, tată dragă, că această uimire şi această mulţumire nu erau deoarece căpătasem şi eu o casă, ci, crede-mă, fiindcă simţeam că ea, casa aceea, era un dar al lui Dumnezeu pentru picătura de credinţă pe care i-o arătasem, şi pentru slabele şi nevrednicele mele rugăciuni... Da, tată dragă, era un dar al credinţei şi al rugăciunii care avea să-mi grăiască cu necontenire pentru toată rămăşiţa de zile ce voi mai avea să le petrec pe acest pământ...”.

Aşa îmi grăia, la ceasul acela, părintele şi prietenul meu şi auzind aceste prea simple şi mângâioase cuvinte, aveam simţirea că, de sus, din înaltul cerului se pogoară spre noi, glas dulce şi limpede, zicându-ne: „Puneţi înainte duhul vostru şi crezând, veţi putea face toate, întru numele Meu... Mergeţi şi îndrăzniţi, căci Eu am biruit lumea...”.

Şi simţeam cum pe sufletele noastre se aşează o bucurie fără nume.

ÎNȚELEPTUL DUHOVNIC

„O, dragii mei, am cunoscut odinioară pe un duhovnic mult îmbunătățit, care, pentru ai săi fii duhovniceşti ar fi fost în stare «şi trupul să şi-l dea spre ardere», cum se spune la epistola Sfântului Apostol Pavel.

Era acest părinte Iosif un om uscat la trupul său, înalt, cu o privire blajină, dar câteodată fulgerătoare, cu o barbă puțintel împrăştiată, cu un grai aşezat şi cântător, dar mai presus de toate, părintele avea o nestăpânită pornire de a sta în sprijinul sufletelor «copiilor» săi, în această neisprăvită clătinare care este biata viață a omului pe acest pământ.

Era, vasăzică, pe lângă bun, şi înțelept. El, părintele Iosif lesne şi adesea îşi dădea seama că foarte slabi suntem în fața ispitei şi căuta cu smerenie ca să se pună chezaş tuturora, întru a-i scăpa de la aplecare spre rău.

Mai presus de toate, îi stăteau cu mare dragoste la suflet cei aflați în închisoare. Pe aceştia îi cerceta el mai des. Se ducea acolo, «între ziduri», cum zicea el, şi stătea cu cei osândiți ziua întreagă, până după apusul soarelui. Iar când pleca, îi îmbrățişa şi-i binecuvânta cu dragoste, zicându-le: «Cătați, dragii mei, şi vă purtați bine, că va avea grijă Dumnezeu bunul de voi toți!». Şi osândiții îi sărutau mâna, făgăduindu-i, iar peste puțin, din nou se arăta lor părintele Iosif, care, monah fiind, şi astfel familie neavând, îşi făcuse din ei a sa prea iubită familie. Acasă,

în chilia sa de singuratec, părintele Iosif, cădea în zdrobire de suflet şi ceasuri depline se ruga pentru ei!

O, câte aş putea să vă povestesc despre multele întâmplări ale părintelui Iosif petrecute cu cei «dintre ziduri...». Dar azi voiesc să vă povestesc numai una din minunatele sale isprăvi, cărora chiar minuni am putea să le spunem, rugându-ne de iertare Domnului Hristos, de vreme ce El este acela care singur săvârşeşte asemenea minuni.

Iată cum s-a întâmplat...

Era, vasăzică, printre cei puşi la popreală, un osândit, zis Vasile, care arăta multă împietrire şi se încăpăţâna să facă toate chipurile şi să fugă dintre zidurile temniţei. Cercase de vreo câteva ori, fusese prins, dojenit cu asprime, dar gândul cel rău nu-l părăsea.

Părintele Iosif văzând acestea şi neavând alt chip cum ar face să-l dezbare de acest gând, s-a rugat la Dumnezeu să-i arate ce să facă pentru a aduce la calea cea bună pe Vasile, prea iubitul său copil sufletesc. Şi Dumnezeu, fireşte, i-a dat gând potrivit şi prielnic.

Si anume: părintele Iosif a mers la Vasile şi i-a spus:

– Văd, Vasile, că tu nu poţi scăpa de gândul fugii tale de aici... Bine... Iată, eu mă întovărăşesc cu tine întru aceasta. Voi veni aici şi voi rămâne peste noapte. Pe urmă, amândoi ne vom da toată osteneala să sărim peste pustiile istea de ziduri, şi aşa vei scăpă din temniţă...

Vasile s-a uitat la părintele, întru a vedea dacă nu cumva îşi bate joc de el, dar părintele era liniştit şi vorba lui era sigură, aşa că Vasile se bucură peste fire de mult.

Hotărâră, aşadar, ziua şi ceasul, mai luară şi alte potrivite măsuri, părintele prefăcându-se că ia glas de înţelegere cu străjile, aşa că Vasile era sigur acum că peste puţin va fi slobod. Şi mult se veselea.

În vremea aceasta, fireşte, părintele Iosif mersese la mai-marele temniţei şi-i spusese totul, rugându-l cu mare rugare, ca atunci când îi va prinde fugind, el, mai-marele, să-l facă de toată ruşinea, acolo, în faţa lui Vasile şi de va crede de cuviinţă, chiar să-l şi bată cu toiagul. Mai ales asta, bătaia, a cerut-o, zicând mai-marelui:

– Că poate luând asupră-mi, pe nedrept, păcatul lui, îl voi scăpa pe el...

Astfel înţeleşi, veni şi ceasul când părintele Iosif şi cu Vasile merseră spre ziduri, ca să le încalice. Şi le încălecară cu bine, sărind dincolo. Aşa fusese înţelegerea cu căpetenia temniţei. Dar, vai, când săriră în câmp şi când se credeau mai-mai scăpaţi, iată că se arătară străjile, având în fruntea lor, pe chiar mai-marele lor. Strigară cu putere la ei şi întinseră puştile. Părintele Iosif şi Vasile se opriră.

– Aha! grăi căpetenia strajei. Voi îmi sunteţi nelegiuiţilor? făcându-se că nu cunoaşte de fel pe părintele. Sus mâinile, tâlharilor!

Amândoi ridicară, înfricoşaţi mâinile. Căpetenia se apropie şi-i ispiti, şi când dădu cu ochii de părintele Iosif, respiră odată tare horcăind şi dădu drum unui glas de tunet:

– Cum! Tu, părinte Iosife?... Asta-mi faci în temniţa încredinţată mie? De aceea vii pe-aici? Elelei părinte Iosife, greu vei avea de pătimit... Preot eşti? Să momeşti pe bieţii puşcăriaşi?... Ei se silesc să fie cum se cade şi sfinţia ta, părinte, îi îndemni la rele?!... Ruşine şi păcat părinte...

Şi prefăcându-se că clocoteşte de mânie, mai-marele temniţei porunci strajelor:

– Pe Vasile, săracul, care n-are nici o vină duceți-l în chilia lui, dar pe părintele Iosif să-l legați şi să-l duceți în beciul temniței, că i se cuvine bătaie şi ispăşire...

În vremea aceasta, părintele stătea nemişcat cu fruntea în jos şi nu spunea nimic, ca şi cum ar fi recunoscut păcatul, iar Vasile, sărmanul Vasile, rău se chinuia, până ce nu mai putu să rabde, şi căzând la picioarele căpeteniei temniței, cu lacrimi începu să-l roage:

– N-are nici o vină, să nu-l bateți... Eu singur, păcătosul de mine, sunt vinovat... Nu, vă rog, să nu-l ducă în beciul temniței, că-i păcat de Dumnezeu şi nici să nu ni-l luați de aici, că ne este ca şi tatăl nostru...

Şi, minunea lui Dumnezeu, Vasile, grăind acestea, plângea, precum, desigur, nu mai plânsese de când fusese copil.

Dar mai-marele se arătă nepăsător la aceste vorbe, şi străjile luară cu smuceală pe părintele, zicându-i în chip prefăcut:

– Hai, părinte, la beci, să te răcoreşti...

Se înțelege, totul nu fusese decât o dibace alcătuire, aşa că părintele nu păți nimic, dar Vasile a crezut toată vremea atât că părintele fusese de bună părere ca să fugă amândoi, cum şi că fusese bătut în beciul temniței.

Dar tot de atunci, Vasile s-a făcut alt om. Nu numai că nu s-a mai hrănit cu gândul fugei, dar ajunse degrabă cel mai cuminte dintre puşcăriaşi.

Şi curând fu slobozit. Pe urmă, a venit şi s-a făcut şi el monah la schitul în care slujea prea-bunul şi mult-înțeleptul părinte Iosif.”

CELE DOUĂ MESE...

„Iată, dragii mei, eu am să vă povestesc nişte lucruri mărunte şi fără lustru mare, dar nădăjduiesc că voi putea scoate din ele unele bune învăţături pentru viaţa noastră aceasta, cea de toate zilele şi cea de atâtea ori trudită şi urâtă. Ce oameni cu chip luminat şi cu inimă bucuroasă am fi noi, dacă am băga de seamă câteva lucruri puţintele şi mărunte, dar mai însemnate decât altele mai mari şi mai arătoase. Şi lumina soarelui pe care nici n-o mai băgăm în seamă, şi aerul pe care-l respirăm şi de care nici nu mai întrebăm, tot lucruri aşa mărunte ni se par, dar, vasăzică, fără ele pierim. Aşa şi cu cele despre care voiesc eu a vă grăi în ceasul acesta dragii mei...

Vasăzică era scris undeva în Cartea noastră sfântă precum că tatăl fiului de împărat a făcut nuntă mare fiului său şi a trimis pe slujitorii săi la toate răspântiile să cheme la ospăţ pe toţi, şi pe cei buni şi pe cei răi, zicându-le: «Iată toate sunt gata. Veniţi la nuntă!»

Şi vor zice unii că această pildă evanghelică este tot ce poate fi mai puţintel. Ia acolo o masa de nuntă şi gata! Şi nişte slujitori care cheamă la nuntă pe trecători şi gata! Vai, dragii mei, şi cu toate acestea pilda cuprinde în sine toată arătarea mântuirii noastre din păcate. Şi mai aflăm din Carte că la poftirea făcută de slujitorii împărăteşti, unii din cei poftiţi au spus ca să-i lase în pace că au treabă la negoţul lor, iar alţii la meseria lor, şi şi-au căutat de treabă. Acesta înseamnă, dragilor, că aceştia nu au voit a veni la masa cea dumnezeiască a mântuirii lor şi s-au tras spre

treburile cele lumeşti ale lor, la «grija cea lumească». Ce vom spune despre acestea? Şi ce vom spune despre toţi, cei de azi, care, asemenea acestora, nu voiesc nici ei să vină la ospăţul mântuirii, adică la ospăţul cel duhovnicesc pe care Sfânta noastră Biserică îl ţine deschis tuturor, ba pe toţi chemându-i cu neîncetare, precum în pilda: «Iată toate sunt gata. Veniţi la nuntă!». Ce vom spune dragii mei despre toţi aceştia?

Şi iaca, am să vă povestesc mai departe în felul acesta:

Iaca un om căruia-i este foame şi sete. El, fireşte, dacă va fi poftit la o masă cu bune bucate, ce va face? Vom spune cu toţii: omul acesta va primi poftirea aceea, şi va mânca până ce foamea şi setea vor fi îndestulate deplin. Şi, fireşte, vom zice despre omul acela: «Iată un om înţelept» şi cred cu dreptate este a se spune aşa.

Dar dacă omul acesta înfometat şi însetat, primind aceasta poftire, o va depărta de la sine şi, lăsând ospăţul cel curat şi îmbelşugat, va merge şi va lua din lada cu gunoaie toate murdăriile şi toate putrejunile şi le va mânca, iar drept apă potolitoare de sete, se va pleca la marginea şanţului şi va sorbi scursurile din el. Ce vom zice de el? Fireşte, vom zice: «Iată un om nebun!». Şi cred că cu dreptate este a se spune aşa. Acum, sa ne întoarcem îndărăt şi să spunem aşa:

Iată un om, care fiind chemat la Sfânta noastră Biserică la ospăţul cel duhovnicesc, adică la trăirea în faptele cele bune la cercetarea slujbei, la înfăptuirea din preagustoasele mâncăruri duhovniceşti ale nunţii împărăteşti, vine şi întinzând mâna ia şi mănâncă din toate cu nesaţ. Şi iată că mulţi grăiesc despre un asemenea om că e nebun, că s-a pocăit, că a îmbătrânit, că strică regula cea lumească a traiului omenesc pe pământ – şi alte hule de acestea,

ca şi cum el ar fi făcut cea mai proastă faptă din toate câte pot fi.

Şi, dimpotrivă, iată un alt om, care la poftirea slujitorilor împăratului, adică la chemarea Bisericii noastre de a veni să ia parte, răspunde întocmai ca cei din pildă: «Mulțumesc de poftire, dar eu rămân la cele lumeşti». Şi zicând acestea se duce să se înfrupte din toate lăturile şi gunoaiele diavolului, trăind în stricăciune şi în beție, în minciună şi în fără-de-lege. Iar despre un asemenea om sunt atâția care spun: «Bine face, că viața de aceea-i dată ca să fie trăită cât mai din plin şi cât mai din toate...», în loc de a spune de el că e nebun, precum au spus de cel care şi-a ostoit foamea şi setea trupului la lada de gunoi şi la şanțul drumului.

Iată povestirea mea, şi voi spune: Cum vine asta? Când e vorba de trup zicem într-un fel, iar când e vorba de suflet zicem în alt fel! Aici avem masa trupului şi colea avem masa sufletului. De cel ce mănâncă la masa trupului zicem ca e un înțelept, iar de cel ce mănâncă la masa duhului, zicem ca este un nebun. Şi iarăşi: de cel ce nu mănâncă la masa trupului şi se duce la lada cu gunoi zicem că e un nebun, iar de cel ce nu mănâncă la masa împărătescă a mântuirii şi se duce la gunoaiele diavoleşti, zicem că este un înțelept. Cum vine asta? Ce fel de minte avem când grăim aşa de strâmb pentru suflet, când pentru trup grăim atât de drept? Pot fi, oare, două măsuri? Nici de cum! Atunci de ce facem aşa?

Eu n-am să răspund la aceste cuvenite întrebări, de vreme ce n-am venit să fac dojană cuiva. Departe de mine acest gând! Ci eu voit-am numai a povesti aceste lucruri mărunte şi să arăt că, aşa mărunte cum sunt, au înțeles mare, şi totodată, să las pe fiecare să-şi dea sieşi răspunsul ce va crede la aceste întrebari grele."

PUTEREA CEA MARE

„Era, vasăzică, o vreme de mare cumpănă pentru norodul acela. Oastea se ridicase ca să spele o mare nedreptate făcută lui de un alt norod dinspre soare-răsare, care, cu câtva timp mai înainte, pândind ca un fur şi duşman, îi răpise o bucată din pământul dat lui de Dumnezeu.

Şi, ca pentru o vreme ca aceasta, oamenii dintr-un sat, la un ceas de răgaz, stăteau de vorbă, vânturând veştile care veneau dinspre hotarul de foc al luptelor. Între ei era, fireşte, şi preotul satului, părintele duhovnicesc al tuturor. Grăiră pe urmă despre chipurile prin care se puteau întări şi ei mai bine pentru lupta grea ce se dădea.

Şi iată că, la o cotitură a vorbirii lor, părintele luă cuvântul şi spuse:

– Mare este puterea rugăciunii, iubiților mei fii sufleteşti. Şi mari minuni săvârşeşte rugăciunea cea bine făcută...

Unul din cei de față întrebă:

– Dar, taică-părinte, ce înseamnă să fie bine făcută?

Părintele luă grăire de răspuns, spunând:

– Ascultați, fiilor... Rugăciunea ca să fie bine făcută nu trebuie să fie numai o înfățişare, ci trebuie să fie un adevăr. Dacă, de pildă, am pune într-o sobă o lumânare. Ea va da înfățişarea că acolo arde un foc la care ne-am putea încălzi, dar când ne-om apropia, vom vedea că-i numai

flacără slabă, care nu ne poate încălzi de loc. Asemenea este şi cu rugăciunea. Ea nu trebuie să fie numai o părere, ca lumânarea de-adineauri, ci trebuie să fie un foc viu care arde în sufletul nostru căci numai aşa va putea ca să ajungă la Dumnezeu... Dar afară de acestea, rugăciunea ca să fie bine făcută, se cade să mai îndeplinească o condiție...

– Care? întrebă unul din ascultători.

Părintele dădu răspuns, zicând:

– Rugăciunea, dragii mei, trebuie să fie fără oprire. Iată, spre pildă, un pârâu de munte. Atâta vreme cât se scurge la vale, izbindu-se de pietre şi de maluri, el este curat şi plin de viață, dar de îndată ce se opreşte undeva, el se iezeşte, iar apa lui se strică şi prinde tot felul de necurățenii şi de mâl. Tot aşa este şi cu rugăciunea. Atâta vreme cât ea curge de vale, ca şi pârâul, ea este vie şi dă sufletului o bună răcoare duhovnicească, dar când s-a oprit se face şi în suflet o iezătură, are, curând se umple de toate gândurile şi ispitele cele rele... Dar în afară de acestea, dragii mei, rugăciunea încă mai cere ceva...

– Ce anume? întrebă altul din adunare.

Părintele răspunse:

– În sfârşit, dragii mei, rugăciunea trebuie să aibă rădăcină adâncă în sufletul nostru. Ați văzut verdeața şi florile pe care le punem ca să înfrumusețăm un loc pentru o bucată de vreme, sau bradul pe care-l punem la poartă în ziua de nuntă... Ele, deodată, par trainice şi frumoase, dar după o zi două, se ofilesc, iar a treia zi le dăm la gunoi. N-au putut sta mereu frumoase şi trainice, fiindcă n-au avut rădăcină, ele erau numai înfipte în pământ. Aşa-i şi rugăciunea. Ea nu e frumoasă şi trainică, decât dacă îşi are rădăcinile înfipte cu putere în sufletul nostru...

Cei de faţă dădură mulţumire pentru o asemenea frumoasă şi sănătoasă grăire.

Făcându-se astfel pârtie destulă în vorbirea despre rugăciune, unul din cei de faţă luând şi el cuvânt, zise:

– Cunosc şi eu o pildă despre rugăciune, pe care am să vă cer voie s-o povestesc...

Prietenii se grăbiră să-i dea încuviinţare, după care omul grăi:

– Iaca, un credincios sădi legume în grădina sa şi se ruga lui Dumnezeu să-i dea ploaie. Şi... căzu ploaie. Când avu nevoie de vreme frumoasă, el se rugă din nou lui Dumnezeu, cerându-i să-i dea vreme frumoasă. Şi aşa, de toate câte avea nevoie, el se ruga lui Dumnezeu, şi Dumnezeu i le dădea.

Când veni însă vremea culesului, omul nostru văzu cu uimire şi cu mâhnire, că nimic nu se făcuse în grădină.

Atunci merse la părintele, şi-i spuse acestea plângându-i-se:

– Părinte, iaca eu m-am rugat şi nimic n-am făcut în grădina mea...

Părintele aflând felul în care se rugase acela, l-a dojenit cu blândeţă:

– Te-ai rugat cu greşală, fiul meu...

Omul arătând mirare, părintele zise:

– Noi nu trebuie în rugăciunile ce înălţăm lui Dumnezeu să-i arătăm ce are de făcut El, ci numai să ne aşezăm sub voia Lui. Iar prin aceea ce s-a petrecut în grădina ta, El a voit să-ţi arate aceasta. Fii, aşadar, băgător de seamă pe viitor...

Şi gospodarul acela, fiind un credincios cu adevărat, nu numai că nu s-a supărat de vorbirea părintelui, ci,

mai vârtos i-a mulțumit, şi de atunci s-a rugat în felul cel cuvenit, adică cerând să se facă voia Domnului în toate...

Gospodarul, sfârşind povestea sa, zise:

– Da, fraților, rugăciunea-i putere mare, iar cu ajutorul ei putem ajunge chiar până la Dumnezeu...

Iar pentru a încheia, părintele rosti încet dar cu mare tărie sufletească:

– Da, fiii mei, rugăciunea este puterea duhovnicească cea mai mare...

FIECARE CU CRUCEA LUI

În ziua aceea, se făcu zvon în adunare cu privire la „puterea crucii" despre care se face vorbire în evanghelie: „Cel ce nu-şi ia crucea şi nu vine după Mine, nu este vrednic de Mine..." şi bătrânul nostru povestitor, privind puţin curmeziş spre nu ştiu care dintre noi, zise dând uşurel din mână, ca şi cum ar fi gonit de vale un nevăzut gând pizmaş.

„Iată, dragii mei, auzim mereu de al-de Iftodie jeluindu-se cu privire la starea luişi necontenit jinduind pe a altora. Că acela are mai mult noroc ca el, că celălalt e mai sănătos ca el, că nu ştiu care e mai bogat şi celălalt mai ferit de nevoi... Şi aşa se jeluie toată ziua, tulburându-şi viaţa şi făcându-se altora nesuferit. Cu privire la aceasta, îngăduiţi-mi să vă povestesc o întâmplare foarte neînsemnată, dar plină de bună învăţătură. Era, vasăzică, unul din aiştia care mereu cerca spre starea altuia jeluindu-se. Şi, într-o zi el se afla la un han de la drumul mare, stând de vorbă cu nişte prieteni la un ceas de răgaz. Şi, vasăzică, el era tânăr, sănătos şi plin de voioşie. Şi cum stăteau aşa, iată că la hanul acela s-a fost oprit o trăsură boierească, în care stătea un tânăr, care avea pusă pe picioare o pătură. După ce opri, trimise pe vizitiu să-i cumpere ceva de la han. Cel cu jălania, cum îl văzu pe cel din trăsură, îşi începu rostul, zicând către tovarăşii săi, cu glas destul de tărişor, ca să audă şi boierul cel cu pătura pe picioare:

– Iaca, tot boier să fii... Trăsură-trăsură, pătură-pătură, vizitiu-vizitiu, bani-bani... Ce n-aş da să fiu în locul lui...

Cel din trăsură auzi vorbele nesocotitului şi îi făcu un semn să vină la trăsură. Apoi îi zis cu glas blajin:

– Prietene, gata sunt să schimb toată bogăţia mea cu tine, numai să-mi dai sănătatea dumitale, că, uite, picioare am, dar nu pot merge cu ele...

Şi astfel zicând, cel din trăsură trase pătura de pe picioare şi arătă aceluia cum că era paralitic. După care, boierul acela zise jeluitorului, întrebându-l:

– Ei, mai faci schimb cu mine?

Şi acela, duh bun având, şi-a cerut iertare şi de atunci s-a lecuit cu totul de meteahna asta rea, a jelaniei şi-a poftirii spre starea altuia, mulţumind lui Dumnezeu că-l ţine sănătos şi tare ca să poată munci."

Oprindu-se puţin din povestit, bătrânul privi iarăşi spre nu ştiu care, ca şi cum povestirea ar fi fost spusă mai osebit către acela, pe urmă tot surâzând urmă:

„Cunosc, dragii mei, o minunată povestire pe care mi-a spus-o stareţul de la Ciolan şi el având-o de la un călugăr trăit multă vreme, la Sfântul Munte şi care a venit într-o vreme pe la noi."

Ascultătorii aţintiră urechile şi dădură semne că aşteaptă cu plăcere povestirea bătrânului, care, simţind aceasta, încă mai cu rost îşi începu iarăşi firul vorbirii, zicând:

„Zicea acela că se află nu ştiu unde un oarecare om, care necontenit se jeluia, precum cel despre care povestii acuş. Mereu tot zicea: cum de nu-s eu bogat, cum de nu-s mare, cum de nu-s cutare sau cutare, şi astfel zicând, arăta tuturor care voiau să-l asculte precum că Dumnezeu îi hărăzise o cruce mai grea ca altora. Astfel cârtind, el

săvârşea păcat, de vreme ce ştie El, Dumnezeu, cum să dea şi cât să dea fiecăruia. Şi iată că Dumnezeu, nevoind a se pierde acest suflet prin lucrarea cea ascunsă a meşterului-diavol, a dat acelui om un vis minunat. Se făcea că el se afla într-o prea minunată grădină şi deodată, iată că în fața lui coborî din înaltul cerului, un înger prea luminat. Şi acel înger i-a zis:

– Haide cu mine! şi au mers.

Ajunseră astfel într-un loc unde se aflau, precum florile într-o grădină, mulțime de cruci, una mai felurită ca alta. Erau cruci de aur bătute cu nestemate, erau altele de argint, altele de piatră, de tot felul, iar altele de lemn. Şi îngerul Domnului zise prietenului nostru:

– Dumnezeu a auzit jălania ta şi iată, m-a trimis să te port în această grădină şi să te las să alegi crucea pe care o vrei. Alege! şi îngerul i-a arătat spre florăria aceea de cruci.

Omul nostru, fireşte, a dat spre o cruce de aur, bătută cu pietre prețioase zicând:

– Pe asta vreau s-o port!

– Ia-o! i-a poruncit îngerul.

Prietenul nostru a pus cu nădejde mâna pe crucea aceea, da, să vedeți, oricât s-a silit s-o poată ridica, cu neputință i-a fost.

Atunci îngerul i-a zis:

– Ia-o şi du-o! dar acela i-a răspuns:

– Nu pot!

– Alege alta! şi acela a dat spre una de argint. Dar nici pe aceea n-a putut-o ridica. Şi iar îngerul i-a zis:

– Alege alta! şi acela a mers spre una de piatră. Da nici pe aceea n-a putut-o ridica.

Şi aşa, din cruce în cruce, ajunseră până la una mare, alcătuită din două loasbe nestrăjuite de lemn cioturos. Când puse omul nostru mâna pe ea, pană nu altceva. O luă lesne şi-o puse pe umăr.

Îngerul îi zise cu vorbe pline de înțeles:

– Asta-i crucea ta şi pe ea se cade s-o porți, fiindcă aşa este voia Domnului Dumnezeului nostru!...

Şi prietenul nostru a înțeles tâlcul cuvintelor îngereşti şi a răspuns trimisului dumnezeiesc:

– Da, sfinte îngere, aşa voi face!

Şi îngerul i-a răspuns:

– Nu năzui spre alte cruci, că nu eşti în stare a le purta. Numai pe aceasta, a ta, poți s-o duci.

Omul nostru mai vru să zică ceva dar îngerul se făcuse nevăzut. Vrând să gonească spre el se deşteptă din vis.

Şi, de-atunci, niciodată nu s-a mai jeluit, şi aşa făcând, s-a simțit prea mulțumit cu starea sa, aducând slavă lui Dumnezeu pentru toate, cum se cade să facem şi noi toți, acum şi în toată rămăşița zilelor pe care o avem de trăit..."

„ESTE MILA LUI DUMNEZEU?”

„Iată, am să vă povestesc că era mai nu ştiu când un creştin care avea obiceiul ca ori de câte ori intra în vreo casă de om, făcea mai întâi întrebare celor de acolo, zicând: «Este aici mila lui Dumnezeu?». Şi unii, necugetând mai adânc la aceste vorbe, zâmbeau şi-şi spuneau în gând despre un asemenea om că n-are ce face de pune o astfel de întrebare. Alţii, mai îmbunătăţiţi deschideau ochii mai tare la aceste vorbe şi întrebau şi ei, la rându-le:

– Adică cum vine vorba asta?

Dar acela dădea puţin zâmbet şi răspundea:

– Nimic... Numai am voit a şti dacă se află aici mila lui Dumnezeu...

Şi se mai găseau şi alţii care se supărau grozav la o întrebare ca aceasta şi răspundeau musafirului:

– Da, ce crezi că mila lui Dumnezeu se află numai în casa dumitale?

Dar, la drept vorbind, cel ce spunea aceste cuvinte, nu înţelegea nimic, ci numai dovedea că se mâine, fiind foarte iubitor de sine.

Dar acela îşi căuta de treabă şi necontenit făcea întrebarea cea tainică: «Este aici mila lui Dumnezeu?».

Rar de tot se găsea câte unul care, primind aceste cuvinte, să cadă pe gânduri şi să caute a-şi cerceta sufletul dacă este sau nu acolo mila lui Dumnezeu pentru suferinţele aproapelui sau pentru osânda celor necredincioşi.

Dar, vasăzică, aceştia erau tare puţini, aşa de puţini, încât cel cu întrebarea se cam apropia de pragul morţii şi abia dacă dăduse de doi-trei dintre aceştia. Ce să faci? Aşa-i omul... Mare iubitor de sine, iar de altul, de loc băgător de seamă.

Cu privire la acestea, cunosc o povestire dintr-o carte bătrână în care pustnici pioşi au pus multe întâmplări pline de înţelepciune dumnezeiască, ca să ne rămână nouă moştenirea întru îmbunătăţirea vieţii, de pe acest pământ plin de rele şi de zavistii.

Cerca-voi să v-o istorisesc, ca, poate fi-va de folos cuiva la cine ştie ce cotitură a vieţii sale.

Iată, de demult, se afla prin părţile dinspre ţara caldă, un bătrân călugăr care a aflat că mai încolo, într-un loc tras deoparte, se afla trăind un alt călugăr ceva mai puţin bătrân care avea o grădină cu pomi, din ale căror roade ar fi voit tare mult să guste.

Şi atunci, bătrânul a trimis la el pe un călugăraş tânăr, ucenic de-al său, zicându-i:

– Mergi la fratele din pustie şi spune-i să-mi trimită câteva poame, dorit fiind a gusta din ele, multă vreme punându-se la mijloc de când n-am mai gustat aşa ceva...

Călugăraşul a luat un coşuleţ şi a plecat.

Ajungând la acela, i s-a închinat după obicei, la care a primit întrebare:

– Ce cauţi la mine, frate?

Călugăraşul a luat cuvânt şi a grăit:

– Părintele, bătrânul meu, m-a trimis, poftindu-te, de ai poame în livadă, să-i trimiţi şi lui câteva, dorit fiind a gusta din ele, multă vreme fiind la mijloc de când o asemenea gustare n-a avut...

Fratele i-a răspuns:

– Sunt, frate, destule poame în livadă, aşa că mergi şi ia din care îţi place...

Şi călugăraşul a mers în livadă, şi a ales ce i-a plăcut, şi a luat cât a voit, adică atât cât i-a încăput în coşuleţ şi prin buzunare, altă putinţă neavând.

După aceea, s-a întors la fratele călugăr şi mai înainte de a-i mulţumi şi de a pleca, i-a cerut învoire, zicând:

– Aş vrea, frate, să-ţi fac o întrebare!

Fratele i-a dat învoire, răspunzând:

– Fă întrebare, frate...

Călugăraşul, fără să pună coşuleţul jos, l-a întrebat:

– Părinte, este aicea mila lui Dumnezeu?

Deodată călugărul, n-a ştiut ce să zică, ci numai a tăcut şi a plecat fruntea la pământ, cugetând ce putea fi cu aceste vorbe.

Şi a zis către călugăraş:

– Ce-ai zis fiule, ce-ai întrebat, că nu am înţeles?

Şi călugăraşul l-a întrebat din nou:

– Zis-am, părinte: este aici mila lui Dumnezeu?

Şi iarăşi călugărul a tăcut, cugetând la aceste cuvinte, şi neştiind ce să răspundă.

Şi cartea bătrână spune că vreme de-un ceas întreg a tăcut călugărul, şi tot n-a putut afla cuvintele cu care să răspundă la întrebarea călugăraşului.

După care, a suspinat şi a grăit către tânăr:

– Domnul Dumnezeu să ajute, fiule!... după care, a trimis pe călugăraş cu poamele la bătrânul lui.

Iar după ce a plecat călugăraşul, fratele a căzut greu pe gânduri şi şi-a zis: «Au, Doamne ce voi face, neputând da răspuns la aceste cuvinte?».

Şi îndată, lăsându-şi şi părăsindu-şi chilia, precum şi livada şi luându-şi haina, a ieşit în pustie, zicându-şi

cu necontenire în sine: «De vreme ce nu am putut da răspuns unui copil ca acela la întrebarea lui, cum voi putea oare, să răspund atunci când Domnul-Dumnezeu mă va întreba?».

Şi aşa, a purces în pustie, ca să caute acolo mila lui Dumnezeu...

Şi iată, dragii mei, aşa s-a întâmplat cu acel călugăr şi eu ce vă pot spune, decât să vă doresc din suflet să aveți ce răspunde când careva are să vă întrebe: «Este oare, aici mila lui Dumnezeu?»”

DE-AI ŞTI SĂ TACI...

„Oricât vi s-ar părea că nu-i aşa, iată, eu am să vă povestesc o minunată întâmplare, care s-a petrecut aievea pe aici, pe la noi.”

Aşa grăi bătrânul, privind spre ascultătorii săi, care aşteptau cu nesaț povestirile lui. Unul din ei, la asemenea vorbe, grăbire dădu să zică:

– Ba credem... cum să nu credem?!...

Bătrânul zâmbi moale spre el şi-i răspunse:

– Las’ că ştiu eu... Aşa sunteți voi, numai ziceți că credeți, d’aia ridicați îndoială...

Pe urmă, bătrânul povesti aşa:

„Mai de demult, era prin locurile acestea, unul de-i zicea Leonte Tăcutu. Şi i-se zicea lui astfel, fiindcă mult ştia să tacă... Stați, stați, nu aşa precum credeți voi. Aşa, şi Istrate porcarul tace, da tace fiindcă n-are ce spune, pe câtă vreme Leonte acesta avea totdeauna o vorbă de bună învățătură... De altceva îi spunea Tăcutu... Să vedeți... La început, când era tinerel, Leonte a citit nişte cărți pe care i-le dăduse părintele Ştefan, Dumnezeu să-l odihnească... Şi fiindcă duhul lui era primitor învățăturilor din cartea aceea, Leonte a început, a şi pune în lucrare acele învățături... Oamenii se uitau la el cam chiorâş... Aşa-i făcut omul nostru... De faci altfel de cum face el, gata-i cu pâra asupra ta... Aşa Leonte, de pildă, se ducea totdeauna la biserică, fără greş şi fără mincinoasă acoperire...

Şi-aşa făcând, ceilalţi s-au şi apucat de capul lui: ba că-i pocăit, ba că are ceva strâmb la cap, ba că la ce trebuie atâta bisericeală, şi aşa mai încolo, precum prea bine ştim că se petrec treburile şi pe la noi. Dar vasăzică, Leonte al nostru, surd rămânea la toate şi-şi căuta de treabă... Nu cumva însă să credeţi că el ar fi prins la sine, pentru aceasta, vreo pornire de ură împotriva acelora... Deloc, ci, el zâmbea uşor spre ei şi le trecea cu vederea nesocotitele cuvinte... Omul fiind însă ciudată fiinţă, în loc de a-l lăsa în pace, încă mai tare s-a legat de el: ba că trebuie să aibă ceva greu pe cuget de se duce aşa, mereu, la biserică, ba că vrea să facă pe grozavul, ba că bea pe înfundatele acasă, ba că trăieşte cu nu ştiu ce muiere, şi aşa mai departe, precum prea bine ştim că se cam petrec lucrurile pe la noi. Dar Leonte îşi căuta de treabă, tăcea, surâdea spre ei şi le trecea cu vederea orbia lor cea sufletească. Ceilalţi, atunci, şi cu mai mare furie s-au pornit asupra lui. Scurtă socoteală, i-au pus în spinare o faptă urâtă, pe care, fireşte, o săvârşise un altul... Jândarii au prins pe Leonte, l-au certat, l-au sucit şi pe dos şi pe faţă. Leonte tăcea, zâmbea spre ei şi le trecea cu vederea la toţi o asemenea lucrare fără minte. Crezând că tăcerea lui e semn de vinovăţie, jândarii l-au pus la popreală, i-au încheiat acte de dare în judecată şi l-au pornit pe jos spre judecăţile mai înalte. La toate acestea, Leonte tăcea, suferindu-le fără ură şi cugetând că tot aşa, în depărtatele vremuri a fost dus spre răstignire Domnul... Şi partea lui a fost ca să fie osândit pe nedrept. La judecată, Leonte atâta a grăit: «Sunteţi în greşală. Nu-s eu vinovat. Daţi-vă osteneala să-l aflaţi...».

Şi aşa Leonte a intrat în puşcărie..."

Ascultătorii se frământară puțintel şi unul din ei grăi cu repezeală:

– Şi cum? A suferit el asemenea nedreptate?

Bătrânul făcu din mână un semn de potolire către acela şi zise:

– Fireşte a suferit... Dar să vedeți, fraților ce-a fost pe urmă...

Ascultătorii holbară ochii şi-şi ațintiră urechile.

„Pe urmă, zise bătrânul, pe urmă a venit răsplata tăcerii lui Leonte... Cum Dumnezeu nu lasă niciodată pe bine credincioşi, cum zice şi Sfânta slujbă a Liturghiei, nu l-a lăsat nici pe Leonte acesta. Ci, mai vârtos l-a ridicat în cinstea oamenilor.

Că, să vedeți, după un an de la toate acestea, judecătorii s-au trezit cu un om zdrențuros şi slab că le-a zis: «N-a făcut Leonte fapta pentru care l-ați osândit, ci eu!...».

Judecătorii au crezut mai întâi că-i nebun sau beat. Dar pe urmă şi-au dat osteneala cum le spusese Leonte la despărțire şi au aflat precum că vorbele acelui zdrențuros erau adevărate. Dumnezeu îi dăduse duh de căință şi-l trimisese să-şi mărturisească fapta cea pentru care suferea osânda nedreaptă altul..."

Bătrânul tăcu.

Unul din cei din față, cu duh grăbit, făcu întrebare, zicând:

– Ei, şi pe urmă?

Bătrânul zise:

– Pe urmă l-au scos pe Leonte din puşcărie şi i-au dat drumul, ca să meargă în treaba lui... Da tot de-atunci, Leonte a ajuns în satul lui omul cel mai iubit de toți, iar cuvântul lui era de toată obştea ascultat. Părintele şi l-a luat epitrop la biserică, iar sfatul lui aur greu era... Dar

el, Leonte, din aceste pricini, de loc nu s-a măreţit, ci, ca în totdeauna, tăcea, zâmbea uşor spre oameni şi le trecea cu vederea nedesăvârşirile şi greşalele...

Într-o zi, fost-am şi eu la el şi după ce am stat de vorbă ba de una de alta, am îndrăznit a-l întreba :

– Bădie Leonte, iertare-ţi cer, dar am să te întreb cum se face de poţi tăcea în felul acesta?

El, atunci a zâmbit mie şi întinzând mâna spre policioara pe care odihneau câteva cărţi hărtănite de deasa lor folosire, luă una din ele, o deschise încet, şi, la un loc cu degetul lui ciolănos şi bătrân îmi arătă şi zise domol:

– Iaca, frate, aici este scris aşa: «De-ai şti să taci şi să suferi, Dumnezeu va fi, fără îndoială, cu tine...».

Închise apoi cartea, o puse pe policioară, şi întorcându-se spre mine, îmi zise numai atât:

– Auzi... fără îndoială...

Şi iată, dragii mei, aşa a fost cu acest Leonte Tăcutu."

„DE CE PLÂNGI?”

„Copiii mei, în ceasul acesta am să vă povestesc o întâmplare foarte mare, care s-a petrecut nu de mult, pe aici, pe undeva aproape, cu cineva pe care poate unii din voi îl şi cunoaşteţi.

Iată staţi în tăcută supunere şi ascultaţi ceea ce am să vă povestesc.

Vasăzică, Ion acela a plecat la război. El a plecat plin de tărie, cu gândul că trebuie să-şi facă datoria, că, astfel, ţara se ridică din suferinţa din care o prăbuşise nedreptatea.

Şi când a plecat el la război, a chemat la sine pe nevastă şi pe copilaşi şi le-a spus:

– Supăraţi şi răzvrătiţi să nu fiţi, deoarece, dragii mei, de nu mă duc eu şi altul ca mine, cine să se ducă? Şi cine să apere ţara? Şi dacă o fi să nu mă mai întorc, lacrimi să nu vărsaţi, de vreme ce zadarnice sunt ele, căci nu putem şti noi ce vrea Dumnezeu cu aceasta. Şi-apoi, bine este de ştiut că acela care-şi varsă sângele pentru pământul lui, apărându-l, se spală de toate păcatele şi sălăşluieşte cu prea plăcuţii lui Dumnezeu...

Şi după ce-a zis acestea, Ion a plecat.

S-a dus peste pământuri şi peste ape, a trecut văi şi dealuri şi iarăşi s-a oprit la nişte ape mari, întinse şi pustii. Şi peste tot a trecut printre plumbi şi peste ceaţă de război. Şi a fost ferit şi n-a murit.

Dar a fost un ceas când firul vieții i s-a stins. A căzut cu fruntea în țărână, departe, undeva, şi a murit. A trecut dincolo...

Multă vreme femeia lui n-a aflat despre această prea simplă întâmplare. Ci ea s-a rugat şi a nădăjduit, uitându-se cu necontenire spre zarea satului, doar o desluşi din pâcla depărtării desprinzându-se chipul lui Ion.

Dar nu s-a desprins, ci dintr-acolo, într-un alt ceas anumit, s-a desprins o şoaptă, care s-a făcut pe urmă glas auzit şi răspicat: «Ion a trecut dincolo de şanțul vieții şi nu se va mai întoarce acasă...».

Atunci femeia a intrat în lacrimi şi în deznădejde. Viața ceasurilor ei s-a făcut ca o ploaie cenuşie şi fără sfârşire; aşa dimineața, aşa seara, aşa noaptea, necontenit.

Voiau vecinii s-o aline, unii o țineau de rău, cu cuvinte prefăcut aspre, alții o mângâiau cu vorbe căpătate de la Prea Curata Maica Precista, iar alții plângeau dimpreună cu ea, căinând pe bietul Ion, care atât de tânăr părăsise văile şi frumusețile acestui pământ.

Ici-colo, femeia se mai lua, dar pe urmă izvorul lacrimilor încă mai tare izbucnea... I se făcuse fața toval aprins, iar în piept sfârâia un cărbune mereu viu, muşcându-i lăuntrul precum un câine turbat.

Şi mai osebit se trezea în miezul nopții, se aşeza în capul oaselor şi privea în întuneric ca o zăludă, plângând fără oprire şi stând cu mâinile strânse la subțiori.

Şi iată, dragii mei, ce lucru însemnat s-a petrecut într-o noapte din acestea...

Era, vasăzică, o ploaie neobosită afară şi se auzea şuruitul ei ca un fel de cântare de depărtări. La răstimpuri se lămureau şi nişte izbituri ca de tinichea lovită

de cine ştie ce ciomege din văzduhuri. Era o vreme de să nu dai afară din casă nici un câine.

Şi femeia stătea precum obişnuia când se trezea în miez de noapte. Şi stând aşa, i s-a părut că aţipeşte. Şi poate că a şi aţipit puţin.

Atunci, minunea lui Dumnezeu, i s-a arătat în faţă Ion. Dar vai, bunule Doamne, ce frumos îi strălucea faţa şi ce haină albă purta pe trup de lumină, iar din ochi i se arătă un zâmbet ca de înger. Şi Ion a întins mâna lui spre femeie şi gura lui a grăit către ea. Glasul venea ca de catifea şi nu semăna cu glasurile cele de pe pământ, părea mai mult o cântare, o alinare fără de nume.

Şi femeia a auzit limpede toate vorbele. Veneau spre ea ca nişte flori albe de liliac, ca nişte bobiţe de argint aburos, ca nişte fiinţe mici, bune şi mângâietoare.

Erau acestea: «Draga mea, de ce plângi? Te rog să nu mai plângi, căci plânsul tău îmi tulbură pacea mea de aici. Află tu, că aici unde mă găsesc eu, e o pace fără de încetare şi o mângâiere fără de isprăvire. Nu se cade să mă plângi, ci mângâie-te, cugetând la mine. Păcatele mele au fost spălate toate în chiar sângele meu şi eu acum sunt în grădina cea frumoasă a lui Dumnezeu. Aşa că, draga mea, nu mai plânge...».

Şi mâna lui Ion s-a aplecat, moale şi fără ciolane, pe creştetul femeii şi i-a adus o negrăită mângâiere. Şi parcă a mai auzit o şoaptă dulce: «Nu mai plânge...».

Şi-a venit o pală mare de vânt şi a şters dintr-odată vedenia şi femeia s-a trezit şi a simţit cum că toate acestea veneau de la Dumnezeu, iar nu de la întunecatul, de vreme ce în duhul ei a primit o lumină şi un bine fără de margini, iar din gura ei, fără de voie a şoptit: «Fii preamărit, Doamne şi nu mă lăsa pe mine păcătoasa!...».

Iar dimineața când s-a arătat soarele pe cer, a simțit şi ea în duh ridicându-se o lumină nouă, ca o nădejde plină de mângâiere.

Mergând apoi la biserică, a aprins o lumânare şi căutând a găsi o rugăciune potrivită pentru ceasul acela, ea n-a aflat nici una, ci toată ființa ei s-a strâns în jurul câtorva cuvinte, care veneau din adâncul cel de la mai adânc al sufletului ei: «Fie voia Ta, Doamne!...».

Şi iată aşa copii mei, a fost această întâmplare foarte mare care s-a petrecut nu de mult, pe aici, pe undeva aproape, cu cineva pe care, poate, unii din voi îl şi cunoaşteți."

MÂNĂ ZDROBITĂ...

„Vom povesti acum despre nişte întâmplări petrecute nu mai ştiu unde şi cu nu ştiu ce oameni, dar care s-ar putea petrece cu oricare dintre noi şi oricând.

Era, vasăzică, o casă de oameni, în care stătea încuibată neînțelegerea. Mai întâi tatăl cu mama nu trăiau bine. La tot pasul se certau şi-şi ziceau cuvinte grele şi nepotrivite. Şi, fireşte toate acestea erau spuse în fața copiilor, ceea ce făcu, curând, ca şi copiii să se certe între ei pentru toate nimicurile. Iar peste puțin, copiii începură a fi fără cuviință şi față de părinți, căci, de, aşa-i mintea de copil, el face ceea ce vede că fac şi alții, iar neascultarea se pare că e mai osebit partea copiilor, moştenire venită de-a dreptul de la Adam cel ieşit de sub ascultarea lui Dumnezeu. Bine. Adică vorba merge că-i bine, dar zicem aşa, ca să putem trece mai departe cu povestirea noastră.

Era, aşadar, casa aceea un viespar. Mama, care singură mai avea legătura cu Dumnezeu, se ruga adeseori să aducă linişte în casa lor. Dar Dumnezeu, pentru temeiurile pe care numal El le ştia, rămânea mut la rugăciunile femeii. Aşa că răul se făcea din ce în ce mai mare în casa aceea.

Atunci, într-o noapte, pe când toată casa dormea, mama s-a ridicat pe nesimțite din pat şi a căzut în genunchi şi cu mare aprindere s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: «Doamne, ai milă de noi şi dacă Tu crezi că e

nevoie ca prin suferință să aduci liniște în casa mea, fie voia Ta...». Iar în gândul ei, femeia și-a zis, fără pornire trufașă: «Știu că păcate am și eu și dacă pentru aceste păcate e de nevoie să sufăr, atunci fie ca liniștea în casa mea să vie prin suferința mea...».

Și s-a culcat înapoi, având duhul liniștit.

Și iată, peste câteva zile, fiind afară lunecuș, și unul din copii supărând-o, mama a dat după el să-l prindă, dar a alunecat și a căzut greu de tot, în mâna stângă. Abia au putut-o ridica de unde căzuse, iar durerea era așa de mare, încât îi tăia suflarea.

Copilul care o supărase a început atunci a plânge cu mare foc, și venind la ea nu mai știa ce să-i facă pentru a-i potoli durerea care o făcea să se vaiete.

Aflând și ceilalți copii, se adunară și ei în grabă, și fiecare, după priceperea lor, căutau să aline durerea cea mare a mamei. O așezară pe pat și stătură în jurul ei, după ce trimiseseră după o vecină, care era pricepută în leacuri pentru scrântituri. La amiază când veni bărbatul de la treabă, rămase și el cu sufletul mâhnit și pentru întâia oară de mulți ani îndărăt, avu un cuvânt de mângâiere pentru tovarășa lui de viață. Așa fel, încât, chiar în durerea mare care o chinuia, femeia putu să aibă în suflet o undă caldă de mulțumire, zicându-și: «Mare e durerea, dar dulce este mângâierea alor mei...». Și-i privea cu dragoste, simțindu-i pe toți în jurul ei. Nu-i văzuse așa niciodată.

Dar nu s-au isprăvit toate aici, ci mai trebuia multă suferință pentru ca să fie alungată câtimea aceea mare de răutate și de neînțelegere. Rana femeii se făcu greu de tot, așa că zile și zile întregi a fost nevoie de veghere și de îngrijire. Atunci toți ai casei începură să se înșiruie

la veghere, mai osebit noaptea, când demonul durerii este mai harnic ca de obicei. Şi cu cât o vegheau mai mult pe mama lor, cu atât se mărea şi dragostea în sufletul lor. Iar copila cea mai măruţă, văzând că mama nu mai poate face fiertura cea de toate zilele, începu ea, şi punând mâna, pregăti hrana celorlalţi. De aici, se mări în sufletul ei o bună grijă pentru ceilalţi şi zi de zi, dragostea pentru ei înflori mai tare. Tatăl apoi, şi el, era mai cu băgare de seamă, şi se purta cu mare fereală ca nu cumva să fie tulburată mama în suferinţa ei. Aşa că în duhul lui, dragostea începu să capete lumini mai curate şi mai mângâietoare. Iar din dragostea tuturor, precum înfloreşte o floare, se ivi buna înţelegere între ei. Erau clipe când toţi stăteau în jurul patului mamei, căutând fiecare a-i spune un cuvânt de mângâiere, sau a-i povesti ceva, sau a-i cere un sfat pentru treburile gospodăriei, sau a-i descreţi fruntea cu o glumă. Vasăzică, pe mama, mâna o durea foarte tare fie chiar numai de-ar fi suflat asupra ei, dar cât de mare era mulţumirea din sufletul ei când îi vedea pe toţi în jurul său împăcaţi şi înţeleşi între dânşii! Avea atunci crezarea că durerea din mădularul ei se preface în afară în dragoste şi se duce spre sufletele tuturor şi le împacă, mângâindu-le şi înălţându-le spre Dumnezeu. Şi se ruga atunci lui Dumnezeu, zicând: «Doamne, dacă e nevoie, ţine mereu această durere asupra mea, ca să rămână în preajma mea această dragoste şi această înţelegere».

Dar Dumnezeu, care nu trimite ispită peste puterile omului, a poruncit într-o zi ca durerea să plece din trupul femeii, şi tot aşa, dragostei, să rămână în sufletele tuturor din casa aceea. Aşa că în ceasul când suferinţa s-a călătorit, a rămas acolo numai dragostea, care fusese zămislită din suferinţa aceea. Suferinţa îşi făcuse lucrarea.

Şi de atunci, în casa aceea a sălăşluit pacea lui Dumnezeu, cea bună, aducătoare de tărie mereu împrospătată, gata la orice ceas a face împotrivirea oricărui val nou de încercare.

Iar femeia, privindu-şi adesea mâna, care rămăsese cam strâmbă de pe urma zdrobirii, îi mulțumea, spunând: «Ție îți mulțumesc, căci tu ai fost învrednicită de Dumnezeu să fii mădularul trupului meu care să-mi aduci pacea şi iubirea în casa mea, tulburată de demonul neînțelegerii...».

Şi fiindcă mâna mamei rămăsese slăbită şi zdrobită, toți ai casei când voiau să mângâie pe «măicuța» lor, îi sărutau mâna aceea, pe urmele rănii şi a zdrobirii.

Iar mama, tot cu mâna aceea îi mângâia pe toți.”

„FĂ ŞI TU CA MOŞ TOMA!”

„De mult, prin locurile acestea de le vedeţi cu toţii, a trăit un om cum altul asemănare cu el nu putea avea”.

Aşa îşi începu povestirea în după amiaza aceea ploioasă de început de toamnă, prea bine cunoscutul bătrân înţelept, care folosea toate prilejurile acestea ca să împrăştie un cuvânt bun peste sufletele celor care îl ascultau.

Şi urmă:

– Rămăşag pun că n-aveţi să mă credeţi, fiindcă la drept vorbind, aşa, deodată, nici nu este de crezut. Dar vă încredinţez, că omul acela a fost în carne şi oase, de vreme ce de la el ne-a rămas, prin partea locului, vorba: „Fă şi tu ca moş Toma!” – când e vorba să duci năpasta faptei altuia sau poverile bârfirii.

Câţiva din ascultători dădură încuviinţare, iar unul din ei şi zise:

– Da, da, adevărat, eu m-am întrebat adesea de ce spunem vorba asta: „Fă şi tu ca moş Toma!...”

Bătrânul surâse uşor şi bătând cu buricul degetului pe brăţarul jilţului, grăi:

„Vorbele astea dovedesc două lucruri, dragii mei. Întâi că ele ţin de mult, iar fiindcă ţin de mult, se face încredinţare prin asta, că ele cuprind şi adevărul... Acest Toma, iubiţilor, a trăit poate pe vremea bunicului meu... Tata îmi spunea de el ca despre un sfânt al satului şi totdeauna când îi rostea numele făcea şi semnul Crucii. El,

tata, mi-a povestit multe din cele săvârşite de Toma, că de le-aş povesti şi eu pe toate, multă vreme mi-ar trebui... Da, vasăzică, astăzi am să vă povestesc numai câteva... Mai întâi şi întâi, acest Toma era un om blajin, cuvânt răstit n-a auzit nimeni din gura lui. Că fie vremea bună, fie vremea rea, el totdeauna găsea cuvânt că aşa este bine. Ceilalți se tulburau, se mâhneau, zicând că ar fi mai bine altfel, că viața şi vremea merg pe dos, că, aşadar, Dumnezeu adesea nu ştie ce face. Apoi, al de Toma era surd cu totul la graiurile lumii, ca şi cum nici n-ar fi trăit prin locurile acelea, ci, totodată, de i se spunea ceva din vorbirile cele deşarte, el, dând mirare zicea: «Cum se poate?», ca, pe urmă zâmbind să adauge: «Iaca, eu nu cred...». Şi fiind el astfel, lumea, care ştim noi cât este de pidosnică, a început să-şi râdă de el. El auzea, şi tot aşa: «Cum se poate?» şi: «Iaca, eu nu cred...». Oamenii, pentru aceasta se înfuriau mai tare pe el şi căutau să-i facă tot felul de pricini...

Într-o zi, s-a furat un porc din sat. Atunci, un prieten al păgubaşului, a aruncat vorba: «Toma l-a furat...». Şi vorba asta, fireşte a făcut picioare grabnice şi-a mers prin tot satul şi la urechea lui Toma. El, Toma, tot aşa, a dat mirare zâmbitoare: «Cum se poate?» şi a adăugat: «Iaca, eu nu cred...». Au venit, l-au cercetat, l-au sucit, l-au învârtit şi, nimic negăsindu-i, l-au lăsat în pace. El, Toma, deloc nu s-a tulburat şi pentru nimeni n-a scăpat mânie... Da, vedeți dumneavoastră, asta, în loc de-a potoli pe oameni împotrivă-i, mai tare i-a pornit... Şi au început atunci a-i pune în spinare tot felul de ponoase. Unul a povestit cum că el, cu ochii lui, a văzut pe Toma mergând noaptea la nişte lutării părăsite şi acolo grăind cu nişte duhuri nevăzute... Altul că copilul Ilenei, cel din flori, al lui Toma

este... Unul mai afurisit a făcut un pas mai departe pe cărarea cea neagră a bârfirii, zicând că Toma se adună noaptea şi toarnă bani falşi, dimpreună cu nu ştiu ce venetici de prin depărtate sate... Toma, nestrămutat, la toate acestea punea înainte aceleaşi cuvinte, aceeaşi mirare: «Cum se poate?» şi acelaşi zâmbet: «Iaca, eu nu cred»... şi iarăşi cu nimeni purtând vreo mânie. Oamenii văzându-i răbdarea şi zâmbetul ziseră că ele fiind atât de neclintite, de la diavol sunt... Toma auzea şi acestea şi rămânea tot la mirare şi la zâmbetul lui.

Şi aşa, ani după ani, da, tot aşa ani după ani, oamenii au început a se şi minuna de-o asemenea nemaivăzută purtare. Şi de unde la început ei se simţeau porniţi asupra lui Toma, acum se simţeau chemaţi spre Toma. Mirarea şi zâmbetul lui era precum o lumină în noaptea plină de beznă. Veneau toţi spre el. Şi de unde până atunci, chipul şi chiar vorba lui Toma li se păruseră urâte şi sălcii, acum ele erau frumoase şi dulci, ca apa pe sete şi ca sarea în bucate... El, Toma, nici de data asta nu şi-a pierdut cumpătul, ci de venea cineva la el să-i spună de-o năpastă oareşcare el îşi ridica ochii spre prieten şi zicea: «Cum se poate?». Acela răspundea: «Aşa este», iar Toma cu acelaşi zâmbet îi spunea: «Iaca, eu nu cred...» şi omul pleca mângâiat de cuvintele lui Toma şi întărit împotriva ponegririi... De la o vreme, Toma, atâta de preţuit s-a aflat a fi, că tot norodul mare cinstire îi dădea... Şi tot de pe atunci începu să umble prin sat vorba: «Fă şi tu ca moş Toma!» ori de câte ori era vreo uneltire a acestui «mădular mic» căruia limbă îi zicem pe vorbirea cea de toate zilele.”

Bătrânul se opri puțin, ridicându-şi privirea spre stâlpul casei, ca şi cum ar fi căutat ceva în adâncimea vremii trecute şi zise:

„A fost mare plângere când a murit... S-a făcut priveghere jalnică la biserică şi a fost alai prea-frumos până la groapă... Şi nu era gură care să nu şoptească: «Ne-a lăsat moş Toma...!». Se ducea reazimul satului şi toți se simțeau văduviți de înțelepciunea lui cea plină de mirare şi de zâmbet....

Multă vreme, vorbele acelea ale lui s-au păstrat, dar, pe urmă, vremea le-a ros, până ce s-au pierdut... Da ceva tot a rămas de la el, ca un fel de ființă de duh care nu poate pieri. A rămas tocmai vorbele acestea: «Fă şi tu ca moş Toma!», ori de câte ori este pricină de mâhnire şi de tulburare de felul acesta despre care grăim."

Bătrânul înțelept îşi curmă povestirea, având pe chip nu ştiu ce umbră de mâhnire, aşa precum este ori de câte ori povestirea vine din depărtatele vremi ale celor trecute.

Cei de față tăceau şi desigur se gândeau la moş Toma având în suflete o mângâiere, asemeni luminii pe care soarele în apus o împrăştie, slabă, dar dulce, peste țarinele tăcute...

ÎN PREAJMA NAŞTERII DOMNULUI...

„Astăzi, dragii mei, am să vă spun câteva din învăţăturile din cartea asta pe care o vedeţi aici şi care-i scrisă de mult, de nişte călugări foarte îmbunătăţiţi, care, trăind în pustie şi fiind dezlegaţi de cele ale zilelor, au putut să se apropie foarte tare de Dumnezeu şi să-i audă glasul. Şi ei scriau pe hârtie cele auzite, aşa că ele au ajuns şi până la noi, ca să le aflăm frumuseţea."

Aşa zise bătrânul nostru înţelept, după care mai adaugă:

„Că iată, vin sărbătorile Naşterii Domnului, şi bine este ca la un asemenea prilej să ne mai spălăm sufletul cu apa vie a bunelor învăţături, purcese din inima cea iubitoare a Domnului Hristos..."

Apoi, bătrânul înţelept desfăcu cartea la întâmplare şi ceti:

„«Nu te sprijini pe tine însuţi, ci pune-ţi toată nădejdea în Dumnezeu». Iată o învăţătură de mare folos. Ar zice unii că dimpotrivă, bine este a ne sprijini numai pe noi înşine, dar dreptate nu au de vreme ce fără de Dumnezeu fiinţa noastră fiind slabă, înşelare este a ne sprijini pe ea. Nu vedem noi doar pe al de Toader a lui Năstase, zicând că el e mare lucru trăind, precum ştim, fără temere de Dumnezeu? Ce fel de mare lucru, dacă el îşi bea minţile şi banii la crâşmă şi pe urmă vine acasă şi-şi bate nevasta? Vai de capul lui!... Nu, dragii mei, se cade mai

întâi să ne punem toată nădejdea vieții în Dumnezeu şi-apoi, se înțelege, şi ființa ta fi-va destul de tare ca să te sprijini pe ea. Casa, că e casă, nu se poate sprijini pe ea însăşi, ci, ca să fie tare, se cade să se sprijine pe pământ şi dacă-i pe piatră, încă mai bine este. Iar stânca pe care ne putem aşeza sufletul, una este: Domnul Hristos şi Biserica Lui... Când ne-om aşeza viața pe stânca asta, poate să bată toate vânturile nici nu ne clintesc din loc..."

Bătrânul înțelept ceti încă:

„«Nu te socoti mai bun ca alții, ca nu cumva să fii socotit mai rău înaintea lui Dumnezeu, care ştie ce este în fiecare din noi...». Ei, dragii mei şi aici mare învățătură se cuprinde şi cu mare folos pentru viața noastră cea de toate zilele. Căci la drept vorbind, ar putea cineva să zică precum că el a fost bun totdeauna? Sau el ar putea spune că a fost bun fără vreun gând de interes? Ehe, dragii mei, de-om sta şi-om judeca faptele noastre cele bune, mult amestec vom afla în ele... Adesea, noi facem binele cu gândul să fim lăudați, sau să avem vreun profit de pe urma lui, sau să fim mai deosebiți de alții... Rareori facem binele pentru dragoste şi mai osebit pentru dragostea lui Dumnezeu. Da, de multe ori facem binele celui pe care-l iubim, dar nici nu vrem să ştim de cei pe care nu-i cunoaştem, sau de cei care nu ne iubesc... Şi cartea scrie: «Ce folos îți este ție acesta, căci şi păgânii fac aşa?». Vedeți!... Bine şi frumos este a ajuta pe cei care-i iubeşti, da, vasăzică, asta puțin lucru este... Să te văd dacă-ți ajuți vrăjmaşul şi atunci te-oi lăuda cu toată gura... De aceea, bine zice cartea aceasta că Dumnezeu ştie ce este în fiecare din noi. Ceea ce se cade să facem este, dragii mei, să ne dăm osteneala să fim mai buni azi ca ieri şi să nu ne lăudăm cu ce-am făcut, iar pe cel care nu face

binele, să-l îndemnăm cu dragoste să-l facă şi el... Şi lasă, Dumnezeu ştie ce să dea fiecăruia la ceasul răsplăţilor, şi celor buni, şi celor mai puţini buni. Şi de vom face aşa cu adevărat că începem să fim buni..."

Întorcând încă o foaie, bătrânul înţelept ceti:

„«Nu te înălţa deloc, din pricina puterii sau a frumuseţii trupului tău, pe care o uşoară neputinţă îl doboară şi-l vesteşte...». Vai, dragii mei, ce mare dreptate au aceste vorbe care cu adevărat sunt coborâte din neînserata înţelepciune a lui Dumnezeu. Iaca, ştiţi de Frăsina nebună cea care trece mai în fiecare zi pe la porţile noastre. Voi credeţi că totdeauna a fost aşa? Ehe, ce femeie a fost Frăsina şi doar nici bătrână prea tare nu-i... Eu am apucat-o când era frumoasă ca o floare, cum se zice de obicei... Dar, minte neavând aproape de loc. Frăsina asta s-a trufit cu frumuseţea ei şi a crezut că aşa are să fie toată viaţa ei... Că iată, într-o zi, un flăcău i-a şoptit la ureche tocmai îndemnul cel diavolesc, zicându-i: «Vai, Frăsina, frumoasă mai eşti!». Şi ea prinzând în sine mare mândrie, s-a lăsat în voia aceluia. Acela, în slujba diavolului aflându-se, atât i-a fost... A luat, şi în scurtă vreme a ofilit floarea asta frumoasă, precum vântul cel cu arşiţă clocotită arde florile câmpului... Pe urmă, ticălosul a lăsat-o în drum, şi s-a făcut că nici nu ştie cine-i... Ce-a fost după aceea, lesne putem înţelege... Fata a intrat slugă... Şi tot ar fi fost bine şi asta, dar ea din vremea de mai înainte, rămase şi cu o suferinţă adâncă în trupul ei şi într-o zi, a-nceput a vorbi într-aiurea. N-a mai fost bună de nimic... Te uiţi acum la ea şi te întrebi: «A fost frumoasă vreodată fiinţa asta slută şi zânatică?». Iar dacă vă spun eu că a fost nespus de frumoasă, rămăşag pun că nimeni n-are să mă creadă..."

Bătrânul înțelept dădu puțintel din cap, ca şi cum ar fi voit a-şi arăta mâhnirea pentru ne-mintea oamenilor, care, lipsiți fiind de sprijinul lui Dumnezeu şi încrezându-se numai în sine, ajung, în vreun fel oarecare, ca şi Frăsina nebună şi zise:

„Dragii mei, începătura înțelepciunii este să ne temem de Dumnezeu, iar această temere să fie ieşită din încredere şi din dragoste, iar nu din spaimă. Temerea de Dumnezeu înseamnă cunoaşterea puterii Lui şi aşezarea vieții tale sub puterea aceasta, precum un copil sub ascultarea tatălui său... Şi de vom face aşa, toate se vor afla bine întemeiate şi cădere şi clătinare nu va mai fi."

DESPRE GHEORGHE

„Era, vasăzică, unul de-l chema Gheorghe, şi-şi ducea viaţa într-un depărtat sat de munte. Dar el era tâlhar. Ba ce tâlhar!... Atâta de mare, încât speriase tot norodul până la zece poşte împrejur. Când zicea cineva vreun om «Gheorghe», ceilalţi se zbârleau şi dădeau glas: «tâlharul?». Şi atât de dibaci era tâlharul aista, că nimeni nu-i putea veni de hac. Nu mai zic că găinile, porcii şi alte vietăţi erau sfeterisite de el cât ai clipi din ochi, dar fura şi calul din grajd, cu toate că gospodarul stătea cu lampa aprinsă la geam şi cu trei zăvozi cât nişte lupi în ogradă. Toate, degeaba! Gheorghe al nostru şterpelea calul din grajd, ca şi cum ar fi fumat o ţigară, încă mai lesne. A doua zi, satul întreg huia: «Gheorghe a furat calul lui Ispas!». Şi se porneau poteri şi se auzeau pocnete prin păduri, şi alergau veşti şi porunci de la sat la sat, dar degeaba. Gheorghe se plimba slobod prin sat, şi-şi bătea joc de toată vânzoleala asta, de vreme ce, zicea el, nu avea nici un amestec în toate acestea. În vremea asta, calul lui Ispas cine ştie ce depărtată călătorie făcea, în cine ştie ce iarmaroc, vândut în regulă cu bilet de la primărie. Vasăzică, toată lumea ştia că Gheorghe este acela care tâlhărise calul lui Ispas, dar nimeni nu-i putea face nimic, deoare ce n-avea dovada împotrivă-i. Şi mai trecea o ciosvârtă de vreme şi iar începea să huiască lumea, de data asta, dincolo, peste deal, în satul dintre pometuri. Boul lui

Hristudor se afla lipsă din poiata gospodarului, cu toate că şi el luase pază mare împotriva tâlharului. Şi iar alergau poterile şi iar se auzeau pocnete de arme prin pădure şi iar erau toate degeaba. Gheorghe se plimba slobod prin sat, iar boul făcea plimbare pe depărtate meleaguri, vândut cu pecete bună, în regulă.

Şi părintele satului unde-şi ducea veacul şi tâlhăriile Gheorghe, îl întâlnea şi-i zicea:

– Măi Gheorghe, măi, păcat mare săvârşeşti, şi mare fi-va pedeapsa ta şi-aici şi dincolo...

Dar Gheorghe surâdea plin de blajinătate şi răspundea smerit:

– E numa' o propunere, cucernice părinte...

Iar peste noapte toată ceapa din podul părintelui îşi începea şi ea călătoria neîntoarsă spre cine ştie ce iarmaroc depărtat. Şi iar, nimic nu se putea descoperi. Casa lui Gheorghe era cu de-amănuntul cercetată, dar nici fir de ceapă nu se putea afla. Şi Gheorghe se plimba nesupărat prin sat, zâmbind la oameni... Părintele iar îl întâlnea şi iar îi spunea:

– Măi Gheorghe, măi, mare osânda aduci asupra ta!...

Dar iată, dragilor cititori ai acestor rânduri de povestire, s-au arătat nişte vremuri crâncene de război şi multă tinerime a pornit la bătălie, ca să apere ţara şi să statornicească iarăşi nişte hotare încălcate mai înainte.

Şi a voit şi Gheorghe a pleca, dar atunci s-a arătat pedeapsa lui Dumnezeu. Mai-marele oştirii din locul acela, ştiind prea bine toate tâlhăriile săvârşite de Gheorghe, i-a zis, când s-a înfăţişat să-i îmbrace pentru război:

– Tu, Gheorghe, nu eşti vrednic să porţi armele cele drepte, de vreme ce le-ai purtat pe cele nedrepte, tâlharule!... Nu meriţi să mergi la război, ci, pe tine, Gheorghe,

te voi pune să păzeşti porcii, şi să curăţi haznalele, iar de vei încerca să fugi, am să pun străjile să tragă în tine, tâlharule!...

Când a auzit Gheorghe asemenea vorbe, s-a cutremurat în sine şi n-a mai putut grăi nimic. Ci, trăgându-se deoparte şi-a plecat fruntea în pământ, ca şi cum ar fi căutat un lucru pierdut. A crezut mai întâi că mai-marele oştirii de acolo a grăit acele vorbe numai aşa, ca să-şi bată joc... Dar când a văzut Gheorghe al nostru că ceilalţi fârtaţi sunt cu adevărat la bătălie şi el rămâne netrebnic prin ogradă, s-a cutremurat din nou şi a dat oftat greu din piept, zicând: «Iaca, Dumnezeu îmi trimite pedeapsa!...» şi a stat jos, cu gândul rătăcit prin mulţimea lui de păcate.

Şi cât ai clipi, Gheorghe s-a făcut nevăzut... A pus căpitanul străji să-l caute, dar degeaba... În vremea asta Gheorghe era departe, călătorea spre satul lui şi poposea în miez de noapte la casa părintelui. Când l-a văzut, părintele a înţeles că se petrece ceva neobişnuit în sufletul tâlharului şi nici n-a apucat să-l întrebe, şi el, Gheorghe, tâlharul, a şi căzut în genunchi şi a strigat cu putere:

– Părinte, părinte, eu am făcut toate tâlhăriile acelea, eu părinte te-am tâlhărit şi pe sfinţia ta, eu părinte am fost slugă la diavol, eu, părinte sunt cel mai mare tâlhar din lume, eu părinte... Dar n-a mai putut grăi, căci buzele lui au început a bâlbâi, iar ochii i s-a umplut de lacrimi, care apoi au început a-i curge, şuroi de foc, pe obrajii supţi de osteneala drumului...

Părintele l-a ridicat la subţiori şi a voit a-l trage în casă, dar Gheorghe s-a ferit cu putere, şoptind:

– Nu-s vrednic, părinte, nu-s vrednic...

Dar părintele cu blândă putere l-a tras înăuntru. Şi până ce au început a albi zorile, Gheorghe tâlharul şi-a

încredințat părintelui toată sumedenia de păcate, din draga tinerețe până la ceasul acela, când tocmai ca un copil stătea cu capul în poalele părintelui şi plângea, povestind cu amărăciune...

Iar după ce a deşertat burduhosul sac al sufletului său, până ce n-a mai rămas nimic, Gheorghe a grăit, mai potolit spre părintele:

– Tată-părinte, te rog să fii aşa de bun şi să mergi cu mine la târg, şi să te faci chezaş pentru mine pe lângă domnul căpitan, şi să-l rogi să mă trimită şi pe mine la bătălie... Iar dacă tot nu voieşti, atunci, cucernice părinte, eu mă duc la gros, să mă închidă pentru toate hoțiile mele...

Părintele primind uimire în duhul său şi văzând totodată şi buna pocăință a tâlharului, i-a pus mâna pe umăr şi-a zis:

– Bine, Gheorghe, aşa voi face. Voi merge să pun cuvânt de chezăşie pentru tine şi nădăjduiesc că bunul Dumnezeu care toate vede, şi se bucură mai ales de întoarcerea păcătoşilor, ne va sta în ajutor şi vom izbuti să înduplecăm pe mai-marele castei, şi tu, Gheorghe, vei putea să pleci la bătălie, întru ispăşire şi întru biruință...

Gheorghe s-a înseninat atunci la chip şi a sărutat mâna părintelui.

Iar a doua zi, pe drumul spre târg, părintele călătorea cu Gheorghe, amândoi nădăjduind în bunătatea lui Dumnezeu.”

POVESTEA CODOBATUREI...

În ziua aceea înțeleptul bătrân avea pe chipul său o umbră uşoară de mâhnire, dar din care se ivea şi sulița nerăutăcioasă a unui zâmbet fugar. Cugeta, desigur, că mari sunt faptele ne-mintoase ale omului, căruia însă i se cade şi îngăduință, de vreme ce om fiind, supus este greşelii.

Cei din jurul bătrânului se uitau la chipul lui şi aveau şi ei pe față o încremeneală de surâs după aceea a bătrânului povestitor.

Ca mai întâi să-şi verse mâhnirea, bătrânul zise cu oarecare repezeală:

„Ce tot căutăm noi pricinile neînțelegerilor, la alții, când ele iacă, stau în noi înşine?... Noi. Da, noi, fiecare în parte, vinovat este că nu suntem uniți, ci ne zavistuim pentru te-miri-ce, o ceartă, o nimica toată... Mai an, întâlnesc pe al de Mărin şi viind vorba îl întreb: «Bine, măi frate Mărine, de cuviință şi frumos este să nu dai bună ziua lui Toader, vecinul tău? Se cade ca de câțiva ani nici măcar a şti că-i şi el pe lume? Ia spune-mi mie care-i pricina?».

Şi iată, drept vă spun dumneavoastră că Mărin al nostru n-a ştiut să mă lămurească, de ce cam de vreo trei ani nu dădea bună ziua lui Toader, vecinul său.

Atunci am luat cuvântul şi-am zis lui Mărin: «Bine, măi frate, se cade a fi aceasta?». Şi ce mai vorbă lungă, am chemat şi pe Toader acolo şi i-am îmbrâncit unul spre

altul şi i-am împăcat. Pe urmă au zâmbit şi ei între sine şi au dat recunoaştere că dreptatea era de partea mea.

Vedeți, aşadar, dragi prieteni ai mei, cum stăm cu dezbinările şi cu zavistiile dintre noi..."

Bătrânul înțelept se opri puțin din povestire ca să culeagă cu ochii zâmbetul bun al ascultătorilor săi.

Apoi, simțindu-şi pierită de pe față umbra de mâhnire, bătrânul începu a povesti zicând:

„Iată, voios sunt să vă grăiesc despre coada codobaturei, ştiți, pasărea aceea care are o coadă foarte lungă, pe care o bate mereu, parcă necontenit ar vrea să-şi facă vânt înainte cu ea. Ei bine, despre această lungă coadă a codobaturei doresc să vă grăiesc în ceasul acesta.

Era, vasăzică, un sat oareşcare de oameni, să zicem ca acesta al nostru... Şi acolo era un om care se ținea numai şi numai de zavistii şi ceilalți oameni, dând urmare uneltirilor lui se învrăjmăşeau şi se izbeau între ei de dimineață până seara. Era acolo o întrolocare de mai mare scârba. Văzând oamenii trebuşoara asta, de la o vreme căzură pe gânduri şi adunându-se sfatul bătrânilor, au dat hotărâre precum că pe Ion, zavistiosul acela, să-l scoată din sat şi să-l ducă departe la nişte lutării părăsite, unde să-l lepede, nădăjduind astfel, că fără el, satul avea să intre în linişte. Şi după puțin, având aprobare şi de la săteni, astă hotărâre fu pusă la lucrare. Îl luaseră, aşadar, şi-l duseră la lutării, aşezându-l într-o groapă şi zicându-i: «Fi-vei îngrijit să nu mori de foame, ți se va aduce ție de mâncare şi apă de băut, dar în sat nu mai ai ce căuta!...». Şi-l lăsară acolo. În fiecare zi, un om din sat îi aducea udătură şi un ulcior cu apă, şi sănătate bună!...

Acum, să vedeți ce s-a întâmplat într-o zi... Se vede treaba că Ion, neavând ce face acolo, în groapa de la

lutării, s-a gândit cum s-ar putea răzbuna, bătându-şi joc de mintoşii săi tovarăşi din sat.

Viind omul cu mâncare, Ion îl întrebă:

– Spune-mi, rogu-te, ce fac oamenii din sat?

Acela îi răspunse cu grăbire, zicând:

– De când ai plecat, trăiesc bine laolaltă...

Ion tăcu puțin, după care grăi:

– Să le duci multă sănătate de la mine, iar dacă întrebare vor face despre mine, să le spui că Ion m-a rugat să vă întreb: Codobatura, oare mai lungă-i în coadă, sau mai lungă-i în trup? că voiesc a mă dumeri despre aceasta...

Acela i-a făgăduit că aşa va face, după care a plecat în sat. Şi iată, la primărie află pe bătrânii satului şi alt norod.

– Ei, ce face Ion?

Şi acela a răspuns:

– Bine, sănătos, dar m-a rugat să vă întreb: «Codobatura, oare, mai lungă-i coada sau mai lungă-i în trup?».

Oamenii se mirară şi unul din ei zise:

– Pare-mi-se că-i mai lungă în coadă...

Altul răspunse:

– Ba de loc, codobatura-i mai lungă în trup...

Se făcu o uşoară tălăzuire între oameni la o asemenea nepotrivire şi începură: unul că-i mai lungă-n coadă, altul că-i mai lungă-n trup, şi dă-i vorbă, şi dă-i strigare, până ce se porni o bătălie, de să stai, să râzi şi să stupeşti totodată. Ruşine!...

Văzând o asemenea blăstămăție, s-a adunat din nou sfatul de bătrâni şi unul din ei a grăit:

– Să fie adus Ion din nou în sat, că vina mare nu-i deloc a lui, ci noi, fraților, suntem cei cu vina mare. Că se poate mare o ruşine ca aceasta: să ne luăm noi la bătaie

din pricina coadei codobaturei?! La noi, în sufletul nostru, stă pricina neînțelegerii...

Ceilalți dădură dreptate vorbelor acestora, şi de îndată trimiseră pe cineva la groapa de la lutării să aducă acasă pe Ion... Şi, iată, vedeți dumneavoastră, asta era povestea cu coada codobaturei..."

Oamenii dădură râs voios şi se bătură cu palmele peste obraz şi peste şolduri, încuviințând prin aceasta că le-a plăcut mult povestirea bătrânului înțelept, care luând din nou cuvânt, le zise:

„Bucuros sunt că povestea mea v-a adus oareşcare veselie, dar după ce vă veți linişti, eu am să vă spun despre cartea noastră creştinească, ce ne spune, că pe lângă mincinoşi, nici zavistioşii şi stricătorii de unire nu vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă că toți aceştia, laolaltă, hărăziți sunt iadului, unde plânsete şi scrâşnire din dinți se află...

Aşa că, dragii mei fârtați, bine este să ne stăpânim gura, prin care purcede vorba zavistioasă, precum şi toate cele ei asemănătoare..."

Şi ca să isprăvească sfatul din ziua aceea, bătrânul înțelept deschise cartea-i terfelogită, pe care veşnic o purta cu sine, şi ceti: „Tot aşa şi limba este un mic mădular şi se făleşte cu lucruri mari. Iată, un foc mic, ce pădure mare aprinde! Limba este şi ea un foc, este o lume de nelegiuiri. Ea este aceea dintre toate mădularele noastre care întinează tot trupul şi aprinde roata vieții, când este aprinsă cu focul gheenei..."

O ÎNTÂMPLARE MICĂ

„Cartea spune, dragii mei, că păcatul, la o adică, nu-i altceva decât robirea pe care un lucru oareşcare o poartă asupra sufletului şi a trupului omenesc... Da, da, geaba daţi din cap, în semn că aceste cuvinte ar fi mincinoase, că dreptatea nu-i de fel de partea voastră."

Aşa grăia adunării bătrânul cel înţelept şi dădea puţintel din cap, în semn de tăcută dojană pentru acei care nu voiau să-i dea dreptate.

Bătrânul merse cu vorba mai departe, zicând:

„Iată, eu am să vă slujesc câteva pilde, întru a vă aduce cuvenita lămurire..."

Adunarea se aşeză pe ascultat, iar bătrânul povesti cu pace şi cu tărie astfel:

„Iată, dragilor, se afla în satul acela un oareşcare Andone ciobanu', care, mai toată vremea vieţii lui stătea pe dealuri şi pe coclauri, păzind oile oamenilor. Şi în loc ca felul acesta de vieţuire să-l facă a se apropia mai mult de înţelepciunea lui Dumnezeu, de vreme ce trăia cu singurătăţile, cu tăcerile şi cu cerul deasupra, el rămânea tot în prostia lui de la început, nevăzând decât până la vârful nasului. Acum, lucru mare nu era viaţa lui, ca noi să putem scoate din ea învăţăminte de cele mari... Ci zic acestea numai ca să tragem un învăţământ cu privire la ce ne trebuie nouă, care învăţământ, pe urmă, mare se va arăta şi el... Acest Andone ciobanu' n-avea păcate mari,

zicea el, şi poate că puţintică dreptate avea... Drept era că moarte de om nu făcuse, nici tâlhărie, precum nici vreo stricăciune mai mare... Şi gata vă văd stând şi pe dumneavoastră a grăi: «Apoi, dacă este aşa, atunci cu adevărat el era fără de păcat...». Da vedeţi dumneavoastră, asta nu-i deloc adevărat... Staţi cu linişte, vă rog, că după ce-ţi auzi cele ce-am să vă spun, aveţi să vă lămuriţi pe deplin..."

Adunarea se opri iarăşi în ascultare, iar bătrânul dădu mai departe pas vorbirii zicând:

„Avea însă acest Andone ciobanu' obiceiul de a fuma foarte mult. Toată ziua pufăia din lulea, poafa-poafa şi tăcea necurmat. Degetele lui, negre, de parcă ar fi curăţat nuci verzi, iar dinţii mâncaţi de mahorcă... Când te apropiai de el, de la trei paşi duhnea de te oprea în loc... Iar când n-avea iarbă de asta ticăloasă, arunca cu ciomagul după oi, suduia de se cutremurau torţile văzduhului şi era rău, ca un câine turbat. Şi iată, eu am să vă povestesc o întâmplare cu el, din care vom căpăta bună lămurire...

Vasăzică, stătea el într-o zi cu oile pe nişte văioage depărtate... Şi cum stătea aşa, iată că s-a trezit deodată fără mahorcă... S-a spăimântat... Cum să stea el toată ziua fără mahorcă? A început atunci a se lupta cu sine însuşi... Dacă stau fără mahorcă, înnebunesc... Dacă las oile şi mă duc, cine ştie ce se întâmplă? Şi stătea aşa în cumpene, neştiind ce să facă... Şi cu cât mai mult se gândea, cu atât îi lăsa gura apă după iarba cea ticăloasă, precum beţivul după băutură, sau stricaţii după muieri... Stătea diavolul tupilat pe după vreun mărăcine şi-l îndemna, cu şuier ascuţit: «Cum stai tu, Andone, toată ziulica fără să pufăieşti din lulea?» Iar Andone auzind şuierătura cea diavolească, încă mai tare arunca după oi cu ciomagul şi străpezea

frumusețea cerului cu spurcate sudalme. Şi eu vă întreb pe al de dumneavoastră, ce-ar fi trebuit să facă?”

Unul din adunare grăi repede:

– Să-şi caute de treabă şi să păzească oile...

– Aşa zic şi eu, răspunse bătrânul, dar vedeți, nu zicea aşa şi Andone... Că iată, el, după ce mai stătu puțintel în tălăzuirea gândului, lăsă oile acolo pe loc şi porni pe drum ca nebunul. Întâlni pe-un drumeț, îi ceru mahorcă... Acela nu fuma... Andone mârâi o sudalmă şi o luă mai devale, uitând de oi şi de a sa datorie... Şi-aşa alcătuise treaba diavolul, că Andone nu găsi mahorcă decât tocmai în sat... Cumpără, plăti şi punându-şi iarbă în lulea, o luă în mers grabnic spre oile din văioaga unde le lăsase. Când le văzu, dădu un răsuflet adânc şi aşezându-se pe-un dâmb, îndesă luleaua bine cu tabacioc şi dă-i: poafa-poafa, precum suge bețivul stanca cu rachiu... Dar să vedeți, tocmai pe când pufăia mai cu zor, îşi aruncă ochii spre turmă... Privirea lui spuse repede: «Lipseşte o oaie!». Aşa era. Le numără o dată, de două ori, degeaba: o oaie era lipsă. Îi căzu luleaua din gură – şi drept semn de mare supărare, începu să suduie cu vrednicie. Cum stătea aşa numai iacă zăreşte spre cotul văioagei pe un oareşcare dosindu-se şi ținând ceva alb în brațe... Zvâcneşte de unde stătea... şi la goană!... Flăcăul ducea oaia în brațe şi se ascundea vederii... Andone, după el!... Când gata să-l ajungă, flăcăul lepăda oaia din brațe şi goană!... În loc să se mulțumească cu-atâta, Andone, îndemnat de diavolul, dă cu ciomagul după el... Şi atâta de bine l-a otânjit, că acela a căzut jos şi bun căzut a rămas... Pe urmă...

Bătrânul se opri puțin din povestit, după care zise:

„Pe urmă a fost luat, fireşte, de jândari, dus la popreală, cercetare şi mai târziu înfățişat judecății... Şi ce

să mai lungesc vorba? A cheltuit şi banii de nafură, a ostenit vreun an de zile pe toate drumurile, a pufăit mahorcă până i s-a înăcrit gâtlejul şi sufletul şi gata-gata a stat să intre cu mâinile în şolduri la ocnă... Judecătorii au aflat în cărțile lor nu ştiu ce chițibuş şi nu l-au găsit vrednic de osândă... A scăpat el de osândă, dar vai de capul lui... Sărac, gonit de la oi şi arătat cu degetul. Poate ea judecata să hotărască precum îi era rostul, dar, vasăzică, cel ce-a ucis ființă omenească, a ucis şi pace!..."

Bătrânul, isprăvindu-şi povestea a pecetluit astfel:

„Iată, dragilor, întâmplarea cu Andone ciobanu'... Şi vă întreb eu pe dumneavoastră: nu-i drept oare, ceea ce spune cartea noastră sfântă, că păcatul altceva nu este fără numai robirea pe care un lucru oareşcare o poartă asupra sufletului şi trupului omenesc? Iată Andone acesta ce-a făcut din pricină că era stăpânit de mahorcă!... Mic ni s-o fi părând lucru aista, dar iată ce clătinare mare poate aduce... Că diavolul nu sta degeaba niciodată, şi el prin lucruri îşi statorniceşte robia lui, adică a noastră către el."

Deschizând apoi cartea la un loc umblat, bătrânul înțelept citi: „Iar plata păcatului este moartea..."

DORINȚELE UNUI NE-MINTOS...

„Vai, mari mai sunt dorințele sufletului omenesc, şi de toate felurile... Că iată, stai şi asculți pe oameni grăind între ei şi aproape că nu vei afla om care să fie mulțumit de ceea ce are şi de ceea ce munceşte, dorind mereu altceva. Zice unul: «Eu mi-am greşit rostul în viața aceasta. Ce bine-ar fi fost să mă fi făcut negustor!». Iar pe negustor îl auzi cum spune că mai bine s-ar fi făcut clăditor de case, iar pe acesta profesor, iar pe profesor, preot, şi aşa mai departe, fiecare tot altceva ar fi voit să fie... De aici, fireşte, şi-a arătat colții şi cumătra invidie, că adică altuia-i merge mai bine ca mie şi bine ar fi să fiu eu ca el...

Şi iată că într-o zi, unul din aceştia grăia unui smerit credincios, care era mulțumit cu ceea ce avea şi cu ceea ce lucra, jelindu-i-se cam în felul acesta:

– Ia te uită la acela... ce bună îndeletnicire are, ce bănuți bunişori îi cad în guşă, ce nevastă cu stare are, ce bine-o duce şi cât e de mulțumit!...

Omul cel smerit îl asculta şi tăcea. Atâta doar că zâmbea puțintel din colțul gurii, ca şi cum ar fi zis: «Tare te mai înşeli iubite frate al meu!... De-ai şti tu ce doreşti!...».

După ce acela s-a jelit îndeajuns, arătându-şi dorința de a avea starea celui pe care-l pizmuia, omul cel smerit, aşa, dintr-odată, îi zise:

– Vrei să mergi cu mine?

– Unde? întrebă prietenul.

– Aş vrea să-ţi arăt ceva...

Acela se învoi şi ei plecară...

Şi povestirea spune mai departe că omul cel smerit şi mulţumit, rugând pe Dumnezeu, a căpătat de la El puterea de a vedea şi de a auzi prin ziduri, atât el cât şi tovarăşul său de mers, fără ca ei să fie văzuţi sau auziţi.

Şi o luară încolo, pe-un drum, până ajunseră în dreptul casei celuia cu bogăţiile şi cu binele.

Era dimineaţă şi lumea abia se sculase.

Intrară în curte. Şi iacă pe omul cel bogat stând încă în odaia lui de culcare, cu nevasta sa.

Omul speriat zise prietenului său:

– Priveşte şi ascultă!...

Priviră şi ascultară. Vai, bunule Dumnezeu, ce văzură şi ce auziră!... Nici nu se poate scrie aici pe hârtie asemenea lucruri grozave. Se sfădeau, se suduiau, se băteau mai rău decât ţiganii.

Veniseră în odaie şi copiii lor. Mama începu să se jeluiască, drăcuindu-i, tata se porni cu ciomagul pe ei, iar copiii ţipau ca la şatră.

– Ai văzut? făcu întrebare omul smerit.

– Am văzut... răspunse prietenul său.

– Ai auzit?

– Am auzit...

Plecară şi se întoarseră la ora mesei. Stăteau în dreptul odăii de mâncare şi vedeau fără să fie văzuţi şi auzeau fără să fie auziţi.

Vai, Bunule şi Sfântule Dumnezeu, ce mai văzură şi ce mai auziră şi de data aceasta!...

Fiecare înghiţitură era întovărăşită de o vorbă de ocară, de-o sudalmă, sau chiar de-o palmă. Nu se pot pune pe

hârtie asemenea cuvinte de ruşine. Închipuiască-şi-le fiecare cum poate. Omul smerit făcu întrebare:

– Ai văzut?

– Am văzut... răspunse celălalt.

– Ai auzit?

– Am auzit...

Plecară şi se întoarseră pe seară. Stăteau prin ogradă, şi vedeau fără să fie văzuţi, şi auzeau fără să fie auziţi.

Văzură pe argaţi suduindu-şi şi blestemându-şi stăpânii, văzură pe slugi bătându-şi joc de mâncărurile pe care le pregăteau pentru stăpânii lor, văzură pe stăpâni asuprindu-şi slugile, văzură pe om lovindu-şi şi afurisindu-şi, pe înfundatele, nevasta şi pe copii, văzură... dar ce nu văzură? Ţiganii cu cortul le rămâneau datori... Omul smerit întrebă pe prietenul său:

– Ai văzut?

– Am văzut...

– Ai auzit?

– Am auzit...

Ieşiră pe poartă şi merseră pe uliţă tăcând.

Întâlniră pe nişte oameni şi omul smerit întrebă pe unul din ei:

– Ce zici de omul acesta bogat? şi-i arătă spre curtea din care ieşiseră.

Cel întrebat începu să-şi facă cruce, după care dădu cuvânt de răspuns zicând:

– Vai, omule, mai bine să fii tăietor de piatră pe marginea şuşălii, decât asemenea om. Şi mai bine să stai în bordei, decât într-o asemenea casă... Şi dădu din mână ca şi cum ar fi zis: «Fereşte-mă, Doamne, de-aşa blăstămăţie!»

Cei doi drumeți plecară şi omul smerit, cu glas moale, făcu întrebare tovarăşului său:

– Ai auzit?

– Vai, am văzut!...

Se opriră la o margine de şanț şi stătură.

Scoaseră dintr-o desagă puțină merinde şi mâncară, apoi merseră la un izvoraş din latură şi băură apă rece! Pe urmă se lăsară puțin pe-o coastă şi adormiră sub umbra unui tei rotat care nu le ceru nici o plată pentru acest bob de bine.

După care, se treziră.

Omul smerit, privind cu bunătate spre prietenul său, îl întrebă:

– Mai vrei să fii ca acela?

Prietenul zâmbi şi răspunse:

– Vrea cine-o vrea, dar eu, drept îți spun, nu mai vreau!...

Pe urmă, plecară la treaba lor, şi nu-şi mai aduceau aminte dacă toate cele petrecute fuseseră aievea sau numai un vis sub umbra plină de plăcută mireasmă a teiului rotat."

MINUNILE RĂBDĂRII

Zicea bătrânul înțelept în ziua aceea:

„Cel ce-a ajuns, dragii mei, să capete răbdare, s-a şi apropiat de limanul mântuirii... Da, da, nu vă mirați. Răbdarea este semnul că sufletul omului a ajuns la înțelegerea înțelepciunii dumnezeieşti...”

Cei care ascultau, arătau mare iubire pentru vorbele bătrânului şi de aceea unul din ei zise:

– Grăieşte-ne, bătrâne, despre răbdare, ca să putem lua din vorbele tale putere în duh pentru nişte vremi atâta de grele ca acelea prin care trecem...

Bătrânul, cu voie bună şi un uşor zâmbet în colțul gurii, se învoi. El era trecut prin atâtea nevoi şi necazuri, văzuse mulțime de întâmplări şi de întrolocări, trecuse şi prin apele cele grele ale războaielor, aşa că avea ce spune.

Zise aşadar:

„Dragii mei, iată am să vă povestesc despre o casă de gospodari de pe aici din preajmă de undeva, în care casă trăiau laolaltă bunicii cu feciorii şi cu nepoții şi se înțelegeau de minune. Ştiut este că oamenii nu prea se înțeleg între ei când e vorba să stea laolaltă. Ba zice unul una, altul alta, ba unuia-i place borşul cu ştir, iar altuia borşul cu fasole, aşa că de aici ies certuri şi neînțelegeri. Da, iată, aceştia despre care vă grăiesc eu, se înțelegeau de minune.

Într-o zi, trecu prin satul acela un om care cerceta locurile ca să adune înțelepte învățături. Şi-n drumul lui trase

şi la gospodăria aceasta. Mult s-a minunat el când a văzut trăind laolaltă bătrânii cu tinerii şi cu copiii, şi a întrebat atunci pe bătrânul bunic:

– Spune-mi, te rog, bătrânule, cum faceți de trăiți aşa de bine, cu toate că sunteți atât de mulți şi atâta de deosebiți ca ani?

Şi bătrânul bunic a răspuns călătorului, zicând:

– Mai osebit de trei lucruri este nevoie pentru ca să se capete o asemenea înțelegere...

Călătorul, mirat, întrebă:

– Care-s acele trei lucruri, bătrânule?

Iar bătrânul bunic i-a răspuns:

– Cel întâi lucru este răbdarea, al doilea lucru este tot răbdarea, iar al treilea lucru, crede-mă, tot răbdarea este.

Călătorul a înțeles atunci şi a zis cu încredințare:

– Da, bătrânule bunic, drept este ceea ce spui..."

Bătrânul înțelept se opri puțin din povestirea sa, după care zise din nou:

„Da, dragii mei, mari minuni poate face răbdarea, dacă mai osebit este însoțită de înțelegere şi de dragoste. Spunea acum câtva vreme părintele nostru o povestire prea frumoasă, la biserică şi iată, bine este să v-o spun, mai osebit că nu prea v-am văzut în ziua aceea pe acolo..."

Cei din față se cam ruşinară, dar văzând duhul bun al bătrânului şi ştiindu-l om iertător, ziseră:

– Spune taică şi povestirea asta...

Şi bătrânul înțelept porni din nou la povestit:

„Iată, părintele spunea că este obicei în alte țări dinspre apus, ca unii preoți de-acolo să pornească spre neamurile păgâne din țările cele calde, ca să propovăduiască şi lor învățătura Domnului Hristos. Li se zice acestora, cu un cuvânt mai nou, misionari, adică propovăduitori. Şi unul

din aceştia, mai cu tărie în duhul lui, plecă, vasăzică, la harapii din ținutul Africii. Odată ce-a ajuns acolo, s-a apucat să propovăduiască acelora pe Domnul Hristos. Mergea, aşa, prin sate şi se oprea acolo, şi aduna pe oameni, şi le grăia. Dar propovăduirea lui nu prea mergea bine. Graiul lui se prăpădea în zadar. Lucru pentru care el era mâhnit. Cercetându-şi duhul, preotul acela îşi dădu seama că pricina neizbânzii acesteia era că el nu avea destulă răbdare. Se mânia adeseori, grăia cuvânt necuvenit alteori, aşa că, din această pricină, păgânii aceia îi ascultau vorbirea, dar nu i-o şi urmau. Văzând acestea, preotul s-a aşezat pe rugăciune, cerând Domnului Hristos, să-i dea putere de răbdare. Şi iată, într-o zi s-a petrecut ceva foarte însemnat. Erau adunați, vasăzică mulți păgâni de aceştia, iar preotul le grăia cu mare putere, dar pe când grăia preotul, unu din păgâni veni spre el şi, spunându-i un cuvânt de ocară, l-a stupit pe obraz. Atunci preotul, aducându-şi aminte de rugăciunea ce o făcuse pentru căpătarea răbdării, nu şi-a pierdut cumpătul şi fără să spună un cuvânt de mânie, scoase frumuşel batista din buzunar şi se şterse cu ea pe obraz. Şi, pe urmă, ca şi cum nimica nu s-ar fi întâmplat, grăi mai departe cuvintele propovăduirii sale, cugetând în sine că şi Domnul Hristos primise atâtea ocări şi tăcuse. Cei din față văzând o asemenea minunată răbdare, au fost tare atinşi în duhul lor şi chiar de-a doua zi, unii din ei au şi venit la preot şi au cerut să se facă şi ei creştini, botezându-se. Şi-n scurtă vreme, tot norodul acela a venit la creştinătate... Vedeți dumneavoastră, ce putere mare are răbdarea? Şi ce minuni poate face ea?

Unul din cei din față făcu întrebare:

– Dar cel cu scuipatul ce-a făcut?

Bătrânul înțelept răspunse:

– Ce-a făcut?! Nu numai că s-a creştinat şi el, dar după puţină vreme a cerut preotului să-l ia pe lângă dânsul şi să-l înveţe mai îndeosebi cartea creştinească... Pe urmă, minunea lui Hristos Domnul, el s-a făcut preot creştin la neamul acela de păgâni şi a închis ochii ca un creştin bun...”

Bătrânul înţelept îşi sfârşi vorbirea din ziua aceea zicând:

„O, dragii mei, nevoie este de răbdare totdeauna în omeneasca viaţă pe pământ, dar mai osebit nevoie mare este de ea în ceasurile de încercare şi de necaz, cum este azi vremea... Iar cel care a arătat semen de răbdare la o vreme ca aceasta, mare răsplată are a primi de la Domnul Hristos, căci El ne-a spus în Sfânta Evanghelie aşa: «Cel ce va răbda până la sfârşit, va fi mântuit!...»”

Oamenii ascultau în tăcere vorbele bătrânului înţelept şi dădeau din cap, că adică mare dreptate stă închisă în acele vorbe.

CUNUNIA CU MORTUL

„Iată că într-o vreme, în nu ştiu ce parte a pământului, s-a iscat un mare război între un norod creştin şi altul fără Dumnezeu. Şi războiul acela a fost atât de mare, încât în multe duhuri a adus clătinări adânci, precum şi acea bună tulburare duhovnicească, prin care oamenii ajung a cunoaşte mai de aproape pe Dumnezeu.

Şi iată că nevasta unui ostaş din armata cea creştinească a avut a trece printr-o împrejurare grea şi mult grăitoare, împrejurare pe care, dacă Dumnezeu ne va da încrednicire, om căuta s-o povestim aici, spre obştească aflare.

Era, vasăzică, această femeie, care, foarte slabă fiind în credinţa ei, trăia o viaţă cam depărtişor de Dumnezeu. Cu toate că era creştină, ea numai creştină nu era prin faptele ei, aşa precum, vai Doamne, mulţi creştini de aceştia sunt pe faţa pământului.

Şi ea astfel vieţuind, s-a însoţit fără de lege cu un bărbat, cu care a făcut şi câţiva copii. Dar legătura lor nu era binecuvântată de Sfânta Biserică, aşa precum se cuvine la lumea creştină, cununia fiind aşezată de Domnul Hristos în şiragul cel prea frumos al celor şapte Sfinte Taine.

Şi, cum spusei, iată că s-a pornit acel mare război şi bărbatul acelei femei s-a dus şi el cu oastea pe depărtate locuri, dincolo de trei ape mari, spre soare-răsare. Şi multă vreme, femeia n-a aflat despre el nimic, ci numai într-o

bună zi, veste a primit cum că bărbatul ei a căzut rănit greu şi a fost adus pe-aproape de casă, într-un spital. Femeia, cu lacrimi, a purces acolo şi l-a văzut. Drept era, bărbatul ei zăcea greu de tot, fărmat fiind de câteva schije de obuz. Nici n-a mai cunoscut-o şi nici nimic nu i-a putut spune, ci el stătea sub apăsarea morții.

Şi, la ce bun am mai lungi vorbirea noastră, ostaşul acela, după puțin şi-a dat duhul şi stăpânirea a încuviințat ca femeia să-şi ia mortul acasă. Şi femeia şi l-a luat şi, cum s-a priceput, l-a dus acasă, purcezând la cele cuvenite pentru îngropăciune.

Dar iată că, în vremea aceasta, femeia prinsese în duhul ei tulburarea întrebărilor credinței şi duhul ei din această pricină se afla tare nemulțumit. Abia acum venea ea la credința cea adevărată, abia acum cunoştea adevărul lui Dumnezeu.

Cugetând acestea, femeia făcu două cununii şi merse la preotul satului, care, văzând-o, o întrebă:

– Ce vrei, femeie?

Iar femeia, obidită şi plânsă, grăi cu amărăciune spre preot:

– Tată, părinte, mult am greşit față de Dumnezeu şi acum, mare părere de rău zace în sufletul meu...

Părintele, care ştia păcatele femeii, tăcea şi o asculta.

Femeia zise mai departe:

– Iată, părinte, eu trăit-am cu bărbatul meu fără cununie, nelegiuit şi-afară de regula creştinească. Şi acum omul meu a murit şi aş vrea... şi femeia ascunzându-şi fața în palme nu mai putea duce vorba mai departe.

– Şi-acum, ce vrei, femeie?

Femeia îndrăzni, izbucnind în plâns şi zicând:

– Acum, părinte, vreau să mă cunun cu omul meu... Iaca, am adus şi cununiile şi tare te rog, părinte, să-mi faci slujba cununiei, ca să pot să mă despart aşa de omul meu şi nici copiii nu vor rămâne fără binecuvântare...

Părintele crezu că femeia s-a smintit în duhul ei şi, de aceea, deodată nu dădu nici o vorbă. În care vreme, femeia desfăcu legătura ce avea cu sine şi dădu la iveală două cununii de frunze, aşa cum se pricepuse ea să le facă.

Părintele luă grăire şi spuse femeii:

– Mai întâi, femeie, linişteşte-te şi apoi ascultă!...

Părintele spuse să stea jos, după care îi grăi cu dulce dojană:

– Femeie dragă, gândul tău este un gând păgân... Înțeleg tulburarea ta, dar lucrul pe care-l ceri, nu se poate. În Sfânta noastră Biserică nu se face cununie decât cu cei vii, si nicidecum cu morții…

Femeia dădu neliniştită din cap la aceste cuvinte, dar părintele o linişti.

– Atuncea, ce mă fac? întreabă femeia cu deznădejde.

Părintele îi zise:

– Mai întâi să te linişteşti... Apoi, să te rogi, să te rogi cu putere lui Dumnezeu pentru tine şi pentru sufletul omului tău, iar Dumnezeu, care pe toate le vede şi le cântăreşte, îți va trimite pace şi mângâiere...

Femeia stătea neliniştită încă şi nu zicea nimic, doar şoptea: «Păcătoasa de mine, de ce-am făcut aşa», cuvinte pe care preotul auzindu-le, multă plăcere i-au făcut, ele dovedind că femeia a intrat în pocăință, portița prin care putea să intre în ispăşire şi în mântuire.

Cugetând acesta şi primind şi înştiințare prin duh, preotul puse mâna pe umărul femeii, ca şi cum ar fi vrut s-o trezească din toropeală, şi-i zise cu blajină poruncă:

– Femeie, cunună-te cu Domnul Hristos de aici înainte, trăind în pocăinţă şi în ascultare!...

Auzind acestea, femeia deschise ochii mari spre părintele şi fără să spună ceva, lăsă să-i pice pe obraz şuroaie de lacrimi.

Părintele îi mai dădu încredinţare că Dumnezeu e nespus de milostiv pentru cei care se pocăiesc, şi că oricare le-ar fi păcatul, nu închide nimănui calea mântuirii, ci tuturor le-o ţine deschisă, dacă ei intră în bună şi dreaptă pocăinţă.

După acestea, femeia purcese acasă şi aşeză cele două cununii în racla bărbatului ei şi făcându-i cele cuvenite, îl duse la groapă.

A început pe urmă să ducă o viaţa plăcută Domnului, nădăjduind că astfel făcând, va fi şi ea printre cei de-a dreapta lui Dumnezeu, după înfricoşata şi obşteasca judecată."

PRECUM COPILUL...

„Ci noi, dragilor, se cade să ne încredem în Dumnezeu precum nişte copii ascultători în tatăl lor. Că bine ne-aducem aminte din draga noastră copilărie cât de mult făcea înaintea noastră vorba tatălui. Zicea tatăl că azi are să plouă, noi nimica n-aveam a aduce împotrivire, de vreme ce dacă tatăl a zis că are să plouă, avea să plouă numaidecât. Zicea tatăl că se cade să mergem la biserică, noi plecam la biserică, de vreme ce dacă tatăl a zis că e bine să mergem la biserică, bine avea să fie.

Iată, se spune că într-o zi tatăl unui copil se afla într-o pivniță întunecoasă, având acolo cine ştie ce treabă de-a gospodăriei sale şi ca să nu-l supere nimeni în treaba aceea a luat scara de la gura pivniței, aşa că nimeni nu se mai putea coborî în ea. Şi cum stătea el acolo, iată că un copilaş mic al său, să-i spunem Ionică, veni la gura pivniței şi începu să plângă cerând tatălui său să-l ia şi pe el acolo, în pivniță să facă şi el treabă cu tata. Auzindu-l strigând şi plângând astfel şi făcându-i tare drag de el, părintele începu sa-l necăjească făcând pe asprul şi gonindu-l. Copilul, la acestea, încă mai tare a început a striga şi a cere să vină şi el acolo. De! Aşa cum fac toți copiii din lumea asta. Ce-i veni atunci în gând tatălui? Să cerce încrederea pe care copilul o avea în el şi-i zise:

– Dacă vrei şi vrei să vii aici, atunci aruncă-te pe gura pivniței şi eu am să te prind în brațe.

Copilul aplecă privirea spre fundul pivniţei, dar nu putea să vadă pe tatăl său, aşa că răspunse:

– M-aş arunca, tată, dar nu te văd…

Tatăl zise din nou:

– Cu toate că nu mă vezi, eu sunt aici, aşa că dacă te încrezi în mine, aruncă-te, şi eu te voi prinde în braţe...

Copilul, având deplină încredere în cuvintele tatălui său, n-a mai stat la cumpănă, ci s-a aruncat aşa, în gol, fiind mai dinainte sigur că braţele tatălui îl aşteptau să-l prindă. Şi aşa a fost, tatăl l-a prins în braţe şi copilul n-a avut nimic. Şi a stat apoi cu tatăl acolo, chipurile ajutându-l la treabă, dar mai mult încurcându-l.

Ei, dragii mei, iată aşa este, şi încă mai mult, şi cu Tatăl nostru ceresc. Drept este că noi nu-l vedem, că nici nu putem vedea noi cu ochii aceştia de carne, întinaţi de-atâtea păcate, Chipul cel mare de lumină, dar noi ştim că El este, şi întocmai, şi încă mai mult ca tatăl nostru cel trupesc ne iubeşte peste fire de tare... Aşa că atunci când El ne spune: «Încrede-te, copilul Meu în Mine, şi aruncă-te în braţele Mele!» noi nu mai trebuie să stăm la cumpănă, ci întocmai ca şi copilul din astă povestire, să ne aruncăm în braţele Lui, că are El grijă să nu ne lase...

Vine, de-o pildă, spre noi un necaz sau încercare, în loc să ne lăsăm duhul prins de cine ştie ce proastă pornire, de cine ştie ce stricătoare răzvrătire, bine este a ne încredinţa duhul în voia Tatălui celui ceresc, zicându-i cu smerenie şi cu supunere: «Iată, Tată ceresc, mă las în braţele Tale, fă Tu cu mine ceea ce voieşti...»

Oamenii ne supără în vreun fel oarecare, ne nedreptăţesc şi ne hulesc, aşa precum este omenească pornire uneori, noi se cade să le primim toate ca pe-o plată a păcatelor noastre şi, stăpânindu-ne pornirea cea de la început,

să alergăm la Biserica Domnului nostru Hristos şi acolo, precum vameşul, să-i cerem să ne ia în braţele Sale, ca să căpătăm puterea să biruim răul, nedepărtând de la noi dragostea şi smerenia.

Şi-am să vă mai spun o mică povestire care încă mai mare temei întru acestea are a ne aduce.

Iată că într-o vreme, o corabie mare plutea pe nişte ape îndepărtate. Căpitanul corabiei avea cu sine şi familia sa, adică pe nevasta sa şi pe-o copiliţă ca de opt-zece ani. Şi fetiţa acesta iubind mult pe tatăl său, îl asculta cu ochii închişi.

Şi cum mergeau ei pe ape îndepărtate astfel, iată că o furtună cumplită s-a iscat în miezul unei nopţi. Fireşte, sus, la cârma corabiei, neadormit şi priceput, stătea căpitanul.

Cei de pe corabie, mult spăimântându-se, au început a alerga încoace şi încolo negăsind leac spăimântării, ci, mai vârtos, pierzându-şi nădejdea. Era, aşadar, o învălmăşeală nespusă, cu atât mai mult cu cât noaptea era neagră ca păcura.

Copiliţa căpitanului dormea în pătucul ei din cabina tatălui său şi n-auzea nimic din strigătele celor înspăimântaţi.

La o vreme, mama ei dimpreună cu câţiva călători o sculară şi-i ziseră că o furtună mare ameninţa corabia.

Copiliţa, cu linişte, întrebă pe mama sa:

– Mamă, tata e la cârmă?

Mama îi răspunse:

– Da, fireşte, tata e la cârmă...

Atunci copiliţa, surâzând spre mama ei si spre ceilalţi călători spăimântaţi, zise cu încredinţare:

– Dacă tata e la cârmă nu am nici o grijă... Şi de îndată se culcă din nou în pătucul ei.

Văzând atâta încredere la copil, toți ceilalți prinseră și ei tărie în duhurile lor clătinate de spaimă, și peste puțin această încredere trecu din om în om, așa că repede se făcu pace pe corabie, ceea ce dădu putere căpitanului să ducă la țărm de scăpare corabia amenințată de furtună.

Iată, dragii mei, asemenea este și cu corabia cea a vieții noastre. De câte ori nu se iscă și asupra ei furtuni, una mai grea ca alta. Și tot așa și noi avem un Căpitan mare, pe Dumnezeul nostru, Domnul și Mântuitorul nostru care stă de veghe la cârma corabiei vieții și dacă avem încredere în El, corabia merge spre limanuri bune, spre limanul mântuirii noastre.

Dar, întru acesta, se cade a fi precum copilița înțeleaptă și ascultătoare din mica noastră povestire, care, de va fi avut vreo greșeală, vă rugam cu dragoste, să i-o iertați.”

CEI DOI CIOBANI

„Povestirea spune că doi ciobani s-au rătăcit cu oile lor pe un loc pustiu, departe, foarte departe: de unde, orice-au mai făcut, nu s-au mai putut întoarce la locurile lor. Acum, că acest lucru este greu de crezut, noi nu putem face nimic, de vreme ce aşa zice povestea şi aşa trebuie s-o credem. Vom vedea noi mai devale pentru ce anume rost, povestea vrea să fie aşa şi nu altfel.

Şi stând în acel loc depărtat, acei doi ciobani îşi păşteau oile şi se hrăneau cu cele pe care oile li le dădeau cu prisosinţă.

Se cade să arătăm că aceşti doi ciobani nu erau cu credinţă în Dumnezeu, ci, dimpotrivă, erau, în zilele vieţii lor, nişte suduitori ai numelui sfânt. Iar de închinat sau de făcut rugăciuni, nici nu le trecea prin gând. Se vede că pentru acest lucru, Dumnezeu îi rătăcise pe aceste locuri pustii şi depărtate, cum şi pentru altceva, cu totul prea însemnat, precum vom vedea, de vom avea puţină răbdare.

Şi-aşa au stat ei o lungă bucată de vreme în locul acela îndeletnicindu-se cu cele animăleşti treburi, mâncând din laptele oilor, dormind cu nasul sub stele şi privind împrejur ca nişte proşti.

Dar iată că stând ei aşa, au început a se întreba în sine: «Oare, măi vere, viaţa asta numai-atâta este?» că adică, afară de ceea ce făceau ei, nimica n-o mai fi fiind? Şi întrebându-se azi, şi întrebându-se mâine, iată că Dumnezeu

şi-a arătat bunăvoinţa spre ei, şoptindu-le la urechea duhului, dulcile Sale cuvinte.

Şi acei doi ciobani, ajunşi acum oameni în lege, în preajma ocolului bătrâneţii, s-au apropiat cu încredere de vatra cea caldă a credinţei, cerând lui Dumnezeu iertare pentru toată necredinţa lor de mai înainte.

Ei auziseră în vremea cea depărtată a copilăriei lor, cum că oamenii ridică rugăciuni lui Dumnezeu. Şi stând într-o zi de vorbă, îşi ziseră unul altuia:

– Ar fi bine să facem şi noi o rugăciune lui Dumnezeu...

Celălalt îi răspunse:

– Să facem, dar cum? şi nu putură să ajungă la nici un rost. Şi pentru aceasta erau foarte mâhniţi. Simţeau în sufletul lor atâta credinţă, aveau acolo atâta jar de dragoste, iar viaţa lor începuse a se scurge atâta de curată, încât trebuiau şi ei într-un fel să înalţe rugăciuni de preaslăvire şi de mulţumire lui Dumnezeu. Şi, atunci, ei hotărâră în mintea lor măruntă, ca, folosind bâtele lor, să facă rugăciuni lui Dumnezeu, sărind cu ele cât mai bine, cât mai frumos şi cât la mai mare depărtare. Când venea ceasul de rugăciune, ei porneau cu nădejde a sari în bâte, aşa cum făcuseră, în chip de joacă, în copilăria lor de demult, dar acum, acestui joc îi adăogau atâta credinţă, încât ei, făcând aceasta, aveau pe chip un fel de lumină căzută din cer, ca o binecuvântare dumnezeiască, semn că Dumnezeu le primea rugăciunea.

Şi-a mai trecut o vreme la mijloc şi iată că la ei s-a arătat o barcă luată de valuri, de vreme ce locul unde se aflau ei era la margine de apă mare. Şi în corabia aceea se găsea un preot al Bisericii Domnului Hristos. Văzându-i, preotul a dat mirare spre ei şi i-a întrebat ce fac pe acolo. Ei i-au spus despre toate, dar mai osebit, l-au rugat să-i înveţe

o rugăciune. Şi preotul i-a învățat «Tatăl nostru, care eşti în ceruri...»

Şi foarte mulțumiți erau ei pentru aceasta. Şi preotul, binecuvântându-i, a plecat, cu barca sa, spre cine ştie ce parte. De îndată ce preotul a plecat, cei doi ciobani au voit a spune «Tatăl nostru», dar băgară de seamă că mintea lor fiind neîndestul de lesne-prinzătoare, uitaseră mare parte din rugăciunea învățată. Atunci, cuprinşi de grea mâhnire, o luară la goană spre barca preotului, strigând spre el – şi sărind în bâte pe cât puteau mai bine.

Ajungând să-l poată vedea, începură să strige tare către el, zicând:

– Părinte-părinte!...

Iar preotul îi întrebă cu glas strigat:

– Ce vreți, fraților?

Iar ei strigară cât ce putură:

– Opreşte părinte, opreşte şi vino de ne învață din nou rugăciunea că am uitat-o...

Atunci, părintele holbând ochii spre ei, ca şi cum spre el ar fi venit o spăimoasă vedenie, ridică mâinile în sus, şi pe urmă începu a da din ele semne de oprire.

Apoi strigă cu glas înalt:

– Stați, stați nu mai veniți, ci vă îndemn: nu mai faceți nici un fel de rugăciune altul decât acela pe care l-ați făcut, ci faceți ca şi până acum că bine ați făcut!...

După ce-i binecuvântă cu semnul mare, larg desfăcut al Sfintei Cruci, preotul porni mai departe pe apele întinse, iar cei doi ciobani se întoarseră la pământurile lor, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate.

Acum, dragi cititori, se cade să lămurim ce văzuse preotul de rostise cuvintele acelea; fără cuvenita lămurire, ar rămânea neînțelese, putând fi şi o pricină de poticnire.

Ce văzuse?!... Văzuse ceva minunat. Ceva asemeni vremii de pe lacul Ghenizaretului: aşa de mare era credința celor doi ciobani trăitori în pustie, încât ei veneau la preot mergând pe ape, precum Petru odinioară până în clipa când a început a se îndoi. Uite aşa: mergeau pe ape ca pe pământ, păşind cu bâtele lor în mână, spre preot. Iar preotul înțelegând prin duh toate acestea, s-a spăimântat şi n-a mai voit a se opri, ci le-a zis cuvintele acelea pe care le-am auzit, cugetând că dacă ei au ajuns la asemenea învrednicire, fără îndoială că rugăciunile lor făcute mai înainte fuseseră primite de bunul Dumnezeu.

Şi iată, dragii mei, astfel glăsuieşte povestirea noastră şi noi datori suntem a o crede, mai vârtos că acele spuse de ea sunt atâta de frumoase şi de mergătoare de-a dreptul la suflet."

VAMEŞUL ŞI FARISEUL

„Zice, dragii mei, într-un loc din cartea Înțelepciunii Dumnezeieşti, astfel: «Mai plăcut lui Dumnezeu este omul păcătos şi leneş, dar cu inima înfrântă şi smerită, decât cel ce face multe bunătăți şi se înalță în gândul său, socotindu-se că mai plăcut este înaintea lui Dumnezeu.»

Dar, vasăzică, vorbele acestea nu se cade să fie luate aşa, pe deasupra, că adică laudă s-ar cuveni omului păcătos şi leneş... Nu, departe de asta... Ci aceste vorbe sunt mai ales cu privire la duhul pe care se cade să-l aibă omul ca să fie plăcut lui Dumnezeu, iar de nu are acest duh, apoi orice ar face, fie chiar ceva părelnic bun, nu este plăcut lui Dumnezeu.

Iată, dragii mei, am să vă povestesc o întâmplare mai de mult cu un om, care, trăind în mirenie, săvârşea mulțime de fapte bune, şi din pricina asta, mult era lăudat, iar viața lui se petrecea în linişte şi în mulțumire. Dar duhul lui era cunoscut numai lui Dumnezeu, căci pe oameni putea el să-i înşele cu privire la asta, dar pe Dumnezeu nicidecum, de vreme ce Ziditorul-a-toate, Domnul Dumnezeu cunoaşte şi umbra gândului făpturii zidite de El. Vrem să spunem că omul acela nu avea duh smerit şi nici inimă înfrântă când săvârşea acele bunătăți, ci le vedea spre văzul şi lauda oamenilor.

Şi văzând el o astfel de plăcută stare a duhului său, ce şi-a zis? «Merge-voi în pustie să aduc acolo slavă lui Dumnezeu, întru mântuirea sufletului meu».

Şi a mers la un schit depărtat şi a început a duce acolo o viaţă cu felurite greutăţi şi cu multe fapte bune. Dar, vai, bunule Doamne, de unde el se aştepta ca mulţumirea de mai înainte încă mai mare să se facă, dimpotrivă, ea atâta de mult s-a micşorat, încât asupra sufletului său s-a coborât o mare scârbă. Şi cu cât se silea spre viaţa cea îmbunătăţită, cu atât scârba şi mai amară se lăsa peste lăuntrul său. De la o vreme pustnicul nostru a intrat în mare îngrijorare, întrebându-se: «Oare, Doamne, mai pot eu nădăjdui la mântuire?» şi Dumnezeu nu-i răspundea nimic la cerşirea lui.

Văzând atunci cumpăna asta mare care se aşezase în viaţa sa şi dorind cu dinadinsul să nu piardă darul nădejdii, pustnicul merse la un munte unde trăia un om oarecare bătrân, mare cu viaţa şi iscusit în fapte bune.

Ajungând la el i s-a închinat după obicei şi i-a zis:

– Ce voi face părinte, că îmi piere sufletul meu?

Şi bătrânul i-a răspuns:

– De ce-ţi piere sufletul?

Şi acela i-a zis:

– Când eram în lume posteam mult, mă rugam îndestul, făceam faptele cele bune şi mare mulţumire în duh aveam, iar de când m-am tras cu viaţa cea pustnică, cu toate că încă mai multe postiri şi mai îndelungi rugăciuni fac, iar fapta bună o săvârşesc mai cu râvnă, mulţumire nu mai am, aşa că, de la o vreme nici postire, nici rugăciune şi nici faptă bună nu mai fac... Mă tem, părinte de osândire...

Bătrânul atunci, căpătând vedere în sufletul fratelui său, i-a zis cu cumpăt şi drept în faţă:

– Iată, frate, ce mă îndeamnă Domnul să-ţi spun întru mântuirea ta: tot ce făceai în viaţa cea mirenească, toate

pentru mândria şi lauda oamenilor le făceai... Şi aşa, ele fiind plăcute diavolului, nici o luptă şi nici o supărare nu-ți făcea el, iar de Dumnezeu, faptele tale nu era primite, de vreme ce nu erau plăcute Lui, lipsindu-le inima înfrântă şi duhul smerit. De când ai păşit însă în pustie, unde mândria ta şi lauda oamenilor nu se mai află, potrivnicul ți-a deschis luptă, simte că te pierde din ceata lui – şi de aceea aruncă asupra ta toată îndoiala şi toată arşița duhului, că doar-doar te-o depărta de lucrul bun de care ai început a te apropia, adică de duhul smerit şi de inima frântă, adică, frate, de Însuşi Bunul Dumnezeu. Că mai plăcut şi mai primit este lui Dumnezeu un psalm ce vei ceti acum cu smerenie, decât o mie de psalmi pe care-i ceteai în viața mirenească cu mândrie...

Şi fiindcă fratele stătea încă în cumpăna îndoielii, bătrânul din munte îi zise cu apăsare:

– Lasă, frate, acestea, căci ele de la diavol sunt. Îți ajunge cele ce ai, rabdă cu mulțumire şi te vei folosi...

Şi trimițându-l la ale sale, bătrânul i-a mai spus:

– Părându-ți-se acum că nici o faptă bună nu faci înaintea lui Dumnezeu, dovedeşti, frate, smerenie şi îți ajunge pentru mântuirea sufletului, ca şi vameşul care nici o bunătate nu făcuse şi cu o smerenie ca aceasta s-a îndreptat... Fost-ai fariseu în lume, iar acum vameş eşti... ia aminte, că Domnul a zis: «Vameşul s-a întors mai îndreptat la casa sa, decât acel fariseu...»

Şi fratele s-a întors în chinovia sa şi mergând pe calea smereniei a înfrânt arşițele şi îndoielile, iar de viața lui cea mai dinainte multă scârbă avea...

Iată, dragii mei, acum înțelege-veți bine şi drept cuvintele cu care am început sfatul nostru de azi."

O CAPRĂ ŞI UN SURDO-MUT...

Iată că în ziua aceea în valul vorbirii se amestecă şi o țâră de glumă, aşa precum adesea are de obicei omul nostru. Că dacă pui la mâncare un praf uşurel de piper, apoi ea se face mai nu ştiu cum şi merge mai cu bun gust pe gât... Aşa şi vorbirea...

Unul zice:

– Asta vine drept ca povestea aceea cu capra...

– Cum, cum? făcu grabnică întrebare unul din adunare.

Cel ce glumise zise zâmbind:

– Cu capra stă lucrul astfel: se zice de nuş-ce învățat cum că ea n-ar răsufla pe gură, ci că astă lucrare o face pe urechi.

– Ce spui? arătară mirare câțiva ascultători râzând.

– Chiar aşa, dădu asigurare vorbitorul, iar cei de față intrară în nedumerire.

Unul chiar şi zise:

– Şi, oare, adevărul care-o fi?

Glumețul râse şi răspunse:

– N-ai decât să cercetezi, pleacă urechea şi ai să te încredințezi...

Şi râseră cu toții...

Stăteau gata să pornească la o altă glumă, când de colo, din latură, un prieten puțintel cam cărunt şi cu privirea uşor încenuşată de gânduri îşi făcu loc la vorbire, zicând cu cumpăt:

„Asta, fraților, mi-aduce aminte de o întâmplare din draga tinerețǎ, pe când aici, prin aiste locuri păstorea părintele Vasile, Domnul să-l odihnească... Era plin de duhul înțelegerii şi grăia totdeauna dulce, de-ți mergea la suflet. Bun om, săracul...”

De îndată în adunare să făcu o cumpănire în duhuri, pornirea spre glumă topindu-se precum aburul, încetişor şi nevăzut. Şi fiindcă toți doreau să asculte acea întâmplare de demult, prietenul cu privirea încenuşată de gânduri povesti astfel:

„Erau, vasăzică, pe vremea părintelui Vasile, ca şi azi, mulți închinători la biserica noastră. Unii mai aşa, ca frunza pe apă, alții mai deschişi la duh... Aşa, precum, se află şi astăzi... Şi în poporul părintelui Vasile se mai afla şi un surdo-mut, nici grăia, nici auzea... Şi acest sărman neputincios, a fost multora pricină de poticnire...”

Ascultătorii se înscăunară bine şi aplecară cu grijă urechile.

Prietenul urmă povestirea, zicând:

„Şi cum?! Iată cum... Acest surdo-mut era cel mai statornic ascultător al slujbelor de la sfânta biserică. Ca şi cum ar fi auzit, el se ținea de firul slujbei, închinându-se când trebuia, îngenunchind la vreme şi având necontenit o rouă de lăcrimare în ochi... Şi unii cei cu credința subțirică, mai ales, ziceau despre el cuvinte de îndoială şi de ocară: că-i oleacă smintit, că-i «pocăit», că se preface, că... mai ştiu eu ce? Aşa precum aruncă bănuială cel care de bănuială este stăpânit... El, ce putea să vadă la acela, decât ceea ce însuşi avea în suflet? Dar surdul, surd: n-auzea ce spune cel cu bănuiala, iar de-i lămurea cineva prin semne, el mutul, mut fiind, tăcea şi-şi căuta de drum... Adevărul este însă că neputinciosul aista mare

credință avea... Şi iată că, într-o zi, venind la părintele Vasile mai mulți poporani, între care şi cel cu bănuiala, se iscă vorbă taman despre surdo-mutul nostru... Şi zise unul:

– Părinte Vasile, noi avem oleacă de nedumerire cu privire la acesta... Dacă el nici aude, nici grăieşte, cum de ştie el să urmeze slujba Sfintei Liturghii, cum şi celelalte slujbe?

Părintele zâmbi puțintel spre cel ce pusese la mijloc o asemenea întrebare şi mai înainte de a da cuvenit răspuns, făcu el întâi o întrebare:

– Dar dumneavoastră ați putea să-mi lămuriți de ce Ghiță Capântors, cu toate că aude şi cu toate că grăieşte, nu voieşte, cu toate acestea, să înțeleagă sfânta slujbă?

La astă întrebare, unul se grăbi să dea răspuns, zicând:

– Fiin'că n-are suflet, părinte...

Părintele zâmbi cu mulțumire şi zise:

– Cuvânt drept ai vorbit, Stane. Că aşa îl chema pe acela care dăduse răspunsul cel bun.

După care, părintele, cu obraz văduvit de zâmbet de data aceasta, zise rar şi apăsat:

– Ei, dragii mei, aflați acum că fratele nostru cel ce este surdo-mut, spre deosebire de Capântors, are suflet, dragilor, are suflet...

Şi fiindcă oamenii încă stăteau în cumpănă, neştiind bine ce să înțeleagă din aiste vorbe, părintele zise mai departe:

– ...Având suflet bun şi credincios, surdul nostru aude prin inimă, dragii mei, da, da, aude prin inimă... Şi auzind face toate cele de trebuință, având ochii veşnic prinşi în apa lacrimilor...

Şi părintele Vasile, Domnul să-l odihnească în corturile drepților, şi-a isprăvit grăirea cea de atunci de demult, zicând:

– Învățătura Domnului Hristos mai osebit prin inimă se prinde, nu prin urechi, că doar vedem atâția care-s întregi cu auzul şi nu aud, pe ici le intră, pe dincolo le iese... Iar prietenul nostru, surdul, nu mai are nevoie să audă prin urechi, de vreme ce el aude prin inimă..."

Sfârşindu-şi povestirea, prietenul cu privirea încenuşată de gânduri, adaogă numai atâta:

„Mare dreptate, dragii mei, avea părintele Vasile când grăia în felul acesta... Ştia el ce zice... Aşa e. "

Şi prietenul se opri puțintel după care, prinzând iarăşi zâmbet pe chip, urmă:

„Aşa că... poate fi drept că şi capra răsuflă pe urechi şi nu pe gură, cum ni se pare nouă..."

Şi din nou în adunare se lăsă valul de şagă de mai înainte...

CELE DOUĂ ÎNTREBĂRI...

Din nou am mers la acel stareț mult îmbunătățit, care sălăşluia departe, undeva în apropierea hultanilor şi a vântului înalt şi care dădea slavă lui Dumnezeu prin neîncetare şi fierbinți rugăciuni.

Şi am stat cu el de vorbă, întrebându-l despre cele ale înțelepciunii vieții omeneşti. Iar el, bun şi înțelegător fiind peste măsură, ne-a primit cu glas dulce şi cu privire blajină, binecuvântându-ne, şi zicând:

– Domnul să fie cu voi!...

Şi am zis lui:

– Venit-am la tine, bunule stareț, să ne mai spui cum trebuie să ne purtăm în viața aceasta, pentru ca să putem nădăjdui la iertarea lui Dumnezeu. Grăieşte, aşadar, nouă despre unele ca acestea...

Starețul, stând puțintel în tăcere, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi, sau ar fi căutat ceva prin lăuntrul său, dădu glas, zicând:

„Dragii mei, mai întâi şi întâi se cade ca noi necontenit să ne întrebăm cu smerenie: «De ce-am venit oare, pe acest pământ?». Mare înțelepciune dovedeşte acela care se întreabă astfel. Şi dacă el va fi şi smerit, atunci degrabă va afla răspuns de la Acela care are răspunsuri la toate. Dar asta, de ajuns nu este. Căci bine ştim că noi nu numai că intrăm în viață, ci şi ieşim din ea. Cel mai sigur lucru dintre toate cele pe care le întâmpinăm în viață, moartea,

dragii mei, este cel mai sigur. Fugim noi cu gândul de la ea, ne ferim ca de foc, dar asta nimic nu înseamnă, de vreme ce azi sau mâine, fiştecare trebuie să treacă prin poarta asta. Aşa că, asemenea se cade a ne întreba şi aşa: «De ce-am părăsit lumea?», adică ce rost are moartea. Şi dacă ne-am întreba astfel, încă mai mare înțelepciune vom dovedi şi vom afla şi răspunsul minunat de la Dumnezeu. Iată, dragii mei, am să vă povestesc despre un asemenea înțelept şi vă rog să fiți buni şi să ascultați..."

Şi iar bunul stareț, trecându-şi mâna peste fața albită a bărbii sale, tăcu câteva clipe, culegând boabele aducerii aminte, ca apoi să le înşire de firul vorbirii. Şi zise:

„Se afla un oarecare om, ziceți-i cum vreți, care înțelept în sinea lui crezându-se, socotea că omul vine în lume aşa, fără rost şi pleacă de aici, tot aşa, şi mai fără rost. Fireşte, din astă pricină, lesne înțelegem că şi viețuirea lui era fără rost. De vreme ce el le credea pe toate fără rost, ducea o viață ca vai de lume, plină de păcate. Dar Dumnezeu, care bun fiind, nu doreşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie iarăşi viu, s-a îndurat de acest frate al nostru, şi i-a trimis lui întru întâmpinare o întâmplare care l-a întors din calea pe care mergea. I-a dat lui, aşadar, o vedenie în vis, astfel:

Se făcea că era o grădină prea frumoasă, cu tot felul de flori, una mai mândră decât alta. Şi fratele nostru se plimba printre ele. Dar aceste flori aveau grai. Se aplecau spre el şi-i vorbeau. Una din ele l-a întrebat cum îl cheamă. Şi el i-a răspuns:

– Pe mine mă cheamă Ion...

Atunci altă floare l-a întrebat, surâzând spre el:

– De unde vii, Ioane, şi unde mergi?

Şi el a răspuns:

– Nu ştiu...

Florile atunci au zâmbit spre el şi una mai isteaţă i-a zis:

– Ioane, Ioane, iată tu, asemenea nouă eşti. Noi am venit în lume ca să aducem privelişti plăcute ochilor şi mireasmă dulce mirosului... Aşa şi tu, venit-ai pe lume ca să fii altora frate, aducându-le plăcută privelişte a faptei bune şi dulcea mireasmă a dragostei…

Ion a stătut în uimire, neavând ce să răspundă la asemenea frumoasă grăire. Şi n-a apucat să stea în asemenea uimire, când se simţi mângâiat pe chip, de câteva flori care se aplecaseră asupra lui. Şi iar n-avu vreme Ion să-şi dea seama despre această întâmplare, când se trezi într-o grădină încă şi mai frumoasă, plină de flori numai şi numai de aur, care străluceau de nu era chip să le priveşti mai mult, precum lumina soarelui. În grea uimire căzând, Ion nu mai ştia ce să zică.

Şi iată că şi aici, o floare, îi grăi, zicându-i:

– Unde te duci, Ioane?

Şi el răspunse:

– Nu ştiu...

Florile au zâmbit atunci spre el şi una mai isteaţă i-a zis:

– Ioane, Ioane, iată tu asemenea nouă eşti... Noi suntem florile pe care le-ai văzut adineaori...

Ion dădu mirare, dar floarea îi răspunse:

– Nu te mira... După ce acele flori şi-au făcut rostul lor, aducând bună desfătare şi prea plăcută mireasmă, s-au vestejit şi au căzut la pământ... Dar Dumnezeu care le-a făcut, văzând buna lor lucrare, a socotit să le dea un trup încă mai frumos şi o durată fără de moarte... Şi iată, noi suntem florile din grădina aceea...

Încă şi mai uimit, Ion întrebă cu grăbire:

– Şi cum? Voi nu mai veştejiţi?

– Noi nu mai veştejim niciodată...

Şi aplecându-se asupra lui Ion, au început a-l mângâia... Ruşinat de-o asemenea negrăită cinste, Ion se feri în lături... şi tot atunci se trezi din vedenie... Sculându-se, pricepu că acest răspuns îi vine de-a dreptul de la bunul Dumnezeu, Stăpânul tuturor florilor din lumea aceasta... Înţelegând acestea, Ion şi-a schimbat viaţa sa aşa precum îl învăţaseră florile din vedenia aceea..."

Bunul stareţ se opri din povestire şi zâmbind nouă ne adeverea prin privirea sa că ne iubeşte mult, dorindu-ne a fi şi noi asemeni florilor acelea care după ce s-au veştejit, s-au trezit, dincolo, în grădina cealaltă, având chip strălucitor şi durată fără moarte.

Mai zise stareţul:

„Iar ca să putem răspunde bine la ceste amândouă întrebări, se cade numai decât să fim nişte slujitori treji şi stăruitori ai lui Dumnezeu..."

Ca să ne încredinţeze mai deplin de această înţeleaptă învăţătură, stareţul nostru iubit întinse mâna spre policioara lustruită din chilia sa şi luă în mână cartea pe care noi o ştiam bine acum, şi filuind-o încet cu degetele-i uscate, ajunse la răspântia unde voia să afle ceea ce trebuia să ne citească.

Degetul se opri, ochii lui priviră încredinţându-se, şi glasul lui blajin se prefăcu în fiinţa nevăzută, care poposi la urechile noastre astfel:

„Fii veghetor şi stăruitor în slujirea lui Dumnezeu şi întreabă-te adesea: de ce-ai venit aici şi de ce-ai părăsit lumea?"

Pe urmă, ne-am coborât spre casele noastre, iar bunul stareţ a rămas acolo, în apropierea cerului şi-a hultanilor.

UNELTIRILE CELE DIAVOLEŞTI

„În vremurile cele depărtate trăia nu ştiu pe unde, în nişte locuri pustii, un monah, care iubea mult pe Dumnezeu, dar slab fiind, cădea adesea în păcate. Părerea lui de rău era atât de mare, că zile şi săptămâni întregi cădea după aceea, în amară pocăință, cerşind îndurare şi mila lui Dumnezeu, pentru cele săvârşite de el.

Dar iar venea ceasul căderii, şi pustnicul din nou săvârşea păcatul... Atunci, sufletul lui era cuprins de-o aşa de arzătoare părere de rău, că îşi apleca fruntea în țărână şi stătea aşa, în rugăciune ceasuri şi zile întregi, spăimântându-se de urâciunea păcatului său, dar nevoind câtuşi de puțin să se despartă de Dumnezeu, căruia se ruga cu buze şoptite: «Doamne-Doamne, sunt un păcătos, sunt un mare păcătos, nu mă lăsa, bunule Doamne, că eu nu voiesc a mă despărți de Tine...».

Altădată, după o asemenea cădere, el, pustnicul cel păcătos, a stătut în ajunare zece zile în şir şi nici o picătură de apă nu i-a udat buzele, ci nu numai atât făcea: se ruga şi iar se ruga, zicând cu prindere în duh: «Ori voiesc, ori nu voiesc, Tu, Doamne, mântuieşte-mă. Căci eu, ca o tină ce sunt, spurcăciunea păcatului poftesc. Dar Tu, ca un Dumnezeu, poți să mă opreşti. Căci dacă pe cel curat îl vei mântui, acesta nu-i nimic minunat... Ci pe mine, păcătosul şi spurcatul, ajută-mă!...»

Şi Dumnezeu, care vede în adâncul sufletului omului şi căruia mult îi plac cuvintele de pocăinţă ale păcătosului, întindea mâna lui apărătoare asupra acestui pustnic şi-i şoptea cu caldă chemare: «Pocăieşte-te, fiule!...»

Atunci, pustnicul pornea să facă milostenia. Dar fiind cu totul lipsit şi neajuns, el nu avea de dat nimic, nici mâncare, el însuşi neavând, nici veştminte, el însuşi neavând decât cu ce să-şi acopere goliciunea, nici bani, necunoscut fiindu-i lui rostul acestui lucru, nimic, nimic. Atunci, el se apuca şi cu trudă mare începea să facă milostenie umplând gropile drumului cu pământ, ca să nu-şi mai rupă osiile la căruţe drumeţii şi aşa să nu mai suduie de Dumnezeu; să teşească ridicăturile de pământ de prin părţile acelea, ca astfel şi mai lesne să vină vitelor să treacă la păşune şi astfel stăpânii lor să fie mai bucuroşi, să sece bălţile din preajmă, ca astfel megieşii să aibă mai mare ocol de pământ, în care să-şi arunce sămânţa.

La toate acestea, încornoratul diavol mare părere de rău avea, căci văzându-i nădejdea şi lipsa lui de ruşinare, socotea că-l va pierde din turma sa şi că, astfel făcând, pustnicul va căpăta de la Dumnezeu milă şi iertare.

De aceea, iată că într-o bună zi i s-a arătat pustnicului, şi în chip că-l dojeneşte, i-a spus:

– Nu ţi-e ruşine de Dumnezeu?... Săvârşeşti păcatul şi apoi ceri îndurare de la Dumnezeu? Cum vine asta?

Dar pustnicul, care, uitat-am să spun că pe lângă pocăinţă şi rugăciune, mai avea şi curată smerenie în duhul său, auzind glasul cel diavolesc, i-a răspuns:

– Ştiu-ştiu, te cunosc, urâciune şi scârbă ce eşti, dar degeaba vii să mă iei aşa, că îţi voi spune că tu încă nici nu ştii toate păcatele mele... O, de le-ai şti, nici n-ai mai sta de vorbă cu mine...

Văzând atâta adevărată smerenie, diavolul însuşi a dat spăimântare şi a grăbit să plece de la el, cugetând că de va rămâne, apoi cu adevărat îl scapă în numărul celor mântuiţi. Aşa că s-a făcut nevăzut.

De atunci, Dumnezeu a pogorât asupra pustnicului pacea Sa, nemaiîngăduind pizmaşului diavol să ispitească pe un pustnic în care smerenia şi pocăinţa străluceau atât de tare. Iar pustnicul înălţa rugăciuni de slavă lui Dumnezeu, mulţumindu-i pentru îndurarea Sa. De data aceasta viaţa pustnicului era udată de lacrimile sale. Ori de se ruga, ori de lucra ceva, ori de săvârşea milostenia, el, pustnicul cel necontenit rugător, vărsa lacrimi, cu care încă mai mult îşi curăţa duhul.

Văzând acestea, un frate care-şi ducea şi el veleatul împreună cu pustnicul nostru, a dat cuvânt de laudă, zicându-i:

– O, frate, ce fericit eşti tu că plângi asupra vieţii tale!... Vei avea îndurare şi trecere la Preaînaltul Stăpân, care toate le vede şi toate le sfinţeşte.

Atunci pustnicul s-a încruntat, şi privind spre fratele călugăr i-a zis:

– Ştiu cine eşti... nu mă aşteptam ca diavolul să se îmbrace în haina aceasta... De ce-mi zici aceste vorbe? Ce? Dumnezeu voieşte să fac păcate şi apoi să plâng? Anatema binelui acestuia!...

Dar n-a apucat pustnicul să isprăvească vorbele acestea, când călugărul acela lăudător, nevăzut s-a făcut, lăsând în urmă-i fum înecăcios şi miros rău de pucioasă. Iar pustnicul a căzut în rugăciune şi a mulţumit din nou lui Dumnezeu că putere i-a dat întru a descoperi pe cel care sub haina aceea se ascunsese.

Pe urmă, povestirea aceasta, care e culeasă dintr-o veche carte din vremurile depărtate, nu ne mai spune ce s-a întâmplat cu acest smerit pustnic, ci, sfârşind de arătat acestea, pune jos, la isprăvire, ca o pecete, aceste cuvinte, pe care le arătăm şi noi:

«Dumnezeului nostru, slavă!...»”

„VENI-VA CLIPA...”

În sfatul din ziua aceea, a fost puțină întrolocare, de vreme ce părerile erau împărțite.

Unii ziceau că „drumul bisericii” va să fie luat după ce omul a petrecut zilele tinereții ş-ale bărbăției sale şi a ajuns la acele ale bătrâneții.

La acestea, unul a adus glas zicând:

– Dar de unde ştie el că are să ajungă la zilele bătrâneții? Că, nu vezi, la țintirim sunt mai multe morminte de tineri decât de bătrâni...

Alții ziceau că „drumul bisericii” trebuie să fie luat, cum se şi cade, chiar de la botez şi să fie urmat până ce omul trece pe tărâmul celălalt.

La acestea, altul din adunare pune întrebarea, zicând:

– Dar atunci, când mai petrece omul?

Şi aşa, unul una, altul alta, vorbirea din ziua aceea se tălăzuia precum valul apei bătut de vânt.

Bătrânul nostru povestitor stătea şi, fără să pară, ispitea vorbirile, surâzând puțintel, şi închizând uşurel ochii. Toți ştiau că acestea dovedeau că el e gata să ia cuvânt de lămurire sau să povestească ceva.

În adevăr, peste puțin, bătrânul luă cuvânt şi zise:

„Mai întâi se cade să lămurim că nu-i adevărat că drumul bisericii ar împiedica să-şi petreacă. Dar, fireşte, petrecerea lor să fie cuviincioasă şi cumpănită. Tot, asemenea, adevărat este că foarte mulți obşteni nu ajung la

zilele bătrâneții, aşa că nu-i drept a zice că drumul bisericii numai la bătrânețe trebuie luat. Fireşte, la bătrânețe se cade să fim încă mai credincioşi, dar asta nu vasăzică precum că ceilalți nu trebuie să fie următori credinței şi bisericii. Știți dumneavoastră, este o vorbă care zice: «Azi e a lui Dumnezeu, mâine e a diavolului...» adică, mai bine e să vin azi la credință, fiindcă nu ştiu dacă mâine voi fi pe pământul aista..."

Odată limpezit lucrul acesta, bătrânul îşi făcu cale către cele ce voia să povestească. Ascultătorii ştiau, şi de aceea stăteau gata întru a asculta.

Zise bătrânul:

„Să vedeți ce s-a întâmplat în nu ştiu care sat din preajmă. Era vasăzică, unu de-i zicea Vasilache Încremenitu'. Şi-i zicea aşa cu toate că numele lui de drept era Stoica, fiindcă el lăsase să i se încremenească inima la chemările Bisericii. El mereu zicea că n-are nevoie de aistea, de credință, de biserică, de popă şi de toate celelalte ale credinței noastre. Ci râdea, batjocorindu-le. Zadarnic nevastă-sa, vecinii, prietenii, căutau să-l scoată dintr-o asemenea rătăcire, Vasilache al nostru, stană de piatră rămânea, zicând: «Nu-mi trebuiesc de-al de astea». Bine, nu-ți trebuie ție acuş, dar ai să vezi tu când s-o apropia de tine cumătra cea care nu iartă pe nimeni, adică moartea, îi zicea un bătrân din sat, care multă pricepere şi îndestulă înțelepciune avea. Se înțelege că astfel fiind, Vasilache al nostru numai bun nu era. Că, oare, cum poate să fie bun un om care, necunoscând pe Dumnezeu, numai pe sine se vede şi numai pe sine se iubeşte şi numai de sine crede lucru mare?... Aşa că, multe asupriri, şi multe preluări şi multe neajunsuri a adus el la multă lume. Care, şi ea, cu atâta

s-a răzbunat că i-a zis Încremenitu'. Încremenit-Încremenit, dar vasăzică într-o zi pe care numai Dumnezeu o ştia, s-a cam apropiat şi de el cumătra moarte şi i-a grăit cu mare dulceață la ureche: «Hai, Vasilache, porneşte tată, la drumul cel lung!». Atunci, dragii mei, Vasilache al nostru a dat înspăimântare şi a strigat cu cutremur: «Vai de mine!...». Vai de el, dar moartea, vasăzică, ce se uita la asta?! Nimic... Ea stătea precum un junghi în inimă şi zorea. Atunci prietenul Vasilache s-a uitat cu temere mare spre toți anii vieții sale şi a văzut acolo cât de netrebnic a fost când a zis că lui nu-i trebuiesc aistea, şi anume credința şi Biserica... Văzând că se îneacă în valul cel plin de întuneric Vasilache a strigat cu putere: «Să vie părintele, să vie părintele!». cei din jurul lui au crezut că-i nebun. El şi părintele?! Dar Vasilache nu şi nu, să vie părintele, că el de apucă să moară aşa, de-a dreptul în brațele lui Scaraoțchi se duce... Atunci, aceia au voit a trimite la părintele. Dar era o vreme de nici un câine să dai afară: ningea şi viscolea de nu se vedea la doi paşi. Şi Vasilache striga cât îl ținea gura: «Să vie părintele!». Făcură aceia ce putură şi trimiseră după părintele... Părintele, om cumsecade, desigur că ar fi venit la o asemenea chemare, dar, vedeți, el fusese prins de viscol undeva şi nu putea răzbi... Ce să facă? Mai osebit că Vasilache îşi frângea mâinile şi nu voia să moară fără mai întâi a da ochii cu părintele... Văzând că nu vine, Vasilache a început a striga celor din jur: «Iertați-mă, fraților, iertați-mă!... Duceți-vă la Ion, la Vasile, la Gheorghe, la toți şi spuneți-le că-i rog să mă ierte, că fără iertarea lor, mă duc la osândă»... Şi privea Vasilache cu spaimă pe păreți, şi mai osebit spre un cotlon întunecat... Şi aşa a petrecut toată noaptea, iar când a

fost să-şi dea duhul, atâta i-a spăimântat pe toţi, că au fugit care încotro numai să nu-l mai vadă... A mai putut să zică aşa: «Să nu faceţi oameni buni ca mine!» şi a murit...”

Oprindu-se din povestit, bătrânul merse la policioara pe care stăruiau terfeloagele lui şi luă o carte nu prea mare, pe care începu s-o filuiască încetinel, spre a găsi un loc unde ştia el că e scris ceva despre asemenea lucru. Ceilalţi îl priveau în tăcere, nemaiîndrăznind nimeni a zice, cumva, că drumul bisericii numai la bătrâneţe trebuie luat.

Şi, iată, bătrânul găsi locul pe care-l căuta şi, încet, citi astfel: „Veni-va clipa în care vei dori o zi, măcar un ceas, ca să-ţi curăţeşti sufletul şi nu ştiu de le vei căpăta...”

Toţi tăceau şi se gândeau la cine ştie ce, departe, desigur la Vasilache Încremenitu’ şi la felul cum plecase el din lumea aceasta.

DUMNEZEU NE CERCETEAZĂ

Şi înţeleptul bătrân a grăit aşa:

„Era, undeva, o ţară prea frumoasă şi plină de bogăţii deosebite. Pentru frumuseţea şi bogăţia ei, i se mai zicea şi «Grădina Maicii Domnului». Şi cu drept cuvânt. Plaiurile şi ele erau pline de miresme plăcute, dealurile se unduiau lin, alungându-se unul pe altul, munţii se ridicau mândri sub lumina soarelui, apele se răsfăţau lucitoare sub cerul mai totdeauna senin, iar pădurile chemau spre ele cu glasuri de răcoare. Bogăţiile ei erau aşa de mari şi de multe, încât, iaca, numai să fi întins mâna, şi luai tot ce-ţi trebuia pentru hrană. Şi bunătatea lui Dumnezeu fusese atâta de îmbelşugată, încât pe acest colţ de rai aşezase un om plin de frumoase şi cuminţi însuşiri. Era el plin de cuviinţă, primitor de oaspeţi, muncitor, viteaz în lupte şi bun casnic în vreme de pace. Ţara aceea, astfel fiind, putea fi fericită. Dar nu era, fiindcă îşi avea copiii împrăştiaţi pe sub împărăţii străine. Bunul Dumnezeu însă, i-a stătut şi aici în ajutor, că iată, la ceas potrivit, pe căi temeinice de sânge, aceşti copii au venit la sânul mamei, precum nişte copii cu adevărat, la mama lor. Şi vremea a început a se scurge, dar oamenii uitând de Dumnezeu, L-au mâniat foarte. Şi cum Dumnezeu nu se lasă niciodată batjocorit până la sfârşit, a pogorât pedeapsă asupra poporului Său, tocmai fiindcă îl iubea. Că de nu l-ar fi iubit, l-ar fi lăsat să se prăpădească în nevrednicie. Şi a trimis ploi care i-au

cuprins holdele, făcându-le să-şi piardă rodul, a trimis secetă ca să pârjolească şi puţinul rod ce se mai făcuse, a trimis clătinare grea de pământ, înfricoşând toată suflarea, a adus rupere lăuntrică între cei de-acelaşi sânge, a adus necaz, încercare, învolburare în toate sufletele... Vreme de un an, faţa lui Dumnezeu a fost întoarsă de la acest norod. Dar Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie iarăşi viu. El bate, dar nu omoară. Aşa şi norodul şi cu ţara aceea. Iată că, la vreme potrivită, din apele cele adânci şi pururea necunoscute ale norodului, a dat la iveală un mare ostaş al Său, un om de tărie, de cinste şi de credinţă şi l-a pus în fruntea norodului cel atâta de mult încercat. Semn că Dumnezeu îşi întoarse iarăşi Sfânta Sa faţă spre acel neam de oameni. Şi ostaşul acesta a început a suna din trâmbiţa cea pe veci neclintită a dreptăţii. Dumnezeu, care dreptate este, începea să o aducă din nou peste sufletele, care vreme de-un an, suspinaseră sub muntele cel greu al nedreptăţii. Şi iată, în altă zi, ostaşul smerit din frunte, a chemat norodul la luptă, ca să fie gonită nedreptatea şi înscăunată din nou sfânta dreptate a lui Dumnezeu!"

Aici, bătrânul înţelept s-a oprit din povestirea sa, a suspinat uşurel şi a privit spre ascultătorii săi, care stăteau miraţi de aceea că el îşi oprise vorbirea.

Dar curând, bătrânul înţelept grăi mai departe:

„Acum, norodul acela şi ţara aceea se află în luptă sfântă, căci Dumnezeu îşi cercetează pe cei pe care-i iubeşte. Dar, dragii mei, trebuie ca toţi să fie cu pază mare. O vorbă veche creştinească zice că o singură dată cercetează Dumnezeu pe om; şi omul trebuie să ştie să folosească această cercetare. Că de nu-i cu băgare de seamă, Dumnezeu se mânie din nou şi atunci, nu un an, ci o

veşnicie nu-l mai cercetează. Şi iaca, eu om bătrân şi cu frica lui Dumnezeu am să vă spun că se cade să-şi îndeplinească fiecare datoria, ca astfel lupta cea sfântă să ducă norodul şi ţara la bunul liman. Fiecare să-şi cerceteze sufletul şi viaţa mai cu grijă, căutând a goni pe cele rele şi a mări pe cele bune. Se cade ca fiecare să pună mai cu nădejde genunchii la pământ, rugându-se fierbinte Domnului tuturor îndurărilor, să caute tot omul a duce un trai mai restrâns şi mai cinstit, depărtând toată risipa şi năzuind a ajuta fratele aflat în nevoie şi-n necaz. Să lepede fiecare de la sine toată pricina de zavistie, tot cuvântul de dezbinare, toată pornirea de ponegrire şi de scormonire a răutăţii. Dar, mai presus de toate, dragii mei, norodul acela nu va avea izbândă dacă mic sau mare, tânăr sau bătrân, femeie sau bărbat, ostaş sau neostaş, om de la ţară sau om de la oraş, negustor sau meseriaş, om cu carte sau fără carte, toţi, laolaltă, nu vor sta strâns uniţi în jurul Ostaşului cel mare, pe care Dumnezeu li l-a dat, tocmai ca să-i scoată din impas. Asta este, dragii mei, porunca cea mai mare. Căci unirea-i de la Dumnezeu, iar dezbinarea-i de la diavolul..."

Şi bătrânul înţelept tăcu iarăşi, având-şi chipul prins în apele grijii şi în chenar de lacrimi.

Pe urmă, îşi sfârşi vorbirea, zicând celor din jur:

„Dumnezeu cercetează norodul Său şi norodul este îndatorat a fi cu băgare de seamă. Altfel, iar îşi întoarce Dumnezeu faţa de la acel norod şi vai de norodul de la care Dumnezeu îşi întoarce faţa pentru totdeauna..."

Sfârşit!

În seria de autor Alexandru Lascarov-Moldovanu au apărut:

- *Undeva într-o sihăstrie...*
- *Biserica năruită*
- *Întoarcerea Părintelui Andrei Pătraşcu*
- *Mamina*
- *Tătunu*
- *Despre smerenie*
- *Puterea Crucii, povestiri creştine*

Redactor: Vlad Sergiu Condrea
Corector: Andrei Lefter
Tehnoredactor: Alina Andrei
Culegere computerizată: Cosmin Zugravu
Design copertă și DTP: Leonard Lunguleac

Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: 0232216693; Fax: 0232216694
http://www.edituradoxologia.ro,
E-mail: editura@doxologia.ro
Editura.Doxologia